

EL SANTO EVANGELIO SEGUN SAN LUCAS

Prólogo

1-2 Nu'tsc'e Teófilo nin t'ecjañõmü, ya in pãrãgue nu c'o o zädä a ndezgøjme. Bübü c'o mi pöji e Jesucristo ndeze 'ma o mbürü o zopjü c'o nte. O jñandaji c'o mi cja angueze. Anguezeji xo mamaji o jña e Jesucristo ma zocüjme. Nguec'ua бүбү c'o ya dyopjü c'ua ja ma cja 'ma mi nzhodü e Jesucristo cja ne xoñijõmü. ³ Nguec'ua xo ró cijjñigö xo na jo rá opjügö c'ua ja va cja. Na ngue ya ró c jagö na jo t'önü ró pãrãgö na jo ja ma cja ndeze 'ma o mbürü. Ngue c'o rí xi'tsc'ö dya cja ne carta, nu'tsc'e Teófilo nin t'ecjañõmü. ⁴ Rí xi'tsc'ö yo, ngue c'ua rí pãrãgue c'ü na cjuana c'o o xi'tsc'eji.

Un ángel anuncia el nacimiento de Juan el Bautista

⁵ O mbürü ne historia 'ma mi rey e Herodes a Judea. Mi бүбү 'naja mböcjimi c'ü mi chjü e Zacarías. 'Ma mi pöpji c'o mböcjimi cja c'e grupo c'ü mi xiji Abías, xo mi pöpji e Zacarías. C'ü nu su, mi mboxbêche cja e Aarón, mi chjü e Elisabet c'ü. ⁶ E Zacarías 'ñe e Elisabet, ma jo a jmi Mizhocjimi nza yejui. Mi nzhodüvi na jo cja o 'ñiji Mizhocjimi, mi ätävi c'o o ley. Dya cjó sö pje ro xipjivi. ⁷ Pero dya mi 'ñjevi t'i. Na ngue dya mi muxt'i e Elisabet. Ya mi pale e Zacarías, ya xo mi male e Elisabet.

⁸ O zädä c'e zana c'ü ro mbëpi Mizhocjimi c'o mböcjimi c'o mi xiji Abías. ⁹ 'Na nu pa, o echaji

suerte, o toca e Zacarías o cjugü a mbo cja c'ü o templo Mizhocjimi o jyät'ä c'o ma jo ma jyärä nza cja o nguichjünü. ¹⁰ 'Ma ma jät'ä e Zacarías c'o ma jo ma jyärä, mi cārā a tji na puncjü o nte, mi ötüji Mizhocjimi. ¹¹ 'Nango jñetse c'ua 'naja c'o o anxe Mizhocjimi, o jñanda e Zacarías mi böbü c'e anxe cja o jodyë cja c'e mexa nu ja mi jät'ä c'o me ma jo ma jyärä. ¹² E Zacarías 'ma mü o jñanda c'e anxe, me go pizhi me go zü. ¹³ O mama c'ua c'e anxe o xipji:

—Nu'tsc'e Zacarías, dya rí sũ. Rvá 'ne xi'tsc'ö o dyä'tc'ä Mizhocjimi c'ü i dyötü. E Elisabet c'ü nin sugue ra nduns'ü 'na ts'it'i; rí 'ñecjevi 'na ts'it'i c'ü rí jñusp'üvi o tjü e Juan. ¹⁴ Me ra mājā na puncjü in mü'bügue. Xo 'ñe na puncjü o nte ra mājā 'ma rí 'ñecjevi in ch'igue. ¹⁵ Na ngue 'ma ra nocü, me rguí muvi a jmi Mizhocjimi. Dya ra zi o vino ne ri 'naja c'o ni tji. O Espiritu Mizhocjimi ra 'ñünbü o mü'bü e Juan ndeze 'ma ra nduns'ü nu nana, nguec'ua ra dyätä na jo Mizhocjimi. ¹⁶ Ra zopjü yo nte, ngue c'ua na puncjü yo in menzumügueji a Israel ra jyëziji c'o na s'o, ra nzhogüji a jmi Mizhocjimi c'ü in Jmugöji. ¹⁷ E Juan, ot'ü ra zopjü yo nte; cja ra ëjë c'ua c'ü in Jmugöji. C'ua ja nzi ma cja c'e profeta Elías, je xo rga cjatjonu e Juan. Ra mbë's'i o poder Mizhocjimi c'ua ja nzi va mbë's'i e Elías. Nguec'ua 'ma ra zopjü yo nte, ra jyëziji c'o na s'o. C'o dya ne ra dyärä, ra nzhogü o mü'büji ra dyäräji. Nguec'ua yo tata 'ñe yo t'i ra ngārāji na jo. C'e t'i ra zopjü yo nte, ngue c'ua 'ma ra ëjë c'ü in Jmugöji, ra dyätāji c'ü, eñe c'e anxe.

¹⁸ Nuc'ua e Zacarías o xipji c'e anxe:

—¿Ja rga pãrãgö cjo na cjuana ra zädä yo? Na ngue ya rí palegö. Ya xo male c'ü mi sugö, eñe.

¹⁹ O ndünrú c'ua c'e anxe o xipji:

—Nguetscö e Gabriel rí zo'c'ö. Rí bübügö a jmi Mizhocjimi. O xitscö Mizhocjimi ró êjẽ ró ã zo'c'ü, ró xi'tsc'ö yo me na jo. ²⁰ Rá da'c'ü 'na señał c'ü rgui pãrãgue na cjuana c'ü ra zädä yo ró xi'ts'i. Ngue c'ü rí ngonegue dya. Dya ra sö rí ña'a hasta 'ma cja rí 'ñecjevi in ch'i. Rí ngone na ngue dya i creo yo ró xi'ts'i. Texe yo ró xi'ts'i, ra zädä yo, 'ma ra zädä c'o pa, eñe c'e anxe.

²¹ C'o nte mi te'beji ro mbedye e Zacarías. Mi sũji 'na pje c'o vi tsja e Zacarías, na ngue vi mezhe a mbo cja c'e templo. ²² Nuc'ua e Zacarías 'ma mü o mbedye, dya cja mi sö ro zopjüji. Mi jizhitjo co o dyë, na ngue ya mi ngone. O mbãrã c'ua c'o nte, pje c'o vi jñanda e Zacarías a mbo cja c'e templo.

²³ O cjogü c'ua c'o pa c'o mi toca e Zacarías o tsja o bẽpji de mböcjimi. Cjanu o ma c'ua o ngumü. ²⁴ Nuc'ua 'ma mü o cjogü c'o pa, o ndunte c'ua e Elisabet c'ü nu su. O tsot'ü c'ua tsi'ch'a zana cja nu ngumü, o mama:

²⁵ —Mi bẽzhgö ín tse cja yo nte, na ngue dya mi muxt'igö. Pero me na jo va s'iyazügö dya Mizhocjimi c'ín Jmugöji, ngue c'ua dya cja rá bẽzhgö ín tse.

Un ángel anuncia el nacimiento de Jesús

²⁶ O mezhe c'ua 'ñanto zana, Mizhocjimi o xipji c'e anxe Gabriel o ma cja 'na jñiñi c'ü ni chjũ a Nazaret c'ü tsja a Galilea. ²⁷ O ma zopjü 'naja xunt'i c'ü cja mi xunt'itjo. C'e xunt'i ya mi ñavi 'na bẽzo ro chjüntüvi. C'e bẽzo, mi chjũ e José c'ü. Mi

mboxbêche cja e David. C'e xunt'i, mi chjũ e María.
²⁸ O cjogü c'ua c'e anxe nu ja mi bübü c'e xunt'i, o xipji:

—Cjimi, süngü. Me s'iyats'ü Mizhocjimi, y bübü co nu'tsc'e. Xenda ra intsjimits'ü que na ngue texe yo 'ñaja ndixũ, eñe c'e anxe.

²⁹ Nuc'ua e María 'ma mü o jñanda c'e anxe 'ñe 'ma mü o dyärä c'o jña c'o o mama, go zũ c'ua o mü'bü, dya mi pãrã pje mi ne ro mama c'o jña. ³⁰ O mama c'ua c'e anxe o xipji:

—Nu'tsc'e María, dya rí sũ. Mizhocjimi me s'iyats'ü. ³¹ Nudya rí ndunte rí mus'ü 'na ts'it'i c'ü rí jñusp'ü o tjũ e Jesús. ³² Nuc'ü, ra mbêzhi na nojo c'ü, na ngueje ngue o T'i Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e. Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji ra 'ñeme c'ü nu T'i ra manda c'ua ja mi manda e David c'ü nu mboxpale. ³³ Ra tsja jmu cja yo o mboxbêche e Jacob, ra manda para siempre.

³⁴ O ndünrũ c'ua e María o xipji c'e anxe:

—¿Ja rgá sô ra zädä yo? Dya be rí juntabe o bëzo.

³⁵ O ndünrũ c'ua c'e anxe o xipji:

—Ra êjê o Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e, ra êjê co texe o poder, ra 'ñe dya c'ü rí chuns'ü 'na ts'it'i. Nguec'ua c'e ts'it'i c'ü rí 'ñeje, ngueje o T'i Mizhocjimi. Nuc'ü, dya ra tsja na s'o, eñe c'e anxe.

³⁶ O sido o ña c'e anxe o xipji e María:

—Tsjjñi c'ü o tsjapü Mizhocjimi e Elisabet c'ü in prima. Zö ya male, pero ya xo ndunte dya c'ü. Mi xiji c'ü dya mi muxt'i, pero ya zö 'ñanto zana ndeze 'ma mü o ndunte. ³⁷ Na ngueje Mizhocjimi sô ra tsja texe, eñe c'e anxe.

³⁸ O mama c'ua e María:

—Rí bünc'ö dispuesto ra tsjacö Mizhocjimi c'ua ja nzi gui mangue. Na ngue ín Jmugö c'ü; nutscö ngue o mbëppjizü.

Nuc'ua cjanu o ma c'ua c'e anxe.

María visita a Elisabet

³⁹ Nuc'ua cjanu o ma c'ua e María o zät'ä cja 'na jñiñi c'ü tsja a Judea, c'ü ma jä'ä cja t'eje.

⁴⁰ Nuc'ua 'ma o zät'ä cja o ngümü e Zacarías, o zenguante e María, cjanu o cjogü a mbo. ⁴¹ 'Ma mü o dyärä e Elisabet mi zenguante e María, c'e ts'it'i c'ü mi tũ e Elisabet o 'ñõmü a mbebe. Nuc'ua o Espíritu Mizhocjimi me co 'ñünbü o mü'bü e Elisabet. ⁴² Nguec'ua va mapjü na jens'e, o mama:

—Xenda go intsimits'ü Mizhocjimi que na ngue texe yo 'ñaja ndixü. Me xo ra intsjimi c'e ts'it'i c'ü in tũgue. ⁴³ Va ëcje va 'ñe zenguazü, maco ngue o nanats'ügue c'ü ín Jmugö. ¿Ja va zocü Mizhocjimi i 'ñe zenguazügö? ⁴⁴ 'Ma nzi rvá ärägö 'ma mi zenguante, ixco 'ñõmü ín pjeme c'e ts'it'i, na ngue me co mäjä. ⁴⁵ Nu'tsc'e i creo c'o o xi'ts'i Mizhocjimi. Ngue c'ü rgui mäjägue. Na ngue ra zädä c'ua ja nzi va mama, eñe e Elisabet.

⁴⁶ O mama c'ua e María:

Me na nojo Mizhocjimi, rí unügö 'na pöjö co texe ín mü'bü.

⁴⁷ Me rí mäpägö Mizhocjimi c'ü ra 'ñevguegö libre cja c'o na s'o.

⁴⁸ Zö me ni muvi c'ü ín Jmugö, zö dya pje ni muvizügö, pero me go s'iyazgö. Ndeze nudya, texe c'o ra ngärä c'o cjë c'o va ëjë, ra mamaji o tsjacü Mizhocjimi rá mäjçö.

49 Na ngue o tsjacü c'o me na nojo. Angueze sö ra tsja texe; ojtjo xe 'naja c'ü ri chjëntjui c'ü. Me na sjũ, 'ñe me na jo c'ü.

50 Ndeze 'ma o mbürü o ngārã yo nte, Mizhocjimi juentse c'o sũ angueze.

51 Mizhocjimi cja'a yo me na nojo, na ngue me na zēzhi.

C'o me cjäpü na nojo ga nguijñi o mü'bü, Mizhocjimi cjäpü dya ni muvi c'o.

52 Yo manda c'o me cjäpü na nojo, Mizhocjimi pjongü c'o, ngue c'ua dya cja pje ra mbēzhiji.

C'o dya cjäpü na nojo, cjäpüji c'ü rguí muvi c'o.

53 C'o unü ngüenda bēzhiji na puncjü, ch'unüji c'o na jo, dya cja pje ra bēzhiji.

C'o cjiñi dya pje bēzhiji, Mizhocjimi cjäpüji ra bēzhiji texe.

54-55 Yo nte a Israel yo ma't'ü Mizhocjimi, me pjös'üji yo.

Mizhocjimi me juentse yo, na ngue sido mbeñe c'ua ja va mama va xipji e Abraham c'ü ín mboxpalegöji, 'ñe c'o o t'i, 'ñe c'o o bëche ro juentseji, dya ro jyēziji, eñe e María va xipji e Elisabet.

56 O mezhe jñi zana e María mi bübüvi e Elisabet. Nuc'ua cjanu o ma c'ua o ngümü.

Nacimiento de Juan el Bautista

57 Nuc'ua o zädä c'e pa c'ü ro zö'dyë e Elisabet. O 'ñeje 'na ts'it'i. 58 C'o mi chängümüji e Elisabet 'ñe c'o o dyoji 'ma mü o dyäräji Mizhocjimi vi juentse na puncjü e Elisabet vi unü 'na ts'it'i, o mäji c'ua na puncjü co angueze. 59 'Ma o zö chjün, o ëjë c'ua c'o ro circuncidao c'e ts'it'i. Xo ëjë c'o o dyoji e

Elisabet. Mi ne ro jñusp'üji e Zacarías c'e ts'it'i, na ngue mi ngueje o tjũ c'ü nu tata. ⁶⁰ O ndünrũ c'ua e Elisabet c'ü nu nana c'e ts'it'i o mama:

—Iyö. Rguí chjũ e Juan.

⁶¹ O mama c'ua c'o o dyoji e Elisabet:

—¿Jenga rí jñusp'ü a cjanu? Maco dya cjó bübü c'ü ni chjũ Juan yo ín dyoji, eñe c'o o dyoji e Elisabet.

⁶² Cjanu o tsjaji seña co o dyëji va dyönüji e Zacarías pje ma tjũ mi ne ro jñusp'ü c'ü o ts'it'i.

⁶³ Nuc'ua e Zacarías xo o tsja c'ua seña va dyörü pje rví dyopjü. Cjanu o dyopjü c'ua: “Rguí chjũ e Juan”, eñe va dyopjü. Me co nguiñiji c'ua texeji cjanu o mamaji:

—Pãrã, ¿jenga o jñusp'üvi a cjanu?, mi eñeji.

⁶⁴ 'Nango ña c'ua e Zacarías o unü 'na pöjö Mizhocjimi. ⁶⁵ Nuc'ua texe cja c'o jñiñi c'o tsja a Judea c'o jãrã cja t'eje, me mi sũji me mi mamaji c'o me ma nojo c'o vi zädã. ⁶⁶ C'o nte c'o mi ärä, mi cjiñiji o mü'büji mi mamaji:

—Pãrã, ¿pje ra mbëzhi c'e ts'it'i?, eñeji.

Na ngue mi unüji ngüenda mi bübüvi Mizhocjimi c'e ts'it'i.

El canto de Zacarías

⁶⁷ O Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü e Zacarías o ña c'o o unü Mizhocjimi ro mama:

⁶⁸ Rí unügö 'na pöjö Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji nutscöji rí menzumüji a Israel. Na ngue o ëjë ra 'ñe mböxcöji nutscöji o ntezgöji, ra 'ñevgüegöji libre.

⁶⁹ Mizhocjimi o xipji o ëjë 'na c'ü me na zëzhi ra 'ñevgüegöji libre.

Nuc'ü, je ri mboxbêche cja e David c'ü mi pêpi Mizhocjimi.

70 Ngue c'ü o mama c'o o profeta Mizhocjimi c'o mi cārā mi jinguā. Na ngue Mizhocjimi o 'ñünbū o mü'büji o zopjüji c'o nte.

71 O mamaji c'ü ra salvazüji Mizhocjimi cja o dyë c'o rí üji c'o nugüji na ü.

72 O mamaji c'ü ra mbeñe Mizhocjimi ra tsja c'ua ja nzi va mama; ra s'iyazüji c'ua ja nzi va s'iya c'o ín mboxpaleji.

73 Ngue c'e jña c'ü o mamatsjê na cjuana Mizhocjimi va xipji e Abraham c'ü ín mboxpaleji.

74 O mama Mizhocjimi c'ü ra salvazüji cja o dyë c'o nugüji na ü, ngue c'ua dya rá sūji rga ma't'üji c'ü.

75 Y ngue c'ua rá cjaji c'ua ja nzi ga ne angueze c'o na jo, texe yo pa yo rí cārāji cja ne xoñijōmü.

76 Nu'tsc'e ín ch'itsc'ö, ngue o profetats'ü Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e.

Rí ot'ügue a xo'ñi cja c'ü ín Jmugöji, ngue c'ua 'ma ra êjê angueze, ya rguí bübü dispuesto yo nte ra dyätäji c'ü.

77 Nu'tsc'e rí zopjügue yo nte, ngue c'ua ra mbārāji ja rgá sō ra salvaji ra perdonaoji c'o na s'o, ngue c'ua ra tsjapüji o nte Mizhocjimi.

78 Na ngueje me s'iyazüji Mizhocjimi me juentsqueji. O xipji o êjê c'ü ixmi bübüvi a jens'e, ra 'ñe dyacüji jya's'ü cja ín mün'c'öji.

79 Nutscöji rí nteji rí nzhodüji cja bëxōmü. C'o dya ra nzhogü o mü'bü, ra ma sufreji 'ma ra ndüji. Pero nu c'ü ra êjê, ra dyacüji jya's'ü cja ín mü'büji.

Y ra jítscöji c'e 'ñiji ja rgá sö ra mäjä ín mün'c'öji, dya cja pje rá mbeñeji, eñe e Zacarías.

⁸⁰ C'e ts'it'i c'ü mi chjũ Juan, go nocü c'ua. Xo go nzhodü na jo cja o 'ñiji Mizhocjimi. Mi bübü cja majjadü hasta 'ma cja mü o zädä c'e pa 'ma o mbürü o zopjü c'o nu menzumüji a Israel.

2

Nacimiento de Jesús

¹ C'o pa c'o, e César Augusto mi manda cja c'o país. O manda o tsjaji 'na censo ngue c'ua ro mbārã ja nzi o nte c'o mi cārã texe c'o país nu ja mi manda. ² C'e censo c'ü ot'ü o dyät'ãji, o tsjaji 'ma mi gobernador e Cirenio a Siria. ³ Nguец'ua texe c'o nte mi jyodü ro möji nu ja mi menzumüji, je ro ma jñu's'üji o tjüji. ⁴⁻⁵ Mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjũ e José. Mi bübü a Nazaret c'ü tsja a Galilea. Ya mi ñavi ro chjüntüvi e María. Nuc'ua e José o mëvi e María a ma a Belén c'ü tsja a Judea nu ja mi menzumü e David mi jinguã. Je mëvi nu, na ngue e José mi mboxbëche cja e David. O mëvi ro ma jñu's'üvi o tjüvi. 'Ma mü o mëvi, ya mi ndunte e María. ⁶ Nuc'ua 'ma mi bübüvi a Belén, o zädä c'e pa 'ma ro zö'dyë. ⁷ O mus'ü c'ua c'ü nu ts'it'i c'ü ot'ü. Cjanu o mbös'ü o bitu, cjanu o ngöbü c'ua nu ja mi ñõnü o burru 'ñe o nzhünü. Na ngue dya cja mi jjadü cja c'e mesón nu ja mi oxü c'o nte.

Los ángeles y los pastores

⁸ Mi bëxtjo cja c'e jñiñi a Belén, mi cārã o mbörü cja batjü, mi pjörüji c'o o ndëncjürüji 'ma xömü. ⁹ 'Nango zät'ä c'ua 'na o anxe Mizhocjimi nu ja mi cārã c'o mbörü. Y nu c'ü o jya's'ü Mizhocjimi me go

juëns'i nu ja mi cãrãji. Me co pizhiji c'ua. ¹⁰ Nuc'ua c'e anxe o xipji c'o mbörü:

—Dya rí sũji. Dyärãji, rá xi'tsc'öji yo me na jo yo me rgui mácjeji. Me xo ra mäjã yo nte texe cja ne xoñijõmü. ¹¹ Na ngue nudya o jmus'ü 'na ts'it'i cja c'e jñiñi nu ja mi menzumü e David. Ngueje e Cristo c'ü ín Jmuji. Nuc'ü, ra 'ñempc'ejí libre c'ü. ¹² Nujnu ngue nu rgui pãrãgueji nu. Rí chõt'üji c'e ts'it'i c'ü ri bös'ü o bitu. Rí chõt'üji ri orü nu ja ñõnü o burru, eñe c'e anxe.

¹³ Nango 'ñetse c'ua cja c'e anxe na puncjü c'o o anxe Mizhocjimi, mi unüji 'na pøjö Mizhocjimi mi mamaji:

¹⁴ Rí unüji na puncjü 'na pøjö Mizhocjimi a jens'e c'ü me na nojo. Na ngue me go ne go mbös'ü yo nte, ngue c'ua ra mäjã o mü'büji, dya cja ra mbeñeji c'o na s'o, eñe c'o anxe.

¹⁵ Nuc'ua cjanu o ma c'ua c'o anxe o möji a jens'e nu ja vi 'ñeji. Nuc'ua cjanu o pötü va mama c'ua c'o mbörü:

—Möjö a Belén, rá ma nuji nujoyo ya zädã yo o xitsiji c'o o anxe Mizhocjimi, eñeji.

¹⁶ Nuc'ua ixco möji dya c'ua na niji, o ma chõt'üji e María 'ñe e José 'ñe c'e ts'it'i. C'e ts'it'i je mi orü nu ja mi ñõnü o burru 'ñe o nzhünü. ¹⁷ Nuc'ua c'o mbörü, 'ma o jñandaji c'e ts'it'i, o zopjüji texe c'o mi cãrã nu, o xipjiji c'o vi dyärãji pje ro mbëzhi c'e ts'it'i. ¹⁸ C'o o dyärã, o nguijñiji: “Pãrã, ¿ja rga cja yo?”, eñeji. ¹⁹ Pero e María o mbë's'i texe c'o jña. Mi sido mi cijñi o mü'bü pje mi ne ro mama c'o, dya go jyombeñe. ²⁰ O nzhogü c'ua c'o mbörü, mi mamaji me na nojo Mizhocjimi. Y mi unüji 'na pøjö na

ngue texe c'o vi dyäräji 'ñe c'o vi jñandaji. Na ngue ya vi zädä c'ua ja nzi va xipji c'e anxe anguezeji.

El niño Jesús es presentado en el templo

²¹ 'Ma o zö chjün ngue c'ua ro circuncidaoji c'e ts'it'i, o jñusp'üji o tjũ e Jesús, c'ua ja nzi va mama c'e anxe ante c'ü ro ndunte e María.

²² Nuc'ua o zäs'ä c'o pa c'o o jogü e María c'ua ja ga mama c'o o ley Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés. E José e María o mëvi a Jerusalén o zidyivi c'e ts'it'i c'ü mi ngue e Jesús, ngue c'ua ro presentaovi a jmi Mizhocjimi. ²³ O tsjavi a cjanu, na ngue c'ü o ley Mizhocjimi mama a cjava: “Texe c'o ts'it'i c'o ot'ü rí 'ñecjeji, rí xöcügueji ra mbëpiji Mizhocjimi”, eñe. ²⁴ Xo o ma unüvi c'o ro mbäsp'äji Mizhocjimi c'ua ja nzi ga mama cja c'ü o ley Mizhocjimi: “Rí unüji yeje vilo Mizhocjimi. O 'ma jiyö, yeje mbaro”, eñe.

²⁵ Mi bübü 'na bëzo a Jerusalén c'ü mi chjü e Simeón. Mi cja na jo, y mi sũ Mizhocjimi. Mi te'be c'e pa 'ma ro 'ñeme libre Mizhocjimi c'o nu menzumüji a Israel, ro unüji c'ü rví mäji. Mi ätä o Espíritu Mizhocjimi c'ü me mi 'ñünbü o mü'bü. ²⁶ O Espíritu Mizhocjimi ya vi tsjapü ro mbārā e Simeón c'ü dya ro ndü hasta 'ma cja ro jñanda nu c'ü vi juajnü Mizhocjimi ro 'ñe salva c'o nte. ²⁷ 'Na nu pa, o Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü e Simeón o ma cja c'e templo. Ngue c'e pa 'ma xo ma'a nu e José 'ñe e María o zidyivi c'e ts'it'i o ma presentaovi c'ua ja nzi ma mama c'e ley. ²⁸ Nguец'ua 'ma o cjogü e José 'ñe e María, o tsja c'ua e Simeón o ndës'i e Jesús, o unü 'na pöjö Mizhocjimi o mama:

- 29 Nu'tsc'e mi Jmuts'ügö; nutscö in mbëpjizü. Jyëzgue rá tügö, rá ma söyagö cja in jmigüe. Na ngue ya zädä c'ua ja nzi vi xitsi.
- 30 Ya ró jandagö dya, nu i xipji o ëjë ra 'ñe 'ñevguegöjme libre.
- 31 Nujnu, ya i mbeñe i juajnü ra salva yo nte texe cja ne xoñijömmü.
- 32 Nujnu, ra unü jya's'ü cja o mü'bü yo dya menzumü a Israel ngue c'ua ra mbä'c'äji. Xo 'ñe yo menzumü a Israel yo vi juajnügue, ra mbäräji c'ü me na nots'ügue, eñe e Simeón va unü 'na pöjö Mizhocjimi.

33 E José 'ñe e María me go nguijñivi c'o vi mama e Simeón ja rvá cja c'e ts'it'i. ³⁴⁻³⁵ Nuc'ua e Simeón cjanu o dyötpüvi Mizhocjimi. Cjanu o xipji e María c'ü nu nana e Jesús:

—Dyärä c'ü rá xi'ts'i. Mizhocjimi o xipji o ëjë ne ts'it'i ngue c'ua 'ma ya ra nocü, ra 'ñetse yo nte ja ga nguijñi o mü'büji. Yo in menzumügöji a Israel, na puncjü c'o dya ra dyätpä o jña nu, nguec'ua dya ra salvaji. Y xo na puncjü c'o ra dyätpä o jña, nguec'ua ra salvaji. Me ra nu'uji na ü nu. Nguec'ua xo 'ñetsc'e me ra sufre in mü'bügue nza cja 'ma cjó c'o ri tjocüts'ü 'na tjëdyi, eñe e Simeón.

36 Mi bübü 'na ndixü c'ü mi 'ñünbü o mü'bü Mizhocjimi ma zopjü c'o nte. Nuc'ü, mi chjü e Ana. Mi ngue o xunt'i e Fanuel, mi mboxbëche cja e Aser. Angueze ya mi male. Ts'i vi ndü c'ü nu xïra, vi mimivi sietetjo cjë. ³⁷ Y ndeze 'ma o ndü c'ü nu xïra, ya vi mezhe ochenta y cuatro cjë. Mi bübü cja c'e templo, dya mi c'ueñe nu. Mi ötü Mizhocjimi zö xömmü zö ndempa. Y mi mbempje. ³⁸ 'Ma xe mi

bübü nu e José 'ñe e María 'ñe e Jesús, o êjë c'ua e Ana o unü 'na pöjô Mizhocjimi. Nuc'ua o mbürü e Ana o xipji c'o nte pje ro mbëzhi c'e ts'it'i. Na ngue mi cârã a Jerusalén c'o mi te'be ro êjë 'naja c'ü ro 'ñeme libre anguezeji.

El regreso a Nazaret

³⁹ Nuc'ua e José 'ñe e María, 'ma ya vi tsjavi texe c'ua ja nzi ga mama c'ü o ley Mizhocjimi, cjanu o nzhogü o mëvi a Nazaret c'ü mi ngue o jñiñivi c'ü tsja a Galilea. ⁴⁰ C'e ts'it'i o nocü mi te na zëzhi. Y mi cijñi na jo o ñi, y mi pârã na jo Mizhocjimi. Mizhocjimi mi бүбү co angueze.

El niño Jesús en el templo

⁴¹ Tsjë'ma tsjë'ma mi pjongüji a Jerusalén c'e mbaxcua c'ü mi chjü Pascua. Nguec'ua 'ma mi sädã c'e mbaxcua, e José 'ñe e María mi pëvi nu. ⁴² 'Ma ya mi pë's'i e Jesús doce cjë, e José 'ñe e María o zidyivi e Jesús o möji a Jerusalén cja c'e mbaxcua. Na ngue tsjë'ma mi pëvi nu. ⁴³ 'Ma mü o cjogü c'e mbaxcua, e José 'ñe e María o mbedyevi a Jerusalén ro möji c'o 'ñaja nte c'o vi 'ñeje a Galilea. Dya mbârãvi cjo vi nguejme e Jesús a Jerusalén. ⁴⁴ Mi pëzhivi e Jesús ma dyoji c'o nte. Nguec'ua o nzhodüji 'napa cja 'ñiji. Nuc'ua cjanu o jyodüvi e Jesús cja c'o o dyoji, 'ñe cja c'o nu menzumüji c'o mi pârãji. ⁴⁵ Pero dya go chöt'üvi. Nguec'ua o nzhogüvi c'ua o mëvi na yeje a Jerusalén o ma jyodüvi.

⁴⁶ Nuc'ua 'ma o zö jñipa ndeze 'ma o mbedyevi a Jerusalén, o chöt'üvi e Jesús a mbo cja c'e templo. Ma jü a nde cja c'o xöpüte c'o mi jizhi o ley Mizhocjimi. E Jesús mi ärã c'o mi mamaji, y mi

cjapüji o t'önü c'o. ⁴⁷ C'o xöpüte xo mi cjapüji t'önü e Jesús. O unüji ngüenda e Jesús me mi pè's'i na puncjü o pjeñe, me ma jo va ndünrù. Nguec'ua va nguijñiji c'ua:

—¿Ja ni 'ñeje c'ü pãrã nu? Maco cja ts'it'i nu, eñeji.

⁴⁸ Nuc'ua e José 'ñe e María 'ma mü o jñandavi e Jesús ma jü a nde cja c'o xöpüte, me go nguijñivi. Cjanu o mama c'ua e María:

—Nu'tsc'e ín ch'itsc'ö, ¿jenga i tsjacübe a cjanu? Nin tatague 'ñetscö me rí sufregöbe rgá jonc'ügöbe.

⁴⁹ O ndünrù c'ua e Jesús o xipjivi:

—Dya ni jyodü rí jyongüvi. ¿Cjo dya in pãrãvi ni jyodü rá bübü cja o ngumü c'ü mi Tata, rá c jagö c'o o bëpji?, eñe.

⁵⁰ Anguezevi dya mi pãrãvi pje mi ne ro mama c'o jña c'o vi xipjivi.

⁵¹ Nuc'ua e Jesús o mbedye a Jerusalén co e José 'ñe e María, o möji a Nazaret. Na ngue e Jesús mi ätä c'ü o tata 'ñe c'ü o nana. C'o jña c'o vi mama e Jesús, o mbeñe e María cja o mü'bü pje mi ne ro mama. ⁵² E Jesús o nocü na jo, y mi cijñi na jo o ñi. Nguec'ua Mizhocjimi mi bübü co angueze, y me mi mápä c'ü. Xo 'ñe yo nte, me xo mi mápäji c'ü.

3

Juan el Bautista predica en el desierto

¹ O mezhe c'ua ja nzi cjë, mi emperador e Tiberio César. Ya mi quince cjë c'ü mi emperador. Mi gobernador e Poncio Pilato a Judea. E Herodes mi gobernador a Galilea. E Felipe mi gobernador a Iturea 'ñe a Traconite. E Lisantias mi gobernador a Abilinia. ² E Anás 'ñe e Caifás mi

mero ndamböcjimi c'o. C'o pa c'o, e Juan c'ü nu t'i e Zacarías mi bübü cja majyadü. 'Na nu pa, Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü e Juan o mbürü o zopjü c'o nte. ³ Nguec'ua mi nzhodü bëxtjo cja c'e ndare a Jordán, mi xipji c'o nte ro nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi ro jyëziji c'o na s'o, 'ñe ro ji'iji. Nu'ma, ro perdonao 'ma Mizhocjimi c'o na s'o c'o mi cjaji. ⁴ Mi jinguã c'e profeta Isaías o dyopjü 'na libro. O dyopjü c'ü ro bübü 'na nte cja 'na majyadü c'ü ro mapjü, ro zopjü c'o nte ro xipjiji:

“Rí jyëzgueji c'e 'ñiji c'ü na s'o, rí jyëzgueji c'e 'ñiji c'ü mogü. Na ngue ya ngue ra ã c'ü ín Jmugöji c'ü bübü a jens'e.

⁵ 'Ma ra ëjë 'na c'ü manda, rí parejaogöji o 'ñiji, y rí nderesaoji c'o 'ñiji c'o mogü. Je xo rga cjatsc'ejji nu, rí jyëziji c'e 'ñiji c'ü na s'o c'o in tēpiji.

⁶ Na ngue ra ëjë nu c'ü o juajnü Mizhocjimi ra salva yo nte texe cja ne xoñijöümü”, ro 'ñeñe c'e nte. Je ga cjanu va mama e Isaías c'ü ro mama c'e nte. Nguec'ua 'ma o mbürü e Juan o zopjü c'o nte, o zädä c'e jña c'ü vi mama e Isaías.

⁷ Na puncjü o nte c'o mi pedye cja c'o o jñiñiji mi pöji cja e Juan ngue c'ua ro jiji cja c'e ndare. Nguec'ua o mama e Juan va xipjiji:

—Nza cjatsc'ejji o c'ijmi yo sũ ga c'ueñe 'ma tjë o batjü. In sũji ra jñün'c'üji nguenda Mizhocjimi rí sufregueji, nguec'ua va ëgueji va 'ñe jigueji. ⁸ Pero 'ma na cjuana o nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi, rí tsjaji na jo, ngue c'ua ra jñetse ya nzhogü in mü'büji. In pëzhgueji ra recibidots'üji

Mizhocjimi, na ngue o mboxbëchets'üji e Abraham. Pero rí xi'tsc'öji, dya cja rí tsjijñiji c'ü ni jyodü ra recibidots'üji. Na ngue me na zézhi Mizhocjimi, sö ra tsjapü yo ndojo ra mbëzhi nte c'o ra jñu's'ü e Abraham, xo ra 'ñench'e o mü'büji Mizhocjimi. ⁹ Nza cjatsc'eji za'a c'o dya jo c'o quis'i, c'o ya juns'ütjo jacha cja o dyü'ü, na ngue ya ra dyocüji. Texe za'a c'ü dya jo c'o quis'i, ya bübü ra dyéziji cja rrü mboch'üji cja sivi. Je xo rga cjanu rgá tsja'c'üji, nu 'ma dya ra nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi.

¹⁰ C'o nte mi önüji mi mamaji:

—¿Pje ni mbë c'ü ni jyodü rá cjaime 'ma, ngue c'ua dya ra tsjacüjme Mizhocjimi rá ma sufrejme?

¹¹ O ndünrü c'ua e Juan o xipjiji:

—Nu c'ü cãjã yeje pajna, ra unü 'na pajna c'ü dya cãjã. Nu c'ü pë's'i pje ra zi, ra unü c'ü dya pë's'i, eñe e Juan.

¹² Xo ëjë ja nzi c'o mi cobra o ndüvajma, o ëji ro ñe ji'iji. O xipjiji e Juan:

—Xöpüte, ¿pje ni mbë c'ü ni jyodü rá cjaögjme?

¹³ O ndünrü c'ua e Juan o xipjiji:

—Rí cobraji ja c'o nzi ga mama c'o ley; dya rí jñu's'üji rguí cobraji.

¹⁴ Xo o tsja t'önü c'o tropa o mamaji:

—Nuzgöjme, ¿pje xo ni jyodü rá cjaögjme?

O ndünrü c'ua e Juan o xipjiji:

—Bübü 'ma in pizhiji yo nte, o in pezheji o bëchjine ngue c'ua ra ch'a'c'üji o merio. Pero dya cja rí tsjaji a cjanu. Rí mäji co c'o in rayaji c'o cjö'tc'üji.

¹⁵ C'o nte me mi cijjñiji e Juan, cjo mi ngue Cristo c'ü mi te'beji ro ëjë. ¹⁶ O mama c'ua e Juan o xipjiji:

—Bübü o mbëpji c'o o cjava c'ü nu lamu, xäpcäji o correa cja o mbäcua c'ü nu lamu ga mbös'ü. Nutscö ni pje pjëtscö rá pjösc'ö a cjanu nu c'ü va ëtjo. Na ngue me na nojo na puncjü angueze; nutscö rí menutjogö que na ngue 'na mbëpji. Nutscö rí jichi co ndeje yo nte. Pero nu c'ü cja va ëtjo, 'ma rí 'ñench'e in mü'büji angueze, ra dya'c'üji o Espíritu Mizhocjimi c'ü. 'Ma jiyö, ra dya'c'üji rí ma sufreji cja sivi.

¹⁷ Xe go sido go ña e Juan o xipjiji:

—'Na campesino ra jñüs'ü o yelgo, cja rrü mbitsi na jo o ndëxü. C'o ndëxü ra dyüt'ü cja c'ü o t'ujmü c'o, pero c'o paxa ra ndüt'ü co sivi c'o. Je xo ga cjanu rgá tsja nu c'ü cja va ëtjo. Ya бүбү angueze ra recibido c'o ra nzhogü o mü'bü, pero c'o dya ra nzhogü o mü'bü, ya бүбү ra mboch'üji a sivi c'ü dya ra juench'e, eñe e Juan.

¹⁸ Nujyo, ngue yo o mama e Juan va xipji c'o nte ja rva cja e Cristo. Y na puncjü o jña c'o xe go xipjiji.

¹⁹ C'e gobernador Herodes vi mimivi e Herodías c'ü nu su e Felipe. E Felipe mi ngue c'ü nu cjuarma e Herodes. Y mi cja c'o na s'o e Herodes. Nguец'ua e Juan va huëñch'i e Herodes mi xipji c'ü dya jo c'o mi cja. ²⁰ Nuc'ua e Herodes go tsja c'ua mas c'o na s'o, go manda o ma pant'aji a pjörü e Juan.

El bautismo de Jesús

²¹ 'Ma mi jichi e Juan c'o nte cja c'e ndare a Jordán, xo ji'i e Jesús. E Jesús 'ma o nguarü o ji'i, cjanu o dyötü c'ua Mizhocjimi. 'Ma ma ötü Mizhocjimi, go xogü a jens'e c'ua. ²² Y o zöbü o Espíritu Mizhocjimi c'ü mi nza cja 'na mbaro, o ëjë

o 'ñe ndägä a xes'e e Jesús. O dyäräji c'ua 'naja c'ü o ña a jens'e o mama:

—Ngue'tsc'e ín Ch'itsc'ö, me rí s'iyats'ü, me rí mä'c'ägö.

Los antepasados de Jesucristo

²³ E Jesús ya mi pë's'i treinta cjë 'ma mü o mbürü o zopjü c'o nte. C'o nte mi mamaji e Jesús mi ngueje nu t'i e José. E José mi t'i cja e Elí. ²⁴ E Elí mi t'i cja e Matat. E Matat mi t'i cja e Leví. E Leví mi t'i cja e Melqui. E Melqui mi t'i cja e Jana. E Jana mi t'i cja e José. ²⁵ E José mi t'i cja e Matatías. E Matatías mi t'i cja e Amós. E Amós mi t'i cja e Nahum. E Nahum mi t'i cja e Esli. E Esli mi t'i cja e Nagai. ²⁶ E Nagai mi t'i cja e Maat. E Maat mi t'i cja e Matatías. E Matatías mi t'i cja e Semei. E Semei mi t'i cja e José. E José mi t'i cja e Judá. ²⁷ E Judá mi t'i cja e Joana. E Joana mi t'i cja e Resa. E Resa mi t'i cja e Zorobabel. E Zorobabel mi t'i cja e Salatiel. E Salatiel mi t'i cja e Neri. ²⁸ E Neri mi t'i cja e Melqui. E Melqui mi t'i cja e Adi. E Adi mi t'i cja e Cosam. E Cosam mi t'i cja e Elmodam. E Elmodam mi t'i cja e Er. ²⁹ E Er mi t'i cja e José. E José mi t'i cja e Eliezer. E Eliezer mi t'i cja e Jorim. E Jorim mi t'i cja e Matat. ³⁰ E Matat mi t'i cja e Leví. E Leví mi t'i cja e Simeón. E Simeón mi t'i cja e Judá. E Judá mi t'i cja e José. E José mi t'i cja e Jonán. E Jonán mi t'i cja e Eliaquim. ³¹ E Eliaquim mi t'i cja e Melea. E Melea mi t'i cja e Mainán. E Mainán mi t'i cja e Matata. E Matata mi t'i cja e Natán. ³² E Natán mi t'i cja e David. E David mi t'i cja e Isaí. E Isaí mi t'i cja e Obed. E Obed mi t'i cja e Booz. E Booz mi t'i cja e Salmón. E Salmón mi t'i cja e Naasón. ³³ E Naasón mi t'i cja e Aminadab.

E Aminadab mi t'i cja e Aram. E Aram mi t'i cja e Esrom. E Esrom mi t'i cja e Fares. E Fares mi t'i cja e Judá. ³⁴ E Judá mi t'i cja e Jacob. E Jacob mi t'i cja e Isaac. E Isaac mi t'i cja e Abraham. E Abraham mi t'i cja e Taré. E Taré mi t'i cja e Nacor. ³⁵ E Nacor mi t'i cja e Serug. E Serug mi t'i cja e Ragau. E Ragau mi t'i cja e Peleg. E Peleg mi t'i cja e Heber. E Heber mi t'i cja e Sala. ³⁶ E Sala mi t'i cja e Cainán. E Cainán mi t'i cja e Arfaxad. E Arfaxad mi t'i cja e Sem. E Sem mi t'i cja e Noé. E Noé mi t'i cja e Lamec. ³⁷ E Lamec mi t'i cja e Matusalén. E Matusalén mi t'i cja e Enoc. E Enoc mi t'i cja e Jared. E Jared mi t'i cja e Mahalaleel. E Mahalaleel mi t'i cja e Cainán. ³⁸ E Cainán mi t'i cja e Enós. E Enós mi t'i cja e Set. E Set mi t'i cja e Adán. E Adán mi t'i cja Mizhocjimi na ngue o dyät'ä Mizhocjimi c'ü.

4

Tentación de Jesús

¹ O Espíritu Mizhocjimi me go 'ñünbü o mü'bü e Jesús o mbedye cja c'e ndare a Jordán, o ma cja 'na majyadü nu ja dya cjó mi ndeñe. Na ngue mi ätä o Espíritu Mizhocjimi. ² O mezhe nu cuarenta pa. Xo mi bübü nu, e Satanás nu c'ü dya jo, mi xipji e Jesús c'ü ro tsja c'o na s'o. C'o cuarenta pa, dya pje zi e Jesús. 'Ma ya vi cjogü c'o pa c'o, o zant'a c'ua e Jesús. ³ Nuc'ua e Satanás nu c'ü dya jo, o xipji e Jesús:

—Ngue'tsc'e o T'itsc'e Mizhocjimi, nguec'ua rí xipjigue yo ndojo ra mbëzhi o xëdyi rí sigue, eñe c'ü dya jo.

⁴ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Dya rá ä'tc'ägö c'ü in xitsi. Na ngue je t'opjü o jña Mizhocjimi c'ü dya nguextjo xëdyi rga minc'öjme. C'ü xenda ni jyodü, ngue c'ü rá c'ajme texe ja c'o nzi ga mama Mizhocjimi.

⁵ Nuc'ua c'ü dya jo o zidy e Jesús cja 'na t'eje c'ü ma ndã'ã. O mezhe 'na ndajme o jíchi texe yo jñiñi cja ne xoñijö mü. ⁶ Nuc'ua c'ü dya jo o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e rá da'c'ü rí mandague texe cja yo jñiñi yo in jandague. Xo rá da'c'ü texe yo me ni muvi yo bübü cja yo jñiñi. Texe yo, ya ch'acügö yo. Ra sö rá unü c'ü rí ne rá unü. ⁷ Nu 'ma rí ndüñijö mü rí matcügö, rí tsjapü in tsjacje texe yo.

⁸ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Nu'tsc'e Satanás, dya rá ma'tc'ö. Na ngue ya t'opjü o jña Mizhocjimi c'ü rá ndüñijö müjme rá ma't'üjme Mizhocjimi c'ü ngue in Jmuji. Y nguextjo angueze rá pëpijme, enzgöjme c'ü.

⁹ Xo tsja c'ü dya jo o zidy e Jesús a ma a Jerusalén, o 'ñe's'e c'ua a xes'e cja 'naja c'o torre c'o mi bübü cja c'e templo. O xipji c'ua:

—Ngue'tsc'e o T'itsc'e Mizhocjimi, nguec'ua rí dacügue dya a ma a jö mü. ¹⁰ Ni jyodü rí tsjague a cjanu, na ngue ya xo t'opjü o jña Mizhocjimi: Mizhocjimi ra xipji c'o o anxe rguí 'ñeji a jens'e ra 'ñe mböxc'üji.

¹¹ Ra 'ñe penhc'iji ngue c'ua dya ra s'onnc'ü in cua 'ma rí sos'ü cja ndojo, eñe c'ü ya t'opjü. Ngue c'ua rí dacügue ndezgua hasta jö mü, eñe c'ü dya jo.

¹² Cjanu o ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Dya rá dacü c'ua ja gui xitscö. Na ngue ya xo t'opjü c'ü dya rá söjme o jña Mizhocjimi c'ü in

Jmugöji, enzgöjme. Nguec'ua dya rá dacü a ma a jö mü para rá nugö cjo ra mböxcö Mizhocjimi, eñe e Jesús.

¹³ Nuc'ua c'ü dya jo, dya mi pãrã pje xe ro xipji e Jesús para ro tsja c'o na s'o, nguec'ua va c'ueñe ja nzi pa, cja ro nzhogü na yeje pje xe ro 'ñe xipji.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹⁴ Nuc'ua e Jesús o nzhogü o ma a Galilea. Mi bübüvi texe c'ü o poder o Espíritu Mizhocjimi. Nguec'ua texe cja c'o jñiñi c'o mi tsja a Galilea, o mbürü o mamaji c'o ma nojo c'o mi cja e Jesús.

¹⁵ Mi cja e Jesús mi jíchiji cja c'o o nintsjimiji. Texeji mi mamaji:

—Ne bëzo bübüvi Mizhocjimi.

Jesús en Nazaret

¹⁶ O ma c'ua e Jesús a Nazaret nu ja mi menzumü. Nuc'ua c'e pa c'ü mi söyaji, o cjugü a mbo cja c'e nintsjimi ja c'o nzi ma cja c'ü o tjürü. Cjanu o mimi nu. Cjanu o böbü c'ua ro xörü. ¹⁷ Cjanu o ch'unü c'ua c'e libro c'ü vi dyopjü e Isaías c'ü mi profeta. Cjanu o xücü c'e libro c'ü mi 'mans'a, o chöt'ü nu ja mi t'opjü a cjava:

¹⁸ O Espíritu Mizhocjimi bübü co nutscö, na ngue o juancügö.

O juancügö rá zopjü c'o unü ngüenda bëzhiji na puncjü, rá xipjiji jña c'o rguí mäji.

O juancügö rá cjavü ra mäjä c'o me nzhümü o mü'bü.

O juancügö rá zopjü yo nte yo dya libre, rá xipjiji ja rgá sö ra 'ñemeji libre.

C'o ndëzhö, rá cjavü ra jñandaji.

C'o me sufre, rá emeji libre.

19 O juancügö rá xipji yo nte c'ü ya zädä c'o pa c'o o juajnü Mizhocjimi ra salvaji.

20 Cjanu o mbans'a c'ua c'e libro, cjanu o unü c'ü mi pëpji cja nintsjimi. Cjanu o mimi c'ua ro jíchi c'o nte. Texe c'o mi cãrã cja c'e nintsjimi me mi cjinch'iji angueze, mi te'beji pje pjëzhi c'o ro mama. 21 Nuc'ua cjanu o ña e Jesús o xipjiji:

—Nu o jña Mizhocjimi nu cja ró xörügö, ya zädä dya a ndetsc'ejí nu, eñe.

22 C'o nte, me co nguijñiji y me go mamaji:

—Me na jo yo jña yo mama nu, pero ¿ja ga mbãrã nu? Maco ngue nu t'i e José c'ü mi ngue ín menzumügöji.

23 O mama e Jesús o xipjiji:

—In pãrãji c'e jña c'ü rí mangöji: “Nu'tsc'e médico, rí dyät'ätsjé ante c'ü rí dyät'ã c'o 'ñaja.” Pe ngue c'ü in cjiñiji dya, cja in mü'büji. Pe xo in ne rí xitscöji a cjava: “Ró äräjme i tsjague c'o me na nojo a Capernaum, maco dya in cjague yo cja ín jñiñigöji”, rí ñenzgöji.

24 O sido o ña e Jesús o mama:

—Dyärãji na jo c'ü rá xi'tsc'öji, c'o na cjuana. Yo nte, dya respetaoji 'na profeta 'ma ngue nu menzumütsjéji. 25 Dyärãji na jo c'ü xo rá xi'tsc'öji. Ya in pãrãji ja ma cja mi jinguã 'ma mi bübü e Elías. O mezhe jñi cjé nde c'ü dya go 'ñeje o dyebe, nguec'ua mi bübü 'na tjiimi texe cja c'o jñiñi. C'o pa c'o, mi cãrã va a Israel na puncjü o ndixü c'o ya vi ndü nu xïra. 26 Pero dya ngue anguezeji c'o o xipji Mizhocjimi e Elías ro 'ñe mbös'ü. O xipji o ma a Sarepta c'ü bëxtjo jãrã a Sidón, o ma mbös'ü 'na ndixü nu c'ü vi ndü nu xïra, maco dya mi

menzumü a Israel. ²⁷ C'o cjë c'o mi bübü e Elías, mi cãrã va a Israel na puncjü c'o mi sö c'e ngueme c'ü xiji o lepra. Pero dya cjó jogü ne ri 'naja anguezeji. Nguextjo e Naamán c'ü mi menzumü a Siria c'ü o jogü.

²⁸ Nuc'ua c'o mi cãrã cja c'e nintsjimi, 'ma mü o dyäräji c'o jña c'o, me co sjëyaji c'ua na puncjü.

²⁹ Go böbüji c'ua, cjanu o pjongüji e Jesús cja c'ü o jñiñiji, o zidyiji cja c'e dyä'ã nu ja mi jäs'ã c'e jñiñi. O zidyiji ro ma pa'maji a jö mü. ³⁰ Pero e Jesús o cjogütjo a nde anguezeji, o ma c'ua.

Un hombre que tenía un espíritu malo

³¹ Nuc'ua e Jesús o zöbü o ma c'ua a Capernaum c'ü mi ngue 'na jñiñi a Galilea. Chjüma chjüma c'o pa c'o mi söyaji, mi jíchi c'o nte cja c'e nintsjimi.

³² C'o nte me mi sñji mi cjijñiji:

—Nunca rí äräji a cjanu. Je ni 'ñeje cja Mizhocjimi c'o jña c'o xitsiji nu, eñeji.

³³ Cja c'e nintsjimi, mi bübü 'na bëzo c'ü vi zürü 'naja o s'ondajma e Satanás nu c'ü dya jo, c'ü o tsjapü o mapjü c'ua na jens'e c'e bëzo. ³⁴ O mama:

—Nu'tsc'e Jesús in menzumü a Nazaret, ¿pje in pë'sc'ü rí ñu co nuzgøjme? ¿Cjo vi 'ñeje rí tsjacü rá ma sufregøjme? Nutscö rí pã'c'ã. Ngue'tsc'e o T'itsc'e Mizhocjimi, dya bübüts'ü c'o na s'o.

³⁵ E Jesús o huënc'h'i c'ua c'ü o s'ondajma c'ü dya jo o xipji:

—Tso't'ü in te. Pedye cja ne bëzo.

Nuc'ua c'ü o s'ondajma c'ü dya jo o tsjapü o nügü c'e bëzo a nde c'o nte c'o mi cãrã. O mbedye c'ua c'e s'ondajma cja c'e bëzo y dya pje tsjapü. ³⁶ Me co nguiñi c'ua c'o nte, o mamaji:

—¿Pje pjëzhi c'ü pë's'i ne bëzo c'ü me na nojo? Manda yo o s'ondajma c'ü dya jo nza cja c'ü ri pë's'i o poder. Xipjiji ra mbedyeji, cja na mbedyeji c'ua.

³⁷ Nguec'ua texe cja c'o jñiñi c'o tsja a Galilea, me mi mamaji c'o ma nojo c'o mi cja e Jesús.

Jesús sana a la suegra de Simón Pedro

³⁸ Nuc'ua e Jesús o böbü o mbedye cja c'e nintsjimi. Cjanu o ma c'ua o zät'ä cja nu ngumü e Simón. C'ü nu to'o e Simón, mi sö pa'a. O xipjiji c'ua e Jesús ro jocü. ³⁹ Nuc'ua e Jesús o ëjë nu ja mi orü c'e ndixü. Cjanu o huënc'h'i c'ua c'e pa'a. O c'ueñe c'ua c'e pa'a. O nanga c'ua na zëzhi c'e ndixü, cjanu o dyät'ä o jñönü cjanu o ziji.

Jesús sana a muchos enfermos

⁴⁰ Ma ya ma quibi e jyarü, ma ëjë c'o nte ma siji c'o o dyoji c'o mi sö pje nde ma ngueme, ma sinpiji e Jesús. Nuc'ua e Jesús mi ë's'ë o dyë nzi 'naja c'o mi sö'dyë, y mi jogüji. ⁴¹ Na puncjü c'o mi sö'dyë c'o o mbedye o s'ondajma c'ü dya jo. Nzi ma mbedye, nzi ma mamaji:

—Ngue'tsc'e o T'its'ü Mizhocjimi, eñe c'o s'ondajma.

E Jesús mi huënc'h'iji, dya mi jëzi ra ñaji, na ngue mi pãrãji e Jesús mi ngue e Cristo.

Jesús predica en Galilea

⁴² Nuc'ua 'ma mü o jyas'ü, o mbedye e Jesús o ma cja 'na majyadü nu ja dya cjó mi ndeñe. Nuc'ua c'o nte mi jodüji e Jesús. 'Ma mü o chöt'üji, mi süjmüji ngue c'ua dya ro xögü co anguezeji. ⁴³ O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Xo ni jyodü rá ma zopjü c'o nte c'o cãrã c'o nan'ño jñiñi, rá xipjiji ni jyodü ra dyätäji Mizhocjimi, na ngueje ngue c'ü manda. Ngue c'ü vi juancügö Mizhocjimi rá cjagö, eñe.

⁴⁴O ma c'ua cja c'o 'ñaja jñiñi c'o mi tsja a Galilea, mi zopjüji cja c'o ǝ nintsjimiji.

5

La pesca milagrosa

¹Na nu pa, e Jesús mi bübü cja squina c'e zapjü c'ü ni chjü Genesaret. O ëjë c'ua na puncjü o nte, me mi chütüji ngue c'ua ro dyäräji ǝ jña Mizhocjimi. ²E Jesús o jñanda c'ua yeje bü'ü c'o ma jä'ä cja squina c'e zapjü. C'o mbëjmö ya vi mbes'ëji cja c'o bü, mi pe'ch'ëji c'o ǝ rreji. ³E Jesús o dat'ü c'ua cja 'naja c'o bü c'ü mi ngue ǝ cjaja e Simón. Cjanu o xipji c'ua e Simón xe ro ndütü c'e bü a ma cja c'e ndeje. O mimi c'ua cja c'e bü, o jíchi c'o nte. ⁴Nuc'ua 'ma mü o nguarü o ña, o xipji e Simón:

—Mague cja c'e ndeje nu ja xenda na jë'ë. Rí pät'äji c'o in rreji ngue c'ua rí sürüji o jmö.

⁵O ndünrö c'ua e Simón o xipji:

—Xöpüte, 'naxö mü ró pëpjiime, dya ró sürüjme. Pero rá pät'ägö ne rre ja c'o nzi gui xitsi, eñe.

⁶O tsjaji c'ua ja va xiji. O zürüji c'ua na puncjü o jmö, nguec'ua ya ma xüt'ü c'e rre. ⁷Nuc'ua o juäjpjä o dyëji c'o ǝ dyoji c'o ma cãjä cja c'ü 'naja bü, ngue c'ua ro ëji ro 'ñe mbös'üji. O ëjëji c'ua, o nichiji nza yeje c'o bü, ya mi ne ro nguibi c'o. ⁸E Simón Pedro 'ma mü o jñanda c'o jmö, o ndüñijö mü a jmi e Jesús, o xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, rí sũ rgá búbü in jmigüe. Na ngue me na s'ozgö, rí tũ ín nzhübü, eñe.

⁹ Me mi sũ e Simón Pedro na ngue ma puncjü c'o jmõ c'o vi zürüji. Xo mi sũ c'o mi dyoji e Pedro cja c'e bü. ¹⁰ Xo mi sũ e Jacobo 'ñeje e Juan c'o mi ngue o t'i e Zebedeo. Mi ngue o dyoji e Simón Pedro. E Jesús o xipji c'ua e Simón:

—Dya rí sũ; chenngue dya co nutscö. Nu'tsc'e mi mbëjmõgue, mi tennc'e o jmõ. Pero nudya rá jí'ts'i rí zopjü yo nte, ngue c'ua ra dyä'tc'äji ra ndennc'eji, xo ra creozüji.

¹¹ Nuc'ua e Simón Pedro 'ñe c'o o dyoji cjanu o pjons'üji a squina c'e bü. O zogüji texe nu, o möji e Jesús, ngue c'ua ro dyätpäji o jña.

Jesús sana a un leproso

¹² 'Na nu pa, e Jesús mi búbü cja 'na jñiñi nu ja xo mi búbü 'na bëzo c'ü me mi sö o lepra. C'e bëzo 'ma o jñanda e Jesús, o ëjë o 'ñe ndüñijõmü a jmi, o dyötü ro jocü, o xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, nu 'ma ìn ne'e, sö rí jocüzü ne lepra, eñe c'e bëzo.

¹³ E Jesús o c'uana c'ua o dyë o ndörü, o xipji:

—Rí negö ra jogüts'ügue, eñe.

Jo ni c'ueñe c'ua c'e lepra. ¹⁴ E Jesús o xipji c'ua c'e bëzo:

—Dya cjó rí ma xipjigüe ja va jogüts'ü. Nguextjo c'e mböcjimi rí ma jíchitsjë c'ü ya jogüts'ü. Cja rrí unügue c'ua, ja c'o nzi va manda e Moisés. Nuc'ua ra mbârã yo nte c'ü ya jogüts'ü, eñe.

¹⁵ Zö vi xipji e Jesús c'e bëzo c'ü dya cjó ro xipji, pero xenda go mamaji c'o mi cja e Jesús. Nguéc'ua o ëjë na puncjü o nte ro dyäräji e Jesús, y ngue c'ua

e Jesús ro jocü c'o mi sö'dyë. ¹⁶ Nguéc'ua e Jesús mi xõgü mi pa cja c'e majyadü nu ja dya cjó mi ndeñe, mi ötü Mizhocjimi.

Jesús sana a un paralítico

¹⁷ Na nu pa e Jesús mi xöpü c'o nte. Xo mi cãrã nu, ja nzi c'o fariseo 'ñe ja nzi c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi. Vi 'ñeji texe cja c'o jñiñi c'o mi tsja a Galilea 'ñe c'o mi tsja a Judea. Xo mi cãrã c'o vi 'ñeje a Jerusalén. C'ü o poder Mizhocjimi mi bübüvi co e Jesús ro jocü c'o mi sö'dyë. ¹⁸ O ëjë c'ua ja nzi bëzo c'o ma tuns'ü 'na bëzo cja 'na pjinguã. C'e bëzo, dya mi sö ro 'ñõmü. Mi ne ro tsjocüji nu ja ma bübü e Jesús, ngue c'ua ro ngöbüji a jmi ro jocü. ¹⁹ Pero dya sö ja rvá tsjocüji, na ngue me mi ndüji nu cja c'e ngumü. O ndes'ëji c'ua a xes'e cja c'e ngumü. O xo's'üji c'ua c'o mi t'üs'ü, cjanu o sjö'büji c'e bëzo a jmi e Jesús a nde cja c'o nte. ²⁰ Nguéc'ua o unü ngüenda e Jesús c'ü mi junt'ü o mü'büji c'ü ro tsja angueze ro jocü c'e bëzo. Nguéc'ua o mama c'ua e Jesús o xipji c'e bëzo:

—Nu'tsc'e së, rá perdonaots'ü dya in nzhubü, eñe.

²¹ Nuc'ua c'o xöpüte 'ñe c'o fariseo o nguijñiji: “¿Pje pjëzhi ne bëzo nu mama perdonao o nzhubü? Chjëntjovi c'ü ro zadü Mizhocjimi nu. Maco dya cjó sö ra perdonao o nzhubü; nguextjo Mizhocjimi.”

²² Mi pãxtjo e Jesús c'o mi cijjñi anguezeji, nguéc'ua o xipjiji c'ua:

—¿Jenga in cijjñiji a cjanu in mü'büji? ²³ Ró xipji ne bëzo: “Rá perdonaots'ü dya in nzhubü”, ró embe, pero dya cjó sö ra mbãrã cjo ya ma o nzhubü. Pero 'ma rá xipji ne bëzo: “Rí ñanga rí

nzhodü”, rá embe; nu 'ma ra nanga c'ua ne bëzo ra nzhodü, nu'ma, ixtí pãrãgueji 'ma c'ü dya rí on'c'üji. ²⁴ Nutscö rvá ëjë cja Mizhocjimi, ya ch'acö poder cja ne xoñijö mü rá perdonats'üji c'o na s'o c'o in cjaji. Unnc'ejí dya ngüenda ngue c'ua rí pãrãji c'ü rí pë'sc'ö c'e poder, embeji.

Cjanu o zopjü c'ua c'e bëzo c'ü dya mi sö ro 'ñö mü, o xipji:

—Rí ñanga, chunsc'e nu in pjingüã nu in os'ü, ma'a in nzümü, embeji c'e bëzo.

²⁵ O nanga c'ua c'e bëzo c'ü dya mi sö ro 'ñö mü. Texeji o jñandaji 'ma mü o nanga c'e bëzo. Nuc'ua c'e bëzo o nduns'ü c'ü o pjingüã c'ü mi os'ü, cjanu o ma o ngümü, me mi unü 'na pöjö Mizhocjimi. ²⁶ C'o nte, me go pizhiji go mamaji:

—Me na nojo Mizhocjimi. Nudya ró jandaji yo me na nojo. ¿Cjó ro nguijñi c'ü ri pë's'i poder a cjanu 'na nte?

Jesús llama a Leví

²⁷ O mbedye c'ua nu e Jesús, o jñanda 'naja bëzo c'ü mi chjü e Leví c'ü mi cobra o contribución. Mi junrü nu ja mi cobraji o contribución. E Jesús o xipji c'ua:

—Chengue co nutscö rí dyätcä ín jña.

²⁸ Nuc'ua e Leví o zogü texe c'e bëpji c'ü mi cja, o böbü o mëvi e Jesús.

²⁹ E Leví o manda o dyät'äji o jñö nü cja nu ngümü, o mbita e Jesús. Xo ma'a nu, na puncjü c'o mi cobra o contribución, o ma ziji o xëdyi e Jesús 'ñe e Leví. ³⁰ C'o xöpüte 'ñe c'o fariseo mi so'büji ma xipjiji c'o o discípulo e Jesús:

—¿Jenga 'natjo c'ua in sigueji o xëdyi yo cobra o contribución yo me cja c'o na s'o?

³¹ O ndünrũ c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu c'ü dya sö'dyë, dya ni jyodü o médico. C'o ni jyodü o médico, ngueje c'o sö'dyë. ³² Je xo ga cjatjonu, dya ngue c'o cjäpü cja na jo c'ü rvá 'ñe xipji ra nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi; ngue c'o pãrã tũ o nzhübü.

Le preguntan a Jesús sobre el ayuno

³³ O xipjiji c'ua e Jesús:

—C'o o discípulo e Juan me mbempjeji y me ötüji Mizhocjimi. Je xo ga cjatjonu c'o o discípulo c'o fariseo. Maco yo in discí pulogue siji o xëdyi 'ma mbempje c'o 'ñaja.

³⁴ O ndünrũ c'ua e Jesús o xipjiji 'na jña, ngue c'ua ro mbãrãji jenga dya mi mbempje c'o o discípulo. O xipjiji:

—'Ma ra chjüntü 'na sê'ë, 'ma dya be cjuarü c'e chjüntü, dya sö rí tsjapüji c'o o dyoji ra nzhumüji. Na ngueje xe ri bübüjtjo c'e sê a nde anguezeji.

³⁵ Pero ra zädä c'o pa 'ma ra zinbiji c'e sê. Nuc'ua cja ra mbempjeji rgá nzhumüji 'ma.

³⁶ O sido o ña e Jesús o xipjiji c'ü 'na ejemplo:

—'Ma cjó c'o cãjä 'na zëbitu c'ü ya xüt'ü, dya ra xüt'ü 'na bitu c'ü nuevo cja rrũ mbä't'ä cja c'e zëbitu. Na ngue 'ma rga cjanu, ra s'odü 'ma c'ü cja dadyo. Y c'e ts'ipëraso c'ü vi xüt'ü cja c'ü cja dadyo, dya xo ra chjënjuí c'e zëbitu. ³⁷ Yo nte, dya xich'iji o ôt'apjü cja zëcuëro. Na ngue ro xüt'ü c'o zëcuëro, ro pjödü c'e t'apjü. Y dya cja ro jogü c'ua c'o zëcuëro. ³⁸ Ni jyodü ra xich'iji o ôt'apjü cja cuëro

c'o cja nuevo, ngue c'ua dya ra s'odü o cuëro ra pjödü c'e t'apjü.

O mama a cjanu e Jesús ngue c'ua ro unü ngüenda c'o nte 'ma ro dyätpäji o jña, pero 'ma ro sido ro tsjaji c'o tjürü c'o mi cjaji, ro s'odü o mü'büji. ³⁹ Xo mama e Jesús, 'ma cjó c'o me süpü c'o o tjürü c'o ín mboxatitaji, nu 'ma ra dyärä ja ga cja o 'ñiji angueze, nu'ma, 'na ra mama c'e nte: “Dya rí negö, na ngue xenda na jo ne 'ñiji nu ya rí pagö.”

6

Los discípulos recogen trigo en el día de descanso

¹ Na c'o pa c'o mi söya c'o mi menzumü a Israel, e Jesús 'ñe c'o o discípulo mi cjogüji nu ja mi cja o ndëxü. C'o discípulo mi tücüji o ñirëxü, mi tjõ't'ü co o dyëji, cja ma zaji. ² Mi cārā ja nzi c'o fariseo c'o o xipji c'o discípulo:

—¿Jenga in tücüji o ñirëxü? Maco mama c'ü o ley Mizhocjimi c'ü dya sō rá cjaji a cjanu yo pa yo rí söyaji.

³ O ndünrū c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'ejj ya i xörügieji nu c'ü o tsja e David 'ñe c'o mi dyoji, 'ma ya mi sant'aji; maco dya in so'büji angueze. ⁴ O cjogü e David cja o ngumü Mizhocjimi nu ja ma sjü. Cjanu o jñü c'ua c'o tjõmëch'i c'o mi jüsp'üji Mizhocjimi nu. Nuc'ua e David 'ñe c'o mi dyoji o ziji c'o tjõmëch'i. Maco mama c'e ley c'ü dya cjó mi sō ro zi c'o; mi nguextjo mböcjimi c'o mi sō ro zi c'o.

⁵ O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Nutsco rvá êcjö cja Mizhocjimi, sö rá mangö ja rgui süpüji yo pa yo rí söyaji, embeji c'o xöpüte 'ñe c'o fariseo.

El hombre de la mano seca

⁶ Nuc'ua c'ü xe 'na nu pa c'ü mi söyaji, o cjogü e Jesús a mbo cja c'e nintsjimi. Cjanu o jíchi c'o nte. Mi bübü nu 'na bëzo c'ü mi dyot'ü o jodyë. ⁷ C'o xöpüte 'ñe c'o fariseo me mi jandaji e Jesús, mi nuji cjo ro jocü o nte c'e pa c'ü mi söyaji. Mi jodüji ja rvá ngöt'üji e Jesús cja c'o pje mi pjëzhi. ⁸ E Jesús ixmi pärã c'o na s'o c'o mi mbeñe anguezeji. O xipji c'ua c'e bëzo c'ü mi dyot'ü o dyë:

—Böbügue, rgui 'ñeje a nde, eñe.

Cjanu o böbü c'ua c'e bëzo o ma a nde. ⁹ Nuc'ua e Jesús o xipji c'o xöpüte 'ñe c'o fariseo:

—Rá cja'c'üji 'na t'önü. ¿Ja ngue c'ü mama c'ü ín leygöji rá cjaji yo pa yo rí söyaji? ¿Cjo mama rá cjaji c'o na jo o rá cjaji c'o na s'o? ¿Cjo mama rá pjös'üji yo nín minteji o rá pöt't'üji?, eñe.

¹⁰ Nuc'ua e Jesús o nguinch'i na jo texe c'o nte c'o mi cãrã a jmi. Cjanu o xipji c'e bëzo:

—C'uana in dyë, eñe.

Cjanu o c'uana c'ua o dyë, y ixco jogü c'ua. ¹¹ Pero c'o xöpüte 'ñe c'o fariseo me go sjëyaji, mi pötma mamaji ja rvá sö pje ro tsjapüji e Jesús.

Jesús escoge a los doce apóstoles

¹² C'o pa c'o, o ma e Jesús cja t'eje. 'Naxõmü va dyötü Mizhocjimi nu. ¹³ Nuc'ua 'ma mü o jyas'ü, o ma't'ü c'o o discípulo. Cjanu o xõcü doce anguezeji c'o xo jñusp'ü o tjü apóstole. ¹⁴ O juajnü e Simón c'ü xo jñusp'ü e Pedro. Xo juajnü e Andrés c'ü nu cjuarma e Simón. Xo juajnü e Jacobo 'ñe e Juan

'ñe e Felipe 'ñe e Bartolomé. ¹⁵ Xo juajnü e Mateo 'ñe e Tomás 'ñe e Jacobo c'ü mi t'i cja e Alfeo. Xo juajnü e Simón c'ü mi revolucionario. ¹⁶ Xo juajnü e Judas c'ü nu cjuarma e Jacobo. Xo juajnü e Judas Iscariote, nu c'ü ro mbö e Jesús.

Jesús enseña a mucha gente

¹⁷ E Jesús 'ñe c'o o discípulo o zöbüji c'ua cja c'e t'eje, o zät'äji cja 'na batjü o böbüji nu. Mi cãrã nu na puncjü o nte c'o mi dyoji e Jesús c'o mi ätpã o jña. Xo mi cãrã na puncjü c'o 'ñaja nte. Vi 'ñeji a Judea 'ñe a Jerusalén. Je xo vi 'ñeji texe a squina c'e mar a ma a Tiro 'ñe a Sidón. Vi 'ñeji ro 'ñe dyäräji e Jesús. Xo vi 'ñeji ngue c'ua e Jesús ro jocü c'o mi sö'dyë. ¹⁸ Nuc'ua e Jesús o jocüji hasta c'o vi zürü c'o o s'ondajma e Satanás nu c'ü dya jo, xo jocü c'o. ¹⁹ Texe c'o nte mi jodü ja rvá ndörüji e Jesús, na ngue mi pë's'i o poder mi jocü c'o mi sö'dyë.

La felicidad y la infelicidad

²⁰ Nuc'ua e Jesús o jñanda c'o nte c'o mi dyoji c'o mi ätpã o jña, o xipjiji:

—Nu'tsc'eji zö in pöbreji, pero 'ma in jodügueji Mizhocjimi, ngue c'ü rguí mäjceji. Na ngue ya ngue in Jmugueji dya Mizhocjimi.

²¹ 'Zö in sant'aji dya, pero ngue c'ü rguí mäjceji. Na ngue Mizhocjimi ra dya c'üji c'o me nda na jo, dya pje ra bë'ts'iji.

'Zö me in nzhumüji dya, pero ngue c'ü rguí mäjceji. Na ngue Mizhocjimi ra tsja c'ü me rí mäjceji.

²² In ätcäji in jñagö nutscö rvá ëjë cja Mizhocjimi. Nguéc'ua bübü 'ma ra nuc'üji na ü yo in men-zumügueji, ra pjongüts'üji a nde anguezeji ra

xi'ts'iji c'o me na s'o rgá zanc'ejí. Zö ra tsja'c'üji a cjanu, pero ngue yo rguí mácjeji yo. ²³ C'o pa 'ma ra tsja'c'ejí ga cjanu, me rí mácjeji na puncjü. Na ngue Mizhocjimi a jens'e ra ngõ'tc'üji na jo. C'o in mboxpalegueji xo tsjaji a cjanu o tsjapüji o sufre c'o profeta c'o mi cãrã mi jinguã.

²⁴ 'Ma in ricoji, nu 'ma in mápäji c'o in pë's'iji, nu'ma, juentsc'ejí 'ma, na ngue ra tsja'c'üji Mizhocjimi rí sufreji.

²⁵ 'Ma in pëzhgueji c'ü dya pje bë'ts'iji, juentsc'ejí. Na ngue ra tsja'c'üji rí sant'aji.

'Ma me in mäjã gui minc'ejí dya, 'ma dya in mápqueji Mizhocjimi, juentsc'ejí. Na ngue ra tsja'c'üji me rí nzhumüji me rí huëgueji.

²⁶ 'Juentsc'ejí na ngue c'ü ra tsja'c'üji Mizhocjimi, nu 'ma ra mama texe yo nte c'ü na jots'üji. Je xo va cjanu va tsja c'o in mboxpalegueji, o mamaji c'ü me ma jo c'o profeta c'o dya ma cjuana.

El amor a los enemigos

²⁷ 'Nu'tsc'ejí in äräji, rí xi'ts'iji rí s'iyagueji c'o in üji, rí tsjaji na jontets'üji cja c'o nuc'üji na ü. ²⁸ Rí ma'tp'üji Mizhocjimi c'o sanc'üji. Xo rí dyötpüji Mizhocjimi c'o jün'sc'üji o bëchjine. ²⁹ 'Ma cjó c'o ra yapc'ü in jmiji cja in jodyëji, xo rí jyëziji ra yapc'üji c'ü 'na lado. 'Ma cjó c'o ra ngannc'aji c'ü in tējēji, xo rí jyëziji ra ngannc'aji c'ü in jeji. ³⁰ 'Ma cjó c'o pje ra dyö'tc'üji, unüji c'ü ni jyodü c'o. 'Ma cjó c'o pje ra jñünnc'üji 'ma ngue in tsjacjeji, dya cja rí dyötüji. ³¹ C'ua ja nzi gui ñegueji c'ü ra s'iyats'üji yo nte, je xo rguí s'iyagueji a cjanu anguezeji.

³² 'Ma nguextjo c'o s'iyats'üji c'o in s'iyaji, ¿ja bübü c'o na jo c'o in cjagueji 'ma? Maco c'o cja na

s'o, xo s'iyaji c'o s'iya anguezeji. ³³ Nu'tsc'ejji, 'ma nguextjo c'o pjöxc'üji c'o in pjös'üji, ¿ja bübü c'o na jo c'o in cjagueji 'ma? Maco c'o cja na s'o, xo pjös'üji c'o pjös'ü anguezeji. ³⁴ Nu 'ma nguextjo c'o pe'sc'ejji c'o in pesp'ejji, ¿ja bübü c'o na jo c'o in cjagueji 'ma? Maco c'o cja na s'o, pötca pesp'ejji 'ma pje c'o ni jyodü c'o o dyoji. ³⁵ Rí s'iyagueji c'o in üji, rí tsjaji na jontets'üji y rí pesp'ejji. Dya rí pëtsaji c'ü pje ra nzhocüts'üji. 'Ma rí tsjaji a cjanu, ra ngö'tc'üji na jo 'ma Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e. Y ra jñetse ngue o t'its'üji 'ma angueze. Na ngue me na jo angueze, me pjös'ü texe yo nte, zö cãrã c'o na s'o c'o dya unü 'na pöjö. ³⁶ Rí juentsqueji yo nte c'ua ja nzi ga juen'tsc'ejji Mizhocjimi c'ü in Tataji.

No juzguen a otros

³⁷ 'Dya cjó rí so'büji. 'Ma jiyö, ra jñün'c'ejji ngüenda Mizhocjimi. Dya cjó rí xipjiji: “Na s'ots'ügue”, rí 'ñembeji. 'Ma jiyö, xo ra mama Mizhocjimi: “Na s'ots'ügueji”, ra 'ñents'ejji. Nguextjo Mizhocjimi ra mama ja ngue c'ü na jo y ja ngue c'ü na s'o. Rí perdonaogueji yo nin minteji; Mizhocjimi ra perdonaots'üji. ³⁸ 'Ma cjó c'o pje ni jyodü, rí unügueji. Mizhocjimi ra dya'c'ejji c'ua texe c'o ni jyodüts'üji, hasta ra mboncjütjo. Ra dya'c'üji c'ua ja nzi gui unnc'ejji.

³⁹ O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—¿Ja gui tsjijñiji? ¿Cjo sö 'naja ngorö ra jíchi o 'ñiji c'ü 'na ngorö? Dya sö. Na ngue ra zo'ovi cja t'ore nza yejui. ⁴⁰ 'Na c'ü cja xötpü, dya xo'ñi cja c'ü nu xöpüte. Cja ra xötpü na jo. Nu'ma, ya ri nza cja c'ü nu xöpüte 'ma.

41-42 '¿Jenga in so'büji yo nin minteji? Maco c'o na s'o c'o cja'a yo nin minteji, pe ts'iquë nza cja 'na ngümpaxa c'ü ri o'o o ndö 'na nte, pero c'o na s'o c'o in cjagueji, na nojo nza cja 'na dyaxü. ¿Jenga dya in unnc'ejí ngüenda c'o na s'o c'o in cjagueji? ¿Pje ma jmi in pë'sc'ejí c'ü in xiqueji yo nin minteji: “Jyëzguijme rá cjü'pc'öjme ne ngümpaxa nu o'o nin chögue”, in embeji? Maco dya ixí cjübügueji c'o dyaxü c'o o'o in chögueji. Nu'tsc'ejí in cjaqueji na jots'üji, pero dya cjuana. C'ü rí tsjagueji, ot'ü rí tsjünc'ejí c'o dyaxü c'o o'o in chögueji, ngue c'ua ra sö rí jñandaji na jo rí tsjü'p'üji c'e ngümpaxa c'ü o'o a nzhö c'ü nin minteji, eñe e Jesús.

El árbol se conoce por su fruto

43 O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—'Na za'a, 'ma dya quis'i o fruta, dya sö ra mamaji na jo c'ü. Pero 'ma quis'i o fruta, dya sö ra mamaji na s'o c'ü. 44 Nzi 'naja za'a 'mārā co c'o quis'i. Dya quitsiji o higo cja o bidyi; dya xo quitsiji o uva cja o pëdyi. 45 Je xo ga cjatjonu, 'na nte c'ü na jo, mama o jña c'o na jo, na ngue bübü o mü'bü c'o na jo. 'Na nte c'ü na s'o, mama c'o na s'o, na ngue bübü o mü'bü c'o na s'o. C'o bübü o mü'bü 'na nte, ngue c'o ra mbedye o ne.

Las dos bases

46 '¿Jenga in xitsiji: “Nu'tsc'e Señor, in Jmuts'ügöjme”, in enzgöji? Maco dya in cjaji c'ua ja nzi rgá xi'ts'iji. 47 C'o ra ëjëzügö, 'ma ra dyätcäji in jña 'ñe 'ma ra tsjaji c'o rí mangö, rá xi'ts'iji cjó chjëntjui c'o. 48 Chjëntjui nza cja 'na bëzo c'ü ro jyäbä na jo 'na ngümü. Ro dyö'bü na jë, cja rrü ngü'p'ü c'ua c'e cimientu co peña. Nuc'ua

'ma ro c'os'ü c'e ndare, ro pjat'ü na zëzhi cja c'e ngumü. Pero dya ro tunbü, na ngue vi tjäbä co peña. ⁴⁹ Pero yo o dyärä yo ró xi'ts'iji, 'ma dya ra tsjaji yo, chjëntjui 'na bëzo c'ü ro jyäbä 'na ngumü c'ü dya ro ngü'p'ü o cimientu, ro 'ñe's'etjo a xes'e cja e jômü. Nuc'ua c'e ndare ro pjat'ü na zëzhi cja c'e ngumü, cja rrü tunbü c'ua.

7

Jesús sana al siervo de un oficial romano

¹ E Jesús 'ma mü o nguarü o zopjü c'o nte, cjanu o ma c'ua cja 'naja jñiñi c'ü mi chjü a Capernaum. ² Cja c'e jñiñi mi bübü nu 'naja bëzo c'ü mi manda c'o tropa romano. Mi 'ñeje 'na mbëpji c'ü mi s'iya, c'ü mi sö'dyë, ya mi ngue ro ndü. ³ Nuc'ua c'ü mi manda c'o tropa, o dyärä c'o mi cja e Jesús mi jocü c'o mi sö'dyë. O tsja c'ua c'e bëzo o zopjü ja nzi c'o pje mi pjëzhi cja c'o menzumü a Israel, o xipjiji:

—Möji, ma dyötüji favor e Jesús rí xipjiji ra ëjë ra 'ñe jocü nu ín mbëpji.

⁴ C'o pje mi pjëzhi o möji c'ua cja e Jesús, o ma xipjiji:

—Rvá 'ne ö'tc'üjme favor. Sö'dyë c'ü o mbëpji c'e bëzo c'ü manda cja c'o tropa; va pen'c'e 'na jña c'e bëzo rí mague, rí ma tsjapü ra ndis'i c'ü o mbëpji. Na jo rí mague. ⁵ Na ngue zö dya ín menzumügöji c'e bëzo, pero s'iyazügöji nutscöji rí menzumüji a Israel. Nutscöjme o jyäpcäjme ín nintsjimijme, embeji e Jesús.

⁶ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Mö.

Cjanu o möji c'ua. 'Ma ya mi ngue ro zät'äji cja c'ü o ngumü c'e bëzo c'ü mi manda c'o tropa, cjanu o tsja c'e bëzo o xipji ja nzi c'o o dyoji:

—Möji ma chjünrüji e Jesús.

Cjanu o möji c'ua. 'Ma mü o chjëji e Jesús 'ñe c'o pje mi pjëzhi, o xipjiji c'ua e Jesús c'ua ja nzi va mama c'e bëzo:

—Rvá 'ñe tjün'c'üjme rá xi'ts'ijme c'ü mama c'e bëzo c'ü manda c'o tropa. Nuc'ü, mama a cjava: “Perdonaozü ró ö'tc'ü favor ri mague ín nzumügö, pero dya ni jyodü. Nu'tsc'e me na jots'c'e, nuzgö rí tügö ín nzhübü. Nguec'ua dya rí tsjogü cja ín nzumü. ⁷ Nguec'ua dya rvá ma nu ja mi bünc'e ro ö'tc'ü ri ma tsjapü ra ndis'i c'ü ín mbëpjigö. Pero 'ma rí mamague c'ü ra jogü c'ü ín mbëpji, rí pãrãgö ra jogü 'ma. ⁸ Nza cjazgö, o ch'acügö rí manda cja c'o tropa. 'Ma rí xipjigö 'na tropa ra ma'a ra ma tsja 'na bëpji, jo rrü ma c'ua. 'Ma rí xipji c'ü 'na tropa ra ëjë, ra ëjë c'ua. Y 'ma rí xipji c'ü ín mbëpji ra tsja 'na bëpji, ra tsja c'ua. Nguec'ua rí pãrãgö 'ma rí mamague c'ü ra jogü c'ü ín mbëpji, ra jogü 'ma”, eñe c'e bëzo va penpe 'na jña e Jesús.

⁹ E Jesús 'ma mü o dyärä c'e jña c'ü vi pejñe c'e bëzo, me co mäjä na ngue c'e bëzo mi junt'ü o mü'bü c'ü ro tsja e Jesús ro jocü c'e mbëpji. Cjanu o ñezhe c'ua e Jesús o xipji c'o nte c'o mi pöji:

—Dyäräji na jo c'ü rá xi'ts'iji. Nutscöji rí menzumüji a Israel rí ma't'üji Mizhocjimi, pero dya cjó rí töt'ügö yo ín menzumüji c'ü ri ench'e o mü'bü Mizhocjimi c'ua ja nzi ga tsja c'e bëzo c'ü junt'ü o mü'bü c'ü rá cjäpü ra ndis'i c'ü o mbëpji, eñe e Jesús.

10 C'o vi ma ndünrö e Jesús, cjanu o nzhogüji c'ua cja o ngumü c'e bëzo, o 'ñe chöt'üji c'ü ya vi ndis'i c'e mbëpji c'ü mi sö'dyë.

Jesús resucita al hijo de una viuda

11 'Na nu pa, o mbedye e Jesús nu ja mi bübü, ro ma cja 'naja jñiñi c'ü mi chjũ'ũ a Naín. Mi pöji angueze na puncjü c'o o discípulo 'ñe na puncjü c'o nte. 12 'Ma ya mi ngue ro zät'äji cja o ngoxtji c'e jñiñi a Naín, o jñandaji c'ua ma pedye o nte ma tuns'üji 'na añima ro ma dyögüji. Mi nguextjo c'e t'i c'ü mi 'ñeje c'ü nu nana. Ya vi ndũ c'ü nu xĩra c'e ndixũ. Mi pöji c'e ndixũ na puncjü c'o o menzumüji. 13 Nuc'ua e Jesús c'ü ín Jmugöji, 'ma mü o jñanda me mi huë c'e ndixũ, me go sentio o xipji c'ua:

—Dya rí huë, eñe.

14 Cjanu o ëjë c'ua e Jesús a jmi cja c'e cja, cjanu o 'ñe's'e o dyë. C'e cja, dya mi cjo'bü. C'o mi tuns'ü c'e cja o böbüji. Cjanu o mama c'ua e Jesús o xipji c'e añima:

—Nu'tsc'e sê, rí xi'tsc'ö rí ñanga.

15 Go nanga go mimi c'ua c'e t'i c'ü mi añima, y cjanu o ña c'ua. O mama c'ua e Jesús o xipji c'e ndixũ:

—Bübü dya va nin ch'igue, eñe.

16 C'o nte, me go pizhiji c'ua texeji o mamaji:

—Me na nojo Mizhocjimi. Ya ndo bübüzgöji 'na profeta nu me na nojo. Nujnu, o 'ñeme Mizhocjimi ra mböxcüji nutscöji o ntezgöji, eñe c'o nte.

17 Me mi nântji c'ua e Jesús texe a Judea, na ngue vi tsjapü o te c'e t'i c'ü vi ndũ, o bübüjtjo na yeje. Xo mi nântji e Jesús texe cja c'o jñiñi c'o mi chäjtjoi.

Los enviados de Juan el Bautista

¹⁸ Nuc'ua c'o o discípulo e Juan o möji, o ma xipjiji e Juan c'o mi cja e Jesús. Nuc'ua e Juan o juajnü yeje c'o discípulo c'o vi säjä. ¹⁹ Cjanu o xipjivi:

—Mëvi cja e Jesús, rí ma dyönüvi a cjava: “¿Cjo ngue'tsc'e c'ü rí te'bejme ra ëjë, o rá te'bejme c'ü 'naja”, rí 'ñembevi c'ü.

²⁰ Nuc'ua cjanu o ma c'ua c'o bëzo o zät'ävi cja e Jesús, cjanu o xipjivi:

—C'ü rvá ëgöbe; e Juan c'ü mi jichi yo nte cja c'e ndare a Jordán o xitsibe ro 'ñe önncl'übe, ¿cjo ngue'tsc'e c'ü rí te'bejme, o rá te'bejme c'ü 'naja?

²¹ C'e ndajme 'ma mi bübü nu c'o o discípulo e Juan, e Jesús mi jocü na puncjü o nte c'o me mi sufre o ngueme. Xo mi cãrã nu na puncjü o nte c'o vi zürü o s'ondajma e Satanás c'ü dya jo. E Jesús o tsjapü o mbedye c'o s'ondajma c'o. Y na puncjü c'o mi ndëzhö, o jocü e Jesús ngue c'ua va jñanda c'o mi ndëzhö. ²² Nuc'ua e Jesús cjanu o xipji c'o yeje o discípulo e Juan:

—Nzhogü rí mëvi cja e Juan, rí ma xipjivi nu yo i jñandavi ró cjagö. Xo rí xipjivi yo i dyärävi ró xipjigö yo nte. Xipjivi ya janda yo mi ndëzhö, 'ñe yo mi me'dye ya nzhodüji na jo. Xipjivi e Juan, yo mi sö o lepra c'ü vi pëgaji, ya jogü yo. Xipjivi, yo mi ngogö, ya äräji dya. Y bübü c'o ya vi ndü y go tetjoji, ya bübütjoji dya. Xipjivi e Juan c'ü rí zopjügö yo pöbre rí xipjiji ja rgá jogü o mü'büji cja Mizhocjimi. ²³ Xipjivi, 'ma cjó c'o ra sido ra 'ñejmezü y dya ra yembeñe c'ü rguí xögü co nutscö, ngue c'ü rguí mäjã c'o, eñe e Jesús va xipji c'o o discípulo e Juan.

24 O ma c'ua c'o o discípulo e Juan. Nuc'ua e Jesús o zopjü c'o nte o xipjiji ja ma cja e Juan, o dyönüji:

—'Ma i möcjeji a ma cja c'e majyadü i ma ñuji e Juan, pe mi cijjñiji rvi chöt'üji 'na bëzo c'ü ri pötpü o jña, nza cja ga pötü o lugar 'na xitji 'ma juant'ü e ndajma. 25 Pe mi cijjñigueji rvi chöt'üji 'na bëzo c'ü ri je'e bitu c'o me ni muvi. Tsjiñiji; c'o je'e bitu c'o me ni muvi, ngue c'o rey 'ñe c'o cãrã cja o palacio.

26 'Ma i ma ñuji e Juan, pe mi cijjñiji rvi chöt'üji 'naja profeta. Jã, rí mangö ngue 'na profeta e Juan. Pero xenda ni muvi o bëpji angueze que na ngue c'o 'ñaja profeta. 27 Je t'opjü o jña Mizhocjimi ja ga cja e Juan c'ü mama a cjava:

Dyärã, ró juajnügö 'na bëzo ra zopjü yo nte ra xipjiji in jñagö.

Ra ot'ü in xo'ñigue ngue c'ua 'ma rí mague, ya rguí bübü dispuesto yo nte ra recibidots'üji, eñe.

28 Rí xi'tsc'öji, cja yo nte, dya cjó ch'unü 'na bëpji c'ü rrí muvi nza cja c'ü o unü Mizhocjimi e Juan. Zö me ma nojo c'e bëpji c'ü mi pë's'i e Juan, 'ñe me ma zö, pero xenda na zö 'ma cjó c'o ra tsjapü Mizhocjimi o nte, eñe e Jesús.

29 C'o nte 'ma mü o dyärãji c'e jña c'ü vi mama e Jesús, o unüji ' na pöjö Mizhocjimi. Xo 'ñe c'o mi cobra o contribución. Na ngue vi möji cja e Juan, vi ma ji'iji y vi nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi.

30 Pero c'o fariseo 'ñe c'o mi xöpü c'o ley, iyö c'o. Vi tsjapüji c'ü dya mi muvi c'e bëpji c'ü vi ch'unü e Juan, dya go ma jiji. Maco Mizhocjimi vi mbeñe ro perdonao texe c'o nte. 31 O mama c'ua e Jesús:

—Rá xi'tsc'öji ja ga cja yo nte yo cjë yo rí cãrãji dya, c'o dya dyätã e Juan ni ri nguetscö.

³² Anguezeji chjëntjui nza cja yo ts'it'i yo junrū cja chōjmü yo eñe cjaji o mbaxua, ma't'üji o dyoji mamaji: “Ró pjë'pc'ijme o flauta, pero nu'tsc'ejí dya i nemeji”, embeji yo nu dyoji. O 'ma jiyö, eñeji cjaji como que ya vi ndü 'na nte, eñe pa ögüji c'e añima, xipjiji nu mit'iji: “Me ró nzhumüjme rvá xörüjme, pero nu'tsc'ejí, dya i huëgueji”, eñeji. ³³ C'ua ja nzi ga cja yo ts'it'i, je xo ga cjatjonu yo nte yo cãrã yo cjë dya. 'Ma o mbürü e Juan o mbëpi Mizhocjimi, o xögü, dya cjó go zivi o xëdyi c'ü rví mäjã. Nguec'ua yo nte mamaji: “E Juan pë's'i 'naja o s'ondajma c'ü dya jo”, eñeji. ³⁴ Nuc'ua nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, rí mäjã rgá sigöji o xëdyi. Nguec'ua ga mama c'o nte c'o dya ne ra dyärã o jña Mizhocjimi: “Chjã, 'naja bëzo nu me ñönü, y me si o vinu. Me xo joji yo cobra o contribución, 'ñe yo 'ñaja yo xiji na s'o”, eñeji. ³⁵ Pero rí xi'tsc'öji, c'o ätä Mizhocjimi unüji na jo ngüenda Mizhocjimi me cjijñi na jo o ñi, me pãrã na jo c'ü cja'a; guec'ua nde nan'ño bëpji va dyacöbe e Juan.

Jesús en la casa de Simón el fariseo

³⁶ 'Na nu pa, 'naja c'o fariseo o mbita e Jesús ro ma o ngumü ro ziji o xëdyi. O ma c'ua e Jesús o zät'ã cja o ngumü c'e bëzo, o cjögü a mbo cjanu o ziji o xëdyi c'e bëzo c'ü vi mbita. ³⁷ Cja c'e jñiñi mi bübü ' na ndixü c'ü mi cja na puncjü c'o na s'o. O mbãrã c'ua c'e ndixü c'ü mi bübü e Jesús cja o ngumü c'e bëzo mi siji o xëdyi. Cjanu o ëjë c'ua c'e ndixü cja o ngumü c'e bëzo, ma tũ'ü 'na ts'ibotia de ndojo c'ü mi po'o o aceite c'o ma jo ma jyärã. ³⁸ Cjanu o ë ndüñijömmü cja o ngua e Jesús. Me mi huë c'e ndixü, me co mbögü o nguizhö va

mbe'chp'e o ngua e Jesús. Nuc'ua co c'o o ñixte, cjanu o ndintspi o ngua, y me co zü'tp'ü o ngua. Cjanu o ndü c'ua c'e aceite c'ü vi tũ, o ngosp'ü o ngua. ³⁹ C'e fariseo c'ü vi mbita e Jesús, 'ma mü o jñanda c'o mi cja c'e ndixũ, cjanu o nguijñitsjẽ c'ua: “Ne bëzo, 'ma na cjuana ri profeta nu, ro mbãrã 'ma cjó ngue ne ndixũ nu na tjörü. Ro mbãrã pje ma ndixũ nu, ro mbãrã c'ü me cja na s'o nu.” ⁴⁰ O mama c'ua e Jesús o xipji c'e fariseo:

—Simón, bübü 'na jña c'ü rí ne rá xi'ts'i.

O ndünrũ c'ua c'e bëzo:

—Xitsigö, xöpüte.

⁴¹ O mama c'ua e Jesús:

—Mi bübü yeje bëzo c'o mi tũ ngüenda mi tunpüji 'na bëzo. C'ü 'naja mi tũ cuatro mil o mbëxo; c'ü 'naja mi tũ cuatro ciento. ⁴² Dya mi jünvi pje rví ngõt'üvi. Nguec'ua c'e bëzo o perdonaovi nza yejui. ¿Ja gui tsijñi yo yeje bëzo yo o perdonaoji? ¿Ja va ngue c'ü xenda ra gradecido ra ne'e c'e bëzo c'ü ya perdonaovi?

⁴³ O ndünrũ c'ua e Simón o xipji:

—Pe ngue c'e bëzo c'ü xenda mi tũ na puncjü o merio, xenda ra gradecido c'e bëzo c'ü vi perdonao texe c'o mi tunpü.

E Jesús o xipji c'ua:

—Na cjuana c'ua ja vi tsijñi.

⁴⁴ Nuc'ua e Jesús o jñanda c'e ndixũ, cjanu o xipji c'ua e Simón:

—¿Cjo i unü na jo ngüenda c'ü o tsja ne ndixũ? Ró säcjö cja in nzumügüe, nu'tsc'e, dya i dyacö ndeje c'ü ro pe'ch'e ín cua, c'ua ja nzi ga cja ín chjürügöji. Pero ne ndixũ o mbechque ín cua co o nguizhö, cjanu o ndintsqui ín cua co o ñixte. ⁴⁵ Nu'tsc'e,

dya i sütcü ín jmi; pero ne ndixũ, me sütcü ín cua. ⁴⁶ Nu'tsc'e, dya pje i xisqui ín ñi; pero ne ndixũ o ngoscü ín cua o aceite yo na jo ga jyärä. ⁴⁷ C'ü vi tsja a cjanu ne ndixũ, ixi 'ñetse c'ü o unü ngüenda c'ü tũ na puncjü o nzhübü y ya nzhogü o mü'bü. Nguec'ua Mizhocjimi ra perdonao c'o na puncjü o tsja c'o na s'o. Pero 'ma c'jó c'o dya ra unü ngüenda c'jo ri tũ o nzhübü, 'ma dya ra unü ngüenda c'ü ni jyodü ra perdonao Mizhocjimi c'ü, nu'ma, dya xo ra neze 'ma c'ü.

⁴⁸ Nuc'ua e Jesús o xipji c'e ndixũ:

—Rí perdonao'ts'ü c'o na s'o c'o i tsja, eñe.

⁴⁹ C'o nte c'o ma siji o xëdyi e Jesús 'ñe e Simón, mi pötma mamaji:

—¿C'jó ngue ne bëzo nu? A poco sö ra perdonaoz'göji c'o na s'o.

⁵⁰ Nuc'ua e Jesús o xipji c'ua c'e ndixũ:

—Ya jogü in mü'bügue, na ngue i 'ñench'ezü in mü'bü, i creo c'ü ro perdonao'ts'ü Mizhocjimi. Ma dya, dya cja rí mbeñe c'o na s'o.

8

Mujeres que ayudaban a Jesús

¹ C'o pa c'o, e Jesús mi sät'ä cja texe c'o jñiñi 'ñe c'o ts'ijñiñi. Mi zopjü c'o nte mi xipjiji ja rvá jogü o mü'büji, ngue c'ua Mizhocjimi ro tsjapüji o nte anguezeji. Mi pöji e Jesús c'o doce o discípulo.

² Xo mi pöji e Jesús ja nzi ndixũ c'o vi zürü c'o o s'ondajma e Satanás c'ü dya jo, 'ñe c'o mi sö'dyë. Mi pöji e Jesús na ngue angueze vi pjongü c'o s'ondajma, y vi jocü c'o mi sö'dyë. C'ü 'na ndixũ mi chjũ e María c'ü mi menzumü a Magdala. Nu

c'e ndixũ, vi zürü siete c'o o s'ondajma c'ü dya jo, pero vi pjongü e Jesús c'o. ³ C'ü 'na ndixũ mi chjũ e Juana. C'e ndixũ, mi ngue o su e Chuza c'ü mi ngue o ngapta e Herodes, mi manda cja c'o o mbëpji. C'ü 'naja ndixũ, mi chjũ e Susana. Xo mi pöji e Jesús c'o 'ñaja ndixũ c'o ma puncjü. Mi pjös'üji e Jesús co c'o o merioji.

El ejemplo del sembrador

⁴ Mi pedye na puncjü o nte cja o jñiñiji, mi pöji e Jesús. 'Na nu pa 'ma ya ma cãji na puncjüji, e Jesús o zopjü c'o nte o xipjiji 'na ejemplo, o mama a cjava:

⁵ —'Na mbonzhëxü o mbedye o ma mbodü o ndëxü. Nuc'ua 'ma ya ma podü, bübü o ts'indëxü c'o o zobütjo cja 'ñiji nu ja mi cjogü o nte. O ëjë c'ua c'o s'ü o 'ñe jñüs'üji c'o ts'indëxü. ⁶ Bübü o ts'indëxü c'o je xo zobütjo nu ja c'o dya ma pizhi e jö mü. Nuc'ua 'ma mü o mbes'e, o dyot'ü c'o ndëxü na ngue mi ojtjo o c'ajö mü. ⁷ Bübü o ts'indëxü c'o o zobütjo nu ja mi bodü o ndö o bidyi. 'Natjo c'ua va mbes'ëji. Ts'i vi nocü c'o bidyi, nguec'ua va mbö't'ütjo c'o ts'indëxü, dya jyëzi ro nocü na nojo. ⁸ Bübü o ts'indëxü c'o o zobü c'ua ja ma jo o jö mü. 'Ma ya mü o nocüji, o jogüji na jo o unüji 'naja ciento ts'indëxü nzi 'na mata.

'Ma mü o nguarü o xipjiji a cjanu yo, go ña c'ua na jens'e e Jesús o mama:

—Nu'tsc'ëji bübü in tsögueji, rí dyäräji na jo yo jña yo rí xi'tsc'öji.

El propósito de los ejemplos

⁹ Nuc'ua c'o o discípulo e Jesús cjanu o dyönüji e Jesús o mamaji:

—¿Pje ne ra mama yo jña yo i xitsijme?

10 O ndünrũ c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji o dya'c'üji Mizhocjimi rí pãrãji c'ü dya mi pãrã c'o nte 'ma ot'ü; o dya'c'üji rí pãrãji ja ga manda Mizhocjimi. Yo 'ñaja nte, rí xipjigö o ejemplo yo, ngue c'ua zö ra jñandaji y ra dyärãji, pero dya ra mbãrãji pje pjëzhi c'ü ne ra mama c'o jña.

Jesús explica el ejemplo del sembrador

11 'C'e ejemplo c'ü ró xi'ts'iiji, je a cjava. C'o ndëxü c'o ró xi'tsc'öji, ngue c'o ró jyë'tsc'öji o jña Mizhocjimi. 12 C'o ndëxü c'o o zobütjo cja 'ñiji, ró jyë'tsc'öji c'o ärä o jña Mizhocjimi. Nuc'ua va ëjë e Satanas c'ü dya jo, va 'ñe jünbü c'o jña cja o mü'büji. Nguec'ua, dya ra 'ñench'e o mü'büji Mizhocjimi. Nguec'ua, dya ra ndintspiji o mü'büji c'o na s'o. 13 C'o ndëxü c'o o zobütjo nu ja c'o dya ma pizhi o jöümü, ró jyë'tsc'öji c'o me mäjã ga dyärã o jña Mizhocjimi, y me mäjã ga creoji. Pero nujo, dya jëzitsjë ra zi'ch'i na jo o mü'büji c'o jña. Nguec'ua 'ma va ëjë c'o ra sufreji, dya sido creoji Mizhocjimi, xögüji. 14 Nu c'o ndëxü c'o o zobütjo nu ja mi bodü o ndö o bidyi, rá jyë'tsc'öji c'o ärä o jña Mizhocjimi, nuc'ua me mbeñeji c'o o bëpjiji, 'ñe me jodüji ja rgá ndöji na puncjü o t'opjü, 'ñe me mäpäji yo bübü cja ne xoñijöümü ga tsjaji c'o netsjëji. Nguec'ua, dya cjaji ja nzi ga ne Mizhocjimi. 15 C'o ndëxü c'o o zobü c'ua ja ma jo jöümü, ró jyë'tsc'öji c'o ärä o jña Mizhocjimi c'o creo co texe o mü'bü. Zö pje c'o ra sufreji pero sido nzhodüji cja o 'ñiji Mizhocjimi. Nguec'ua chjëntjui nza cja c'o ndëxü c'o ra jogü na jo.

El ejemplo de la lámpara

16 'Ma tjtütüji 'naja sivi, dya co'büji co 'naja s'äbä. Dya xo emeji a mbo cja ngama. Je ë's'ëji nu ja na ts'ijens'e, ngue c'ua ra sö ra jñanda c'o ri cjogü a mbo cja ngumü. 17 Je xo ga cjatjonu ín jñagö. Zö rí xi'tsc'ötsjëji dya yo ín jñagö, pero ni jyodü rí xipcjeji yo nte. Zö dya pãrãji, pero ni jyodü ra mbãrãji ngue c'ua ra bübü o jya's'ü Mizhocjimi cja o mü'büji.

18 'Pjötpüji na puncjü ngüenda rí dyãrãji na jo yo jña yo rí xi'tsc'öji. 'Ma rí unnc'ëji ngüenda yo jña, 'ñe 'ma rí 'ñench'e in mü'bügueji yo, nu'ma, mas rí tendiogüejí 'ma yo. Zö in cjiññiji c'ü ya i jñüs'üji 'na jña, pero 'ma dya rí unüji ngüenda, ra jñünn'üji 'ma c'ü ts'inguilëjë c'ü ya in pãrãji.

La madre y los hermanos de Jesús

19 'Na nu pa, o ëjë c'ü nu nana e Jesús, 'ñe c'o nu cjuarma, ro säji nu ja mi bübü e Jesús. Pero dya mi sö ro cjogüji nu ja ma bübü, na ngue me ma puncjü o nte c'o ma cã nu. 20 O mama c'ua c'o nte o xipjiji e Jesús:

—Nin nana 'ñe c'o nin cjuarma cãrãji a tji; ne anguezeji rí ñaji.

21 O ndünrü e Jesús o xipji c'ua c'o nte:

—C'o rí cjacpö mi nanagö 'ñe mi cjuarma, ngueje c'o ärä o jña Mizhocjimi c'o cja ja c'o nzi ga mama.

Jesús calma el viento y las olas

22 'Na nu pa, o dat'ü e Jesús cja 'naja bü co c'o o discípulo. O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Mö rá pes'ëji nu 'nanguarü a manu cja ne trazapjü, eñe.

Cjanu o möji c'ua. 23 'Ma ya mi möji, o zürü c'ua t'jĩ e Jesús. Jo ni ëjë c'ua 'na trandajma c'ü me mi vü cja c'e zapjü. Ya ma pjürü ma po'o o ndeje cja

c'e bü c'ü mi pjö's'ü o ndajma; mi bübü peligro c'ü ro nguibiji. ²⁴ O ãjẽ c'ua c'o discípulo a jmi e Jesús, o zopjüji o xipjiji:

—Rí ñanga, xöpüte, ya rá quibiji.

O zö c'ua e Jesús o nanga c'ua. Cjanu o huënch'i c'ua c'e ndajma, 'ñe c'o ndeje c'o me mi pjö's'ü. Ixco söya c'ua c'e ndajma, 'ñe c'o ndeje, dya cja mi pjö's'ü. ²⁵ O mama c'ua e Jesús o xipji c'o discípulo:

—¿Jenga dya mi creozüji c'ü ro pjö'c'öji?, eñe.

C'o discípulo me mi sÿji mi pötma mamaji:

—¿Mbārã, pje pjëzhi e Jesús? Maco manda ra böbü e ndajma 'ñe yo ndeje, y nujyo, ätäji nu. Nunca rí jandaji a cjanu.

El hombre endemoniado de Gadara

²⁶ O zät'äji c'ua cja c'e país c'ü ni chjü a Gadara c'ü bübü a 'nanguarü a Galilea cja c'e trazapjü. ²⁷ 'Ma ya vi mbes'e e Jesús cja c'e bü, o ãjẽ c'ua 'naja bëzo c'ü je vi peje cja c'e jñiñi a Gadara, o 'ñe chjëvi e Jesús. Nu c'e bëzo, ya vi mezhe vi zürü o s'ondajma e Satanás c'ü dya jo. Dya cja mi je'e o bitu. Dya cja xo mi bübü cja ngumü; je mi bübü cja panteón cja campo santo. ²⁸ 'Ma mü o jñanda c'e bëzo e Jesús, o mapjü c'ua na jens'e, cjanu o ndüñijömmü cja jmi e Jesús, cjanu o mama na jens'e:

—Nu'tsc'e Jesús, o T'its'ü Mizhocjimi, ¿pje pë'sc'ü rí ñugue co nutscö? Rí ö'tc'ügö, dya rí tsjacü rá ma sufregö.

²⁹ O mama a cjanu na ngue e Jesús mi manda c'ü o s'ondajma c'ü dya jo ro mbedye cja c'e bëzo. C'ü o s'ondajma c'ü dya jo, ya vi mezhe vi zürü c'e bëzo. C'o nte mi tjün't'üji co cadena c'e bëzo, mi tjün'tp'üji o dyë 'ñe o ngua, ngue c'ua dya ro nzhodü libre.

Pero mi c'üdütjo c'o mi ndün't'üji. Y c'ü o s'ondajma c'ü dya jo mi c'apü c'e bëzo ra nzhodü cja majyadü.

³⁰ E Jesús o dyönü c'e bëzo:

—¿Pje ni chjütsc'e?

Cjanu o ndünrü c'ua c'e bëzo:

—Ni chjüzü Legión, eñe.

C'e jña legión ne ra mama: “Na puncjü.” Mi chjü a cjanu c'e bëzo, na ngue na puncjü o s'ondajma c'o vi cjogü a mbo cja o mü'bü. ³¹ C'o s'ondajma mi ötüji na puncjü e Jesús c'ü dya ro manda ro möji nu ja c'o va 'nün't'ü c'o nu mis'ondajmaji. ³² Ma cã na puncjü o cuchi cja c'e t'eje ma ñönüji. Nuc'ua c'o o s'ondajma c'ü dya jo, o dyötüji e Jesús ro unü sjëtsi anguezeji ro ma nguich'iji cja o mü'bü c'o cuchi. O unüji c'ua sjëtsi. ³³ Nuc'ua c'o s'ondajma o mbedyeji cja o mü'bü c'e bëzo, cjanu o ma nguich'iji cja o mü'bü c'o cuchi. Nuc'ua c'o cuchi cjanu o zöbüji texeji cja c'e dyä'ä, o ma zo'oji cja c'e trazapjü o nguibiji.

³⁴ Nuc'ua c'o mi pjörü o cuchi, 'ma mü o jñandaji, o c'ueñeji c'ua na zëzhi o ma mamaji cja c'e jñiñi, 'ñe texe cja c'o lugar nu ja c'o mi cãrã o nte. ³⁵ Nuc'ua c'o nte o mbedyeji c'ua, o ma nuji c'o vi tsja e Jesús. O zät'äji c'ua ja mi bübü e Jesús, o chöt'üji nu c'e bëzo c'ü vi mbedye c'o o s'ondajma c'ü dya jo, mi junrü cja o ngua e Jesús, ya mi je'e o bitu, ya mi tjümbeñe. O züji c'ua. ³⁶ O ña c'ua c'o nte c'o vi jñanda, o xipjiji c'o ma säjä ja va tsja e Jesús va pjongü c'o s'ondajma c'o mi bübü o mü'bü c'e bëzo.

³⁷ Nuc'ua c'o mi menzumü cja c'e país a Gadara, me mi süji mi xipjiji e Jesús:

—Rí ö'tc'üjme favor rí pedye cja nín jñiñigöjme.

O dat'ü c'ua e Jesús cja c'e bü, ngue c'ua ro nzhogü nu ja vi 'ñeje. ³⁸ Nuc'ua c'e bëzo c'ü vi mbedye c'o s'ondajma, mi ötü c'ü ro möji e Jesús 'ñe c'o o discípulo. Pero e Jesús o xipji:

³⁹ —Nzhogü, ma in nzumü. Rí mama c'ü ja va mböxc'ü Mizhocjimi, embeji c'e bëzo.

Nuc'ua cjanu o ma c'ua c'e bëzo, o ma mama texe cja c'e jñiñi ja va cja va pjongü e Jesús c'o s'ondajma c'o vi zürü c'e bëzo.

La hija de Jairo, y la mujer que tocó la ropa de Jesús

⁴⁰ Nuc'ua 'ma mü o nzhogü na yeje e Jesús nu ja vi 'ñeje, texe c'o nte o recibidoji na ngue mi te'beji angueze. ⁴¹ O ëjẽ c'ua 'naja bëzo c'ü mi chjũ e Jairo. Nuc'ü, mi xo'ñi cja 'na nintsjimi nu ja mi pa c'o mi menzumü a Israel mi pa ma't'üji Mizhocjimi. O ndüñijõmü a jmi e Jesús mi xipji ro mëvi cja o ngumü. ⁴² Na ngue mi 'ñeje 'natjo o xunt'i c'ü mi ëdyi doce cjë'ë. Nuc'ü, ya ma tũ'ũ. 'Ma ya mi ma e Jesús, me ma puncjü o nte c'o mi pöji, dya mi sô ro ma na niiji.

⁴³ Cja c'o nte c'o mi pöji e Jesús, xo mi pa 'na ndixũ c'ü ya vi mezhe doce cjë c'ü mi dagü o cji. Ya vi ndeze texe o merio c'o mi jün, 'ma mi pa cja o médico. Pero dya cjó mi sô ro jocü. ⁴⁴ Nuc'ua c'e ndixũ cjanu o ëjẽ a xütjü e Jesús, cjanu o ndönbü cja squina c'ü o bitu c'ü mi tējë. Ixco böbü c'ua c'o mi xot'ü.

⁴⁵ Nuc'ua e Jesús cjanu o mama:

—¿Cjó ngue c'ü o ndöcügö?

Cjanu o ngädätjoji texeji. Nuc'ua e Pedro 'ñe c'o 'ñaja discípulo cjanu o xipjiji e Jesús:

—Nu'tsc'e xöpüte, in önügüe cjó ngue c'ü o ndö'c'ügüe. Ngue yo nte yo me s'ixc'igüe.

⁴⁶ O ndünrű c'ua e Jesús o mama:

—Rí pârãgö bűbü c'ü o ndöcügö. Na ngue nutscö ró pârã o mbedyezü c'ü na zězhi, eñe.

⁴⁷ O unü c'ua ngüenda c'e ndixű c'ü mi pârã e Jesús c'ü vi ndönbű o bitu. Nguec'ua o êjê cja e Jesús, me mi mbi'i. Cjanu o ndűñijö mü a jmi, cjanu o xipji c'ua c'ü mi ngue angueze vi ndönbű o bitu ngue c'ua ro ndis'i c'e ngueme c'ü mi sö. Y o xipji nzi va ndönbű nzi va ndis'i. O dyärã texe c'o nte.

⁴⁸ O ndünrű c'ua e Jesús o xipji c'e ndixű:

—Nu'tsc'e süngű, o ndixc'i na ngue i creozü c'ü ro jocűts'ü. Mizhocjimi rí mēvi; dya cja ra mbeñe in mü'bű.

⁴⁹ Ma xe ma ña e Jesús, o sãjä c'ua 'naja c'ü vi 'ñeje cja o ngumü c'e bēzo c'ü mi xo'ñi cja c'e nintsjimi, o 'ñe xipji c'e bēzo:

—C'ü rvã êcjö, c'ü in xunt'i ya ndű c'ü. Dya cja pje ni jyodű rí xipji ne xöpüte xe ra êjê nu.

⁵⁰ 'Ma mü o dyärã e Jesús, cjanu o xipji c'e bēzo c'ü mi xo'ñi:

—Dya rí sű'ű. Ixtí jñunt'ü in mü'bű c'ü rá cja pcö ra tetjo in xunt'i ra bűbűtjo na yeje.

⁵¹ 'Ma mü o zät'äji cja o ngumü c'e bēzo, dya jyēzi e Jesús cjó ro cjogű; nguextjo e Pedro 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan, 'ñe c'ü nu tata c'e xunt'i, 'ñe c'ü nu nana.

⁵² C'o nte c'o ma cã nu, mi huēji texeji y me mi mapjű ma huēpji c'e añima. O mama c'ua e Jesús o xipjji:

—Dya rí huēji. Dya tű'ű ne xunt'i, itjo dya nu.

⁵³ Nuc'ua c'o nte o tjezhetjoi va tsjapűji burla e Jesús. Na ngue mi pârãji c'ü ya vi ndű c'e xunt'i.

⁵⁴ Nuc'ua e Jesús o pënchp'i o dyë c'e xunt'i, o ma't'ü na jens'e o xipji:

—Rí ñanga, xunt'i.

⁵⁵ Cjanu o te c'ua c'e xunt'i o bübütjo na yeje; ixco nanga c'ua c'ü. Nuc'ua e Jesús o xipjiji ro unüji pje ro zi c'e xunt'i. ⁵⁶ C'ü nu tata c'e xunt'i 'ñe c'ü nu nana me go pizhivi, dya mi pãã pje ro nguiñivi. Nuc'ua e Jesús o xipjivi c'ua c'ü dya cjó ro xipjivi c'ü vi tsjapü o te c'e xunt'i.

9

Jesús envía a los doce discípulos

¹ E Jesús o ma't'ü c'o doce o discípulo ro ãji cja o jmi. Cjanu o unüji poder ngue c'ua ro sö ro pjongüji texe yo o s'ondajma e Satanás c'ü dya jo, 'ñe ro jocüji c'o mi sö c'o pje nde ma ngueme. ² O xipjiji ro ma zopjüji c'o nte ro xipjiji c'ü ngue Mizhocjimi c'ü manda, nguec'ua mi jyodü anguezeji ro dyätäji c'ü. Xo xipjiji ro ma jocüji c'o mi sö'dyë. ³ O xipjiji:

—Dya pje rí jñünüji c'o pje rguí jyodüts'üji cja 'ñiji. Dya pje rí jñünüji c'ü rguí chäji. Dya xo rí tsanaji mape c'ü pje rguí tsant'aji o pje rguí jñunt'üji. Dya xo rí jñünüji pje rí siji ni ri ngue o merio. Dya xo rí tsanaji o bitu c'ü rguí pötüji.

⁴ Cja ngumü c'ua ja rí sät'äji, je rí oxüji nu hasta 'ma cja rí ñe rí pedyeji; dya rí pötqueji ngumü rguí oxqueji. ⁵ 'Ma rí sätc'ejí cja 'na jñiñi, 'ma dya cjó ra recibidots'üji, rí pedyegueji 'ma nu. 'Ma rí pedyegueji, rí jyä'bäji o jömü c'o ya rguí jyäs'a in mbäcuaji, ngue c'ua ra unü ngüenda c'o menzumü nu, c'ü vi tsjaji na s'o, dya recibidots'üji, eñe e Jesús va xipji c'o o discípulo.

⁶ Go mbedye go ma c'ua c'o apóstole, mi nzhodüji texe cja c'o jñiñi mi zopjüji c'o nte mi xipjiji ja rvá jogü o mü'büji cja o jmi Mizhocjimi. Texe c'ua ja mi sät'äji, mi jocüji c'o mi sö'dyë.

La muerte de Juan el Bautista

⁷ E Herodes c'ü mi manda cja c'e país a Galilea, o dyärä texe c'o na nojo c'o mi cja e Jesús. Dya mi pãrã pje ro nguijñi, na ngue bübü c'o mi mama: “E Juan ya tetjo, ya bübütjo na yeje. Ngue c'ü cja yo me na nojo”, eñe c'o. ⁸ Bübü c'o mi mama: “C'ü cja yo me na nojo, ngueje c'e profeta Elías c'ü ya ëjë.” Bübü c'o mi mama: “Ya te'e c'ü 'naja c'o profeta c'o mi cãrã mi jinguã, ya bübütjo na yeje.” ⁹ O mama e Herodes:

—E Juan, maco ró mandagö o jñüpcüji o ñi. Pero, ¿cjo ri ngue c'ü cja c'o me na nojo c'o rí äragö?

Nuc'ua e Herodes me mi jodü ja rvá jñanda e Jesús.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹⁰ O nzhogü c'ua c'o discípulo c'o xo mi xiji apóstole, o xipjiji e Jesús c'o bëpji c'o vi tsjaji. Nuc'ua e Jesús o zidyi c'o apóstole o möji nu ja dya mi cãrã o nte, bëxtjo cja c'e jñiñi c'ü mi chjü a Betsaida. ¹¹ Pero c'o nte go mbãrãji nu ja ro zät'ã e Jesús 'ñe c'o o discípulo, nguec'ua xo möji nu. E Jesús o recibido c'o nte, o xipjiji c'ü ngue Mizhocjimi c'ü manda, nguec'ua mi jyodü anguezeji ro dyätãji c'ü. Y o jocü c'o mi sö'dyë.

¹² Nuc'ua 'ma ya o nzhã'ã, o ëjë c'o doce discípulo cja jmi e Jesús, o xipjiji:

—Xipji yo nte ra möji cja yo jñiñi yo bëxtjo, 'ñe texe cja c'o lugar nu ja cãrã o nte, ngue c'ua ra

chöt'üji pje ra ziji, y ra oxüji. Na ngue rí cãrãji va cja 'naja majjadü.

¹³ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji rí unügueji c'ü pje ra ziji.

Anguezeji o ndünrüji o mamaji:

—Dya rí jünjme c'ü ra zi yo; nguextjo tsi'ch'a tjömëch'i cja na yeje jmõ. ¿Cjo in ne rá ma tãmüjme c'ü ra zi yo nte yo me na puncjü?, embeji e Jesús.

¹⁴ Mi tsi'ch'a mil c'o bëzo. O mama c'ua e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Xipjiji ra xõgüji nde ri cincuenta rga mimiji.

¹⁵ Cjanu o tsja c'ua c'o discípulo ja c'o nzi va manda e Jesús, o xipjiji ro mimi texe c'o nte.

¹⁶ Nuc'ua e Jesús o jñü c'o tsi'ch'a tjömëch'i 'ñe c'o yeje jmõ. Cjanu o nã's'ä c'ua a jens'e va unü 'na pøjö Mizhocjimi. Cjanu o më'ch'i c'ua c'o tjömëch'i 'ñe c'o jmõ. Cjanu o unü c'o o discípulo ngue c'ua ro unüji c'o nte. ¹⁷ O ziji texeji o nijmiji na jo. Nuc'ua cjanu o nguis'itjoji c'ua c'o ya nde mi ts'ipëraso c'o o mboncjütjo, y go nizhitjo doce bos'i.

Pedro declara que Jesús es el Cristo

¹⁸ Na nu pa, e Jesús mi cãrãtsjëji co c'o o discípulo, mi ötü Mizhocjimi. 'Ma mü o nguarü o dyötü Mizhocjimi, cjanu o dyönü c'o discípulo:

—¿Pje mama yo nte cjó nguetscö?

¹⁹ O ndünrü c'ua anguezeji:

—Bübü c'o mama ngue'tsc'e e Juan c'ü mi jichi yo nte co ndeje. Bübü c'o mama ngue'tsc'e e Elías. Bübü c'o mama o te 'naja c'o 'ñaja profeta c'o mi cãrã mi jinguã; mamaji ngue'tsc'e c'e profeta.

²⁰ O mama c'ua e Jesús o dyönüji:

—Nu'tsc'eji, ¿pje xo in mangueji? ¿Cjó nguetscö?

O ndünrű c'ua e Pedro o xipji:

—Ngue'tsc'e e Cristo o 'ñempc'e Mizhocjimi rí mandague.

Jesús anuncia su muerte

²¹ O mama c'ua e Jesús o xipji c'o discípulo:

—Pjötüpüji na puncjü ngüenda c'ü dya cjó be rí xipcjeji c'ü nguetscö e Cristo. ²² Zö rvá ěcjö cja Mizhocjimi, pero ni jyodü me rá sufregö na puncjü. Ra jñüncü ngüenda yo tita c'o pje pjězhi, 'ñe yo ndamböcjimi, 'ñe yo xöpü o ley Mizhocjimi, ra mamaji c'ü na s'o c'ü rí c jagö. Y ra mbötcügöji. Nuc'ua 'ma ra cjugü jñipa, rá tetcjö rá bübütjo na yeje, eñe e Jesús va xipji c'o o discípulo.

²³ O mama e Jesús o xipji texe c'o nte:

—'Ma cjó c'o ne ra ndenngue co nuzgö, ni jyodü c'ü dya cja ra tsja c'o netsjě angueze. Y pama ra bübü dispuesto ra sofre o ra ndü. Y ra sido ra dyätcä ín jña. ²⁴ C'o dya bübü dispuesto ra sofre na ngue c'ü dya ne ra ndüji, dya ra chöt'üji c'ü rguí bübüji. Pero c'o bübü dispuesto ra bö't'ü na ngue c'ü ni dyätcäji ín jña, ra chöt'üji c'ü rguí bünji. ²⁵ Nu 'ma ro tsja 'na nte ro tsjapü o cjaja texe yo bübü va cja ne xoñijö mü, pero 'ma dya ro dyätcä ín jña, ¿pje ro dyeje 'ma? Na ngue ro jyězi Mizhocjimi c'e nte. ²⁶ Nutscö rvá ěcjö cja Mizhocjimi. Rí xi'tsc'öji rá ěcjö na yeje; me rrã zö c'ua ja rva ěcjö, c'ua ja ga cja me na zö c'ü mi Tatagö, 'ñe c'o o anxé. 'Ma cjó c'o ra zü, y ra mama: “Dya rí pãrãgö e Jesús, dya xo rí ätpägö o jña”, ra 'ñeñe; nu'ma, xo rá mangö c'ü dya rí pãrãgö c'o, 'ma rá ěcjö na yeje. ²⁷ Rí dyärãji na jo yo rá xi'tsc'öji. Bübü va ja nzi yo dya ra ndü'ü

hasta 'ma ra nuji ja ga cja 'ma rá mandagö, nutsco o 'ñempquegö Mizhocjimi.

La transfiguración de Jesús

²⁸ 'Ma ya vi cjogü 'nanzo c'ü vi mama e Jesús c'o jña c'o, o zidyí e Pedro 'ñe e Juan 'ñe e Jacobo, o nguins'iji cja 'na t'eje, ngue c'ua e Jesús ro ma dyötü Mizhocjimi. ²⁹ 'Ma ma ötü Mizhocjimi, o pötü c'ua ja ma jñetse o jmi. Xo pötü c'ua ja ma jñetse o bitu; me ma t'öxü me mi juëns'i. ³⁰ Jo ni jñetse c'ua yeje bëzo c'o mi ngue e Moisés 'ñe e Elías, vi 'ñejui a jens'e mi ñaji e Jesús. ³¹ Anguezevi me mi juëns'ivi. Mi mamavi ja rvá cja c'ü ya mi ngue ro zädä; mi mamavi c'ü ja rvá mbö't'üji e Jesús a Jerusalén. ³² E Pedro 'ñe e Juan 'ñe e Jacobo me ma ëjë o t'ijji, pero dya go ñji. Nguec'ua o jñandaji me mi juëns'i e Jesús ma zö. Xo jñandaji nza yeje bëzo c'o mi böbüji co e Jesús. ³³ Nuc'ua 'ma ya mi ma e Moisés 'ñe e Elías, jo ni ña c'ua e Pedro o xipji e Jesús:

—Xöpüte, na jo rí cārāgōjme va co nu'tsc'e 'ñe e Moisés 'ñe e Elías. Rá ät'ājme jñi ts'ingumü de dyëza. 'Naja c'ü rá ä'tc'ōjme, 'naja c'ü rá ä'tp'ägōjme e Moisés, 'naja c'ü rá ä'tp'ägōjme e Elías, eñe.

Dya mi pārā pje ro mama e Pedro. ³⁴ 'Ma ndänt'ä ma ña e Pedro, o säjä c'ua 'na ngömü o 'ñe ngobü anguezeji. 'Ma mü o ngobüji c'e ngömü, o züji c'ua. ³⁵ O dyäräji c'ua 'na jña cja c'e ngömü c'ü mi mama a cjava:

—Nujnu ngue ín Ch'igö nu me rí ne'e. Dyätäji angueze, eñe.

³⁶ 'Ma ya vi nguarü c'e jña, c'o discípulo o jñandaji c'ü nguextjo e Jesús c'ü mi bübü. C'o pa c'o, dya cjó xipjiji c'o vi jñandaji.

Jesús sana a un muchacho que tenía un espíritu malo

³⁷ Nuc'ua c'ü na ye nu pa, cjanu o zöbüji c'ua cja c'e t'eje. O ëjë c'ua na puncjü o nte o 'ñe ndünrüji e Jesús. ³⁸ Nuc'ua 'naja bëzo c'ü ma dyoji c'o nte, o mapjü o xipji e Jesús:

—Xöpüte, rí ö'tc'ö rí 'ñe ñutcü nu ín ch'i. Na ngueje nguextjo nu rí 'ñeje nu. ³⁹ 'Naja yo o s'ondajma c'ü dya jo, nu ndajmetjo ga zürü nín ch'igö, cjäpü ra mapjü. Me xo cjäpü ra mbi'ch'i hasta 'ma ra pjont'ü o pjügü. Xo cjäpü ra nügü hasta ya me ni c'anga. Mezhe ga mbö't'ü, dya ne ra jyëzi. ⁴⁰ Ró xipji c'o in discípuogue ro pjongüji c'e s'ondajma; dya sö ro pjongüji, eñe.

⁴¹ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji texeji:

—Nu'tsc'eji in cãrãji yo cjë dya, ya s'odü in mü'büji. ¿Jenga dya in creozüji rá pjöxc'üji rí tsjaji c'o na nojo? Maco ya mezhe rí cãrãgöji, ya mezhe rí pë'sc'ö paciencia co nu'tsc'eji.

Cjanu o xipji c'e bëzo:

—Siji ga 'ñecjua nin ch'igue.

⁴² 'Ma ya ma siji c'e t'i, nuc'ua c'ü o s'ondajma c'ü dya jo o tsjäpü o nügü c'e t'i, ixco mbö't'ü. Nuc'ua e Jesús cjanu o huënc'h'i c'ua c'e s'ondajma, o xipji ro mbedye cja c'e t'i; ixco ndis'i c'ua c'e t'i. Nuc'ua e Jesús cjanu o xipji c'e bëzo:

—Bübü dya c'ua nin ch'igue; ya jogü nu.

⁴³ Texe c'o o jñanda, o unüji ngüenda c'ü me na zëzhi Mizhocjimi, ngue c'ua va jocü e Jesús c'e t'i. Y mi cijjñiji mi mamaji:

—Nunca rí jandaji a cjanu, eñeji.

Jesús anuncia otra vez su muerte

'Ma mi cijjñi c'o nte c'ü vi tsja e Jesús, o ña c'ua e Jesús o xipji c'o o discípulo:

⁴⁴ —Nu'tsc'eji, dyäräji na jo yo rá xi'tsc'öji. Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, pero ra nzhögügöji cja yo nte ra mbötcüji, eñe e Jesús.

⁴⁵ Anguezeji, dya mi pāräji pje mi ne ro mama c'o jña c'o; dya jyëziji ro mbāräji c'o. Mi sūji ro dyönüji ja ma cja c'o jña.

¿Quién es el más importante?

⁴⁶ Nuc'ua c'o discípulo o mbürü o ñatsjëji, cjó mi ngue anguezeji c'ü xenda ro mbëzhi na nojo. ⁴⁷ E Jesús mi pārā c'o mi cijjñiji cja o mü'büji. O ma't'ü c'ua 'naja ts'it'i ro ëjë a jmi. ⁴⁸ Cjanu o xipjiji c'ua:

—'Ma cjó c'o ra recibido ne ts'it'i y ra mbös'üji nu, nguetscö recibidozü c'o. Na ngue je ga cjanu rgá negö. 'Ma cjó c'o ra recibidozügö, xo recibido Mizhocjimi c'ü o xitsigö ró ëgö cja ne xoñijö mü. Zö ra mbë'ts'iji na nojo, zö dya pje ra mbë'ts'iji, pero 'ma rí pjös'üji c'o pje ni jyodü, rrã nots'üji cja ín jmigö 'ma.

El que no está contra nosotros, está a nuestro favor

⁴⁹ O ndünrü c'ua e Juan o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e xöpüte, ró jandajme 'na bëzo c'ü mi nännc'ägue in chjũ ma pjongü yo o s'ondajma c'ü

dya jo. Ró xipjiyme c'ü dya cja ro tsja a cjanu, na ngue dya rí dyocjöji c'ü.

⁵⁰ O ndünrú c'ua e Jesús o xipji:

—Dya rí ts'a's'üji c'ü. 'Na nte zö dya rí dyocjöji c'ü, pero 'ma dya nugüji na ü, nu'ma, bübü co nutscöji ' ma c'ü.

Jesús reprende a Jacobo y a Juan

⁵¹ Nuc'ua c'o pa, ya mi ngue ro zädä 'ma ro zidyiji e Jesús a jens'e. Zö mi pârâ e Jesús c'ü me ro sufre a Jerusalén, pero sido mi nzhodü para ro zät'ä nu.

⁵² Nuc'ua cjanu o xipji c'o ro ot'ü ro ma. Anguezevi o mävi c'ua o zät'ävi cja 'na jñiñi c'ü tsja a Samaria, o jyodüvi nu ja ro oxüji e Jesús. ⁵³ Pero c'o mi menzumü nu, dya ne ro recibidoji e Jesús. Na ngue o unüji ngüenda c'ü je mi ma e Jesús a Jerusalén.

⁵⁴ Nuc'ua e Jacobo 'ñe e Juan c'o mi discípulo, 'ma mü o dyärävi c'ü dya ro recibidoji e Jesús, cjanu o ma xipjivi e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme, mi jinguã o mama e Elías c'ü ro jyäbä o sivi a jens'e ro castigao c'o mi cja na s'o. ¿Cjo in ne rá cjabe a cjanu rá mamabe ra jyäbä o sivi, ra chjorü c'o nte na ngue dya recibidots'üji?, eñevi.

⁵⁵ Nuc'ua e Jesús o jñanda na jo anguezevi, cjanu o huënc'h'ivi o mama:

—In pëzhguevi c'ü na jo c'ü cja i manguevi. Pero ixtí xi'tsc'övi, dya ngue Mizhocjimi c'ü o 'ñünnc'ü in mü'büvi i manguevi a cjanu. ⁵⁶ C'ü rvá ëcjö cja Mizhocjimi, ró ëcjö cja ne xoñijömmü, dya ngue c'ü rá chjotü yo nte; ngueje c'ü rá salva yo, eñe.

Nuc'ua, dya oxüji cja c'e jñiñi, o möji c'ua c'ü 'na jñiñi.

Los que querían seguir a Jesús

⁵⁷ 'Ma ya mi pöji cja 'ñiji, o ëjë c'ua 'na nte cja o jmi e Jesús o xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, rá tennc'e co nu'tsc'e rá më c'ua ja rí mague.

⁵⁸ Cjanu o ndünrö c'ua e Jesús o xipji:

—Ante c'ü rá më, ixtí tsjijñi c'ü rá xi'tsc'ö. Yo min'ño pë's'i o tjocü ja obüji, y yo s'ü pë's'iji o t'oxüji. Pero nutscö, zö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, pero dya rí pë'sc'ö ja rá oxü, eñe e Jesús.

⁵⁹ Xe go ña c'ua e Jesús o xipji c'ü 'na nte:

—Chjä'dä rá mö.

O ndünrö c'ua o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, dyacü sjëtsi ot'ü rá ma'a, rá ma ögü mi tatagö, cja rrü mëgövi.

⁶⁰ E Jesús o xipji c'ua:

—Yo nte, chjëntjui c'ü ya ndüji, na ngue dya creozüji. Jyëzgue anguezeji ra dyögüji c'o nín mi añimaji. Nu'tsc'e rí chenngue co nutscö rá jí'ts'i rí zopjügue yo nte, rí xipjiji ni jyodü ra dyätäji Mizhocjimi, na ngue angueze ngue c'ü manda, eñe.

⁶¹ Cjanu o ña c'ua c'ü 'naja o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, rá mëgövi; nguextjo c'ü rí jyëzgui ot'ü rá ma ëzhë c'o cārã ín nzungö.

⁶² O ndünrö c'ua e Jesús o xipji:

—'Ma cjó c'o übü o tjjäjä, dya ñezhe ra jñanda a xütjü. 'Ma jiyö, ra s'odü 'ma c'e tjjäjä. Je xo ga cjatjonu, 'ma cjó c'o ra ndenngue co nuzgö, ni jyodü ra sido ín 'ñijigö co texe o mü'bü; dya me ra mbeñe c'o bëpji c'o vi zogü, ne ri ngue c'o o dyoji. 'Ma jiyö, dya ra sö Mizhocjimi ra tsjapü o nte 'ma c'ü.

10

Jesús envía a los setenta

¹ 'Na nu pa, e Jesús c'ín Jmugöji o juajnü c'o xe 'ñaja nte c'o ro mbëpi angueze; o zäs'äji setenta. Cjanu o xipji c'ua nde yeje rvá möji; ro möji c'o jñiñi nu ja ro ma angueze, ro ma zopjüji c'o nte. ² Ante c'ü ro möji, e Jesús o xipji c'ua c'o o discipulo va jyëtspi o ndëxü c'o nte:

—C'o ndëxü me na puncjü c'o, pero c'o ndagrëxü, ts'ëtjo c'o. Nguec'ua rí dyötüji Mizhocjimi c'ü o cjaja c'o ndëxü, ra juajnü c'o xe 'ñaja mbëpji ra ëji ra 'ñe pëpjiji cja ne ndagrëxü. ³ Möji, ma zopjüji yo nte. Pero pjötpüji ngüenda, na ngue in chjëntcjeji nza cja o ndëchjürü a nde cja o min'ño. ⁴ Dya rí tsanaji o mape c'ü pje rí jñunt'üji o c'ü pje rí tsant'aji. Dya xo rí tsidyiji c'o rí chin'ch'iji. Dya ra mezhe rgui zenguategueji cja 'ñiji. ⁵ Cja c'e ngümü c'ua ja rí sät'äji nzi 'naja jñiñi, xipjiji c'o ri cãrã c'e ngümü: “Mizhocjimi ne ra mböxc'üji”, rí 'ñembeji c'o. ⁶ Nu 'ma cjó c'o ri bübü nu c'ü ri te'be nu c'ü ra 'ñe 'ñeme libre c'o nte, ix na cjuana ra tsja Mizhocjimi ra salvaji c'ua ja nzi vi zenguagueji. 'Ma dya ra dyä'tc'äji, iyö 'ma. ⁷ C'ü ot'ü ngümü nu ja ra recibidots'üji, je rí oxügueji nu hasta 'ma cja rí 'ñe rí pedyeji; dya rí pötüji o ngümü. C'o ra dya'c'üji rí sigueji, rí siji c'o; dya rí tsegueji. Na ngue c'o o mbëpji Mizhocjimi ni jyodü ra ch'unü c'ü ra zi'iji. ⁸ Texe jñiñi c'ua ja rí sät'äji, rí siji c'o ra ch'a'c'üji. ⁹ Rí jocüji c'o ri sö'dyë nu. Y rí xipjiji: “Ya ngue ra mandats'üji c'ü o 'ñeme Mizhocjimi”, rí 'ñembeji. ¹⁰ 'Ma ja c'o rí sät'äji cja 'naja jñiñi, 'ma dya ra recibidots'üji, rí böbüji cja 'ñiji cja rñi xipjiji

c'o nte: ¹¹ “Ne xijõmü cja in jñiñigueji nu o jyäs'ä ín cuabe, rá tjintsibe dya, ngue c'ua rí pãrãji c'ü i tsjaji na s'o, dya i recibidozûbe. Dyärãji na jo c'ü rí xi'ts'ibe. Zõ dya i recibidozûbe, pero ya ngue ra manda c'ü o 'ñeme Mizhocjimi”, rí 'ñembeji.

¹² O sido o ña e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Rí xi'tsc 'õji, c'o jñiñi c'o dya ra recibidots'üji, me ra sufreji c'e pa 'ma ra jñü ngüenda Mizhocjimi. Xenda ra sufreji que na ngue c'ü ra sufre c'o mi menzumü a Sodoma, zõ me ma s'o c'o o tsjaji.

Los pueblos desobedientes

¹³ 'Juejme yo menzumü a Corazín 'ñe yo menzumü a Betsaida, na ngue Mizhocjimi ra tsjapü me ra sufre yo. Nu cja yo yeje jñiñi, ró c jagõ na puncjü c'o me na nojo, pero dya go jyëziji c'o na s'o c'ü ro nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi. Nu 'ma ri ngue a ma a Tiro 'ñeje a ma a Sidón c'ü ro c jagõ a cjanu, ya rví mezhe c'ü ro nzhogü o mü'bü cja Mizhocjimi c'o mi menzumü nu, zõ ma s'oji. Ya rví jyeji c'o na ãrã, y ya rví minji cja bozivi c'ü ro jizhiji c'ü ya nzhogü o mü'büji. ¹⁴ Nguец'ua rí xi'tsc'õji, 'ma ra jñü ngüenda Mizhocjimi, xenda ra jñus'ü c'ü ra sufre yo menzumü a Corazín 'ñe yo menzumü a Betsaida, que na ngue c'ü ra sufre c'o mi menzumü a Tiro 'ñe a Sidón. ¹⁵ Yo menzumü a Capernaum, cjapüji c'ü me na joji, cjiñiji c'ü ra zät'ãji a jens'e. Pero Mizhocjimi ra tsjapü ra ma sufreji a linfiernu.

¹⁶ "Ma cjó c'o ra dyä'tc'ãgueji, nguetscö ra dyätcãgö c'o. 'Ma cjó c'o dya ra dyä'tc'ãgueji, nguetscö, dya ne ra dyätcãgö c'o. 'Ma cjó c'o dya ra dyätcãgö, dya xo ra dyätä Mizhocjimi c'ü o

'ñembgue, eñe e Jesús va xipji c'o setenta c'o vi juajnú.

Cjanu o mbedye c'ua c'o setenta o möji o ma zopjüji c'o nte.

Regreso de los setenta

¹⁷ 'Ma mü o nzhogü c'o setenta, me mi mäji. O xipjiji e Jesús:

—Dya nguextjo yo nte yo o dyätcäjme, xo 'ñe o s'ondajma e Satanás c'ü dya jo. Ró nännc'äjme in chjügue rvá xipijime ro mbedyeji cja o mü'bü c'o nte; go mbedyeji c'ua.

¹⁸ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Ró jandagö e Satanás c'ü dya jo, ixco ndögü a jens'e go säjä a jömü, chjëntjui nza cja 'ma go pjäjnä o rayo va tögü 'na sivi. ¹⁹ Ró da'cüji poder rí yödüji o c'ijmi 'ñeje o alacrán. Ró da'cüji poder rí chöpjüji e Satanás c'ü rí üji. Nguéc'ua, dya ra sö pje ra tsja'cüji. ²⁰ In mäcjeji na ngue o dyä'tc'äji c'o o s'ondajma c'ü dya jo. Pero nujoyo, dya ngue yo rguí mäcjeji yo. C'ü rguí mäcjeji, ngue c'ü ya juns'ü in chjügueji a jens'e na ngue ya ngue o ntetsc'ejji dya Mizhocjimi, eñe e Jesús va xipji c'o setenta.

Jesús se alegra

²¹ Nuc'ua o Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü e Jesús, o tsjapü me go mäjä na puncjü, o dyötü 'na pöjö Mizhocjimi o xipji:

—Mi Tatats'ügö in mandague a jens'e 'ñe cja ne xoñijömü. Yo jña yo, dya i unü ro mbārā c'o cjapü me pārā. I unügue o mbārā yo nza cja o ts'it'i yo unü ngüenda c'ü dya pārāji. Nguéc'ua rí da'cü 'na pöjö. Na jo, na ngue je ga cjanu vi ñegue, mi Tatats'ügö.

²² Cjanu o mama c'ua e Jesús:

—Dya cjó pãrã cjó nguetscö; nguextjo mi Tatagö pãcãgö. Dya cjó xo pãrã mi Tatagö; nguextjözügö o T'izü, rí pãrãgö c'ü. Y nutscö rí jíchi c'o rí ne rá jíchi c'ua ja ga cja mi Tata, ngue c'ua xo ra mbãrã c'o. Je ga cjanu va dyacö mi Tata rí cjagö; o dyacö texe o poder.

²³ Nuc'ua e Jesús cjanu o xipjitsjê c'o discípulo:

—Mizhocjimi o dya c'üji in jandaji yo rí cjagö. Ngue nu rgu mäjceji nu. ²⁴ Rí xi'tsc'öji, na puncjü c'o profeta c'o mi cãrã mi jinguã 'ñe c'o mi manda a Israel, c'o mi ne ro jñanda yo in jandaji y ro dyäräji yo in äräji. Pero dya jñandaji yo, dya xo dyäräji, eñe e Jesús.

Ejemplo del buen samaritano

²⁵ O böbü c'ua 'na c'ü me mi pãrã o ley Mizhocjimi, o dyönü e Jesús ngue c'ua ro mbãrã pje pjëzhi c'ü ro mama. O xipji:

—Nu'tsc'e xöpüte, ¿pje ni mbë c'ü rá cjagö ngue c'ua ra dyacü Mizhocjimi c'ü rá bübütjo co angueze para siempre?, eñe.

²⁶ O ndünrö c'ua e Jesús o xipji c'ua:

—¿Pje ni mbë c'ü t'opjü cja o ley Mizhocjimi c'ü in xörü?

²⁷ O ndünrö c'ua c'e bëzo o xipji:

—Je mama a cjava o ley Mizhocjimi: “Rí ñeji Mizhocjimi co texe in mü'büji, 'ñe co texe in alj-maji, 'ñe co texe in fuerzaji, 'ñe co texe in pjeñeji. Y rí s'iyaji yo nin minteji ja c'o nzi gui s'iyatsjêgueji.”

²⁸ O ndünrö c'ua e Jesús o xipji:

—Na jo c'ua ja vi chjünrö. Tsjague yo, ngue c'ua rí bübütjogue.

29 C'e bëzo, dya mi ne ro bëzhi o tse. Nguec'ua va dyönü:

—¿Cjó ngue c'ü ni jyodü rá s'iyagö?

30 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Mi bübü 'na bëzo c'ü mi menzumü a Jerusalén; o mbedye nu o zöbü a Jericó. Nuc'ua cjanu o ëjë c'ua o mbë'ë o pënc'h'iji c'e bëzo, o ts'osp'üji c'ua c'o o bitu o mbäräji. Cjanu o möji c'ua, o mbëztjoji nu c'e bëzo; ya mi ngue ro ndü. 31 Xo ma sjöbü 'na mböcjimi cja c'e 'ñiji. 'Ma mü o zät'ä nu ja mi 'mana c'e bëzo c'ü vi pënc'h'i o mbë, o jñanda pero o ngös'ütjo cja c'e 'ñiji. 32 Xo ma sjöbü 'na levita. 'Ma ya mi ngue ro zät'ä nu ja mi 'mana c'e bëzo, jo nu jñanda, xo go ngös'ütjo c'ua c'ü. 33 Xo ma sjöbü 'naja c'ü mi menzumü a Samaria c'ü mi chägä 'na burru. Zö mi nan'ño menzumü pero 'ma mü o zät'ä, o ndäcä o juentse c'ua c'ü. 34 Nuc'ua cjanu o ndü c'ua o aceite 'ñe o vinu, cjanu o xisp'i c'e bëzo nu ja vi s'odü. Cjanu o jyü'tp'ü c'ua o manta. Nuc'ua cjanu o 'ñe's'e c'ua cja o burru, cjanu o zidyi cja 'naja mesón c'ua ja mi oxü c'o nte. O mbörütjo c'ua nu. 35 Nuc'ua c'ü jyas'ü, o jñümü c'ua yeje merio, cjanu o unü c'ua c'ü mi ngue o cjaja c'e mesón, o xipji: “Pjörü ne bëzo nu. Nu c'o xe rí gasto, 'ma rá nzhögü, rá cjö'tc'ü”, eñe c'e bëzo.

36 O sido o ña e Jesús o xipji c'e bëzo c'ü mi pãrã o ley Mizhocjimi:

—¿Pje in cjiñigue? ¿Cjó ngue nza jñi, c'ü o s'iya c'e bëzo c'ü vi pënc'h'i o mbë?

37 O ndünrü c'ua c'ü mi pãrã o ley Mizhocjimi, o xipji e Jesús:

—Nu c'ü o s'iya, ngue c'ü o juentse o mbös'ü.

Nuc'ua e Jesús o xipji:
—Mague, y xo rí tsjague a cjanu.

Jesús en la casa de Marta y María

³⁸ E Jesús mi pöji c'o o discípulo. O zät'äji c'ua cja 'na jñiñi. Mi bübü nu 'naja ndixũ c'ü o mbitaji e Jesús ro ma cja o ngümü. C'e ndixũ mi chjũ e Marta. ³⁹ E Marta mi 'ñeje 'naja o cjũjuë c'ü mi chjũ e María. E María mi junrü cja o ngua e Jesús, mi ätpä o jña. ⁴⁰ Pero e Marta me ma jñünt'ü c'o ma cja'a, ma ät'ä o jñõnü. Nuc'ua o ma xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, ¿cjo dya in cja pü nguenda nu mi tsjjuë? O jyëzguitsjê rá ät'ätsjêgö texe o jñõnü. Xipjigue ra mböxcü.

⁴¹ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Marta, ¿jenga in mangue a cjanu? Me in jñünt'ügue c'o na cjague. ⁴² C'ü xenda ni muvi rí tsjague, ngue c'ü na cja dya e María ätcä ín jñagö. Nguec'ua na jo ra sido ra mimi ra dyätcägö ín jña.

11

Jesús y la oración

¹ 'Na nu pa, e Jesús mi ötü Mizhocjimi. Nu 'ma o nguarü, o mama c'ua 'naja c'o o discípulo o xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme, e Juan mi jíchi c'o o discípulo ja rvá dyötüji Mizhocjimi. Nu'tsc'e, xo rí jítscöjme ja rga ötcöjme Mizhocjimi.

² O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—'Ma rí dyötqueji Mizhocjimi, rí xipjiji a cjava: Mi Tatats'ügöjme, je in bübü a jens'e, rí pjöxcüjme nutscöjme rí cãrãjme cja ne xoñijömmü, ngue c'ua rá sũc'üjme ja c'o nzi ga zũc'ü c'o cãrã a jens'e.

Xo rí pjöxcüjme ngue c'ua dya ra mezhe ra zädä c'ü
rá ä'tc'öjme ja c'o nzi ga dyä'tc'ä c'o cārã a
jens'e. Na ngue ngue'tsc'e in mandague.

Xo rí ö'tc'öjme rá cjaime c'ua ja nzi gui ñegue.

³ Dyacöjme dya o xëdyi c'o rá sigöjme ne pa dya.

⁴ Perdonaözögöjme c'o na s'o c'o rí cjaime.

Na ngue rí perdonaogöjme 'ma cjó c'o pje cjacüjme.

Dya rí jyëzgue ra ndöcöjme c'ü dya jo.

Pjöxcüjme ngue c'ua dya rá cjaime c'o na s'o.

Je rga cjanu rgui dyötüji Mizhocjimi.

⁵⁻⁶ O sido o ña c'ua e Jesús o xipjiji:

—'Ma va säjä 'naja c'ü in jogueji c'ü ndexöümü
va 'ñe zenguats'üji, 'ma ojtjo pje rí unngueji c'ü ra
zi c'ü, nuc'ua in pöcjeji cja 'naja in dyocjeji in pa
xipjiji: “Nu'tsc'e rí jogövi, rvá ne ö'tc'ü 'na favor rí
pesque jñi tjömëch'i, na ngue cja säjä cja in nzungö
'naja c'ü rí jogöbe, c'ü vi 'ñeje na jë. Ojtjo pje rá
unügö c'ü ra zi”, in embeji. ⁷ Ra ndünrü c'ü bübü
a mbo: “¿Jenga va 'ñe molestaozü? Ya ró tranca
na jo ne ngoxtji. Ya rrü igöjme yo in ch'igö cja
pjinguã. Dya sö rá nanga rá da'c'ü c'ü in pesque”,
ra 'ñents'ejji c'ü. ⁸ Zö ra xi'ts'ijji a cjanu, pero sido in
ötüji. Zö ngue in dyocjeji c'ü, pero dya ra dya'c'üji.
Pero rí mangö ra dya' c'üji 'ma rí sido rí dyötüji
favor. Na ngue ra xicha ra pe'sc'ejji c'ü. ⁹ Nguéc'ua
rí xi'tsc'öji, sido rí dyötqueji Mizhocjimi ra dya'c'üji.
Sido rí ma't'üji Mizhocjimi ra dyä'tc'ejji c'ü in ötüji.
¹⁰ Na ngue texe c'o ra dyörü, ra ch'unü c'o. Y texe
c'o ra jyodü, ra chöt'ü c'o. Y texe c'o ra mapjü, ra
dyätäji c'o.

¹¹ 'Nu'tsc'ejji in 'ñecjeji in ch'igueji, 'ma ra ëjë cja
in jmiji in ch'igueji ra dyö'tc'üji 'na tjömëch'i, ¿cjo rí

unügueji 'na ndojo? Iyö, dya sö. O 'ma ra dyö'tc'üji 'na jmō, ¿cjo rí unügueji 'na c'ijmi? Iyö, dya xo sö. ¹² O 'ma ra dyö'tc'üji 'na blanquillo, ¿cjo rí unügueji 'na alacrán? Iyö. ¹³ Maco in nteji in cjaji c'o na s'o, pero in pjëchi rí unüji c'o na jo yo in ch'igueji. Nguec'ua íxtí jñunt'ü in mü'büji, mi Tataji c'ü bübü a jens'e ra dya'c'üji o Espíritu c'ü ra ã bübü a mbo in mü'büji 'ma rí dyötqueji; 'ñe texe c'o ni jyodüts'üji, eñe e Jesús va xipji c'o o discípulo.

Acusan a Jesús de tener el poder del demonio

¹⁴ E Jesús o chjëji 'na bëzo c'ü vi zürü o s'ondajma c'ü dya jo. C'e s'ondajma mi cjapü ra ngone c'e bëzo. Nuc'ua e Jesús cjanu o pjongü c'ua c'e s'ondajma cja c'e bëzo. 'Ma mü o mbedye c'e s'ondajma, ixco ña c'ua c'e bëzo. Nguec'ua c'o nte me co nguiññiji cjanu o mamaji:

—Nunca rí jandaji a cjanu.

¹⁵ Anguezeji bübü c'o mi mama:

—C'ü unü o poder ne bëzo ra pjongü o s'ondajma c'ü dya jo, nguetsjë e Beelzebú c'ü dya jo, c'ü manda cja c'o s'ondajma, eñeji.

¹⁶ Bübü c'o o mama:

—'Ma vi 'ñecje cja Mizhocjimi, rí tsjague 'na señañ c'ü me na nojo c'ü rá jandagöjme.

¹⁷ E Jesús mi pãrã c'o mi cijññiji; nguec'ua va xipjiji c'ua:

—Cja 'na ndajñiñi c'ü ra chütsjëji, ra chjorü 'ma c'o ri cãrã nu. Texe o ndajñiñi 'ñe texe o ngumü, 'ma ra pötca chütsjë c'o ri cãrã nu, ra chjorüji 'ma. ¹⁸ Xo 'ñetjo e Satanás 'ma ro pjongü c'o o s'ondajmatsjë, ¿ja rvá sö xe ro manda 'ma c'ü?

¹⁹ ¿Jenga in xitscöji ngue e Beelzebú c'ü dya jo c'ü

o dyacö ne poder nu rgá pjongü yo o s'ondajma? Maco c'o in dyocjeji xo pjongüji yo. Ixi 'ñetsetjo c'ü in cjijñiji na s'o. ²⁰ Rí xi'tsc'öji o dyacü Mizhocjimi o poder, nguec'ua rgá pjongö yo. Nguec'ua rí jñunt'ü in mü'büji c'ü na cjuana ya säjä a ndetsc'eji nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda.

²¹ "Naja bëzo c'ü na zëzhi, 'ma jün o arjma c'o na jo, nu'ma, pjörü na jo o ngümü. A cjanu, dya cjó sö cjó ra 'ñe pönbü c'o pë's'i. ²² Pero 'ma ra ëjë 'naja c'ü xenda na zëzhi, ra ndöpü c'ü ngue o cjaja c'e ngümü, ra jñünbü c'o o arjma c'o mi confiao ro mbös'ü. Y ra ndunbü c'o ri pë's'i cja c'e ngümü ra jyanbü c'ua c'o o dyoji. Je xo ga cjanu, nutscö xenda na zëtscö que na ngue e Satanás c'ü dya jo; nguec'ua sözgö rá pjongü dya c'o o s'ondajma.

²³ C'o dya tenngue co nuzgö, chjëntjui c'ü ri nugü na ü c'o. C'o dya ra xipji yo nte ra creozüji, chjëntjui c'ü ri c'a's'üji yo nte ngue c'ua dya xo ra creozüji.

El espíritu malo que vuelve

²⁴ "Na s'ondajma 'ma ra mbedye cja 'na nte, ra nzhodü c'ua ja na dyodü, ra jyodü c'ua ja ra söya pero dya ra chöt'ü. Nguec'ua ra mama c'e s'ondajma: "Rá nzhogü rá magö nu ja mi bünc'ö, nu ja ró pedyegö", ra 'ñeñe. ²⁵ Nuc'ua 'ma ra zät'ä nu, ra chöt'ü c'ü rguí baxü y ya xo rguí jocüji na jo, pero dya cjó ri bübü. ²⁶ Nuc'ua ra ma c'ua c'e s'ondajma xe ra ma siji xe siete c'o nu mis'ondajmaji c'o xenda na s'o que na ngue angueze; ra 'ñe cjogüji cja o mü'bü c'e bëzo, ra mimiji nu. Nuc'ua xenda ra sofre c'e nte c'ü, que na ngue 'ma ot'ü. Na ngue xenda ra manda c'ü dya jo.

La felicidad verdadera

²⁷ 'Ma mi mama e Jesús c'o jña, o mapjü c'ua 'na ndixü c'ü mi bübü a nde c'o nte, o xipji e Jesús:

—Me na jo va unü Mizhocjimi c'ü in nanague; o unü o muxc'ügue 'ñe o jö'tc'ü. Mizhocjimi ra intsjimi na puncjü c'ü.

²⁸ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji c'ua:

—C'o ra intsjimi Mizhocjimi, ngueje c'o ra dyärä o jña Mizhocjimi 'ñe ra tsjaji ja c'o nzi ga mama.

La gente mala pide una señal milagrosa

²⁹ Nuc'ua 'ma xe ma jmurü c'o nte nu ja mi bübü e Jesús, o xipjiji c'ua:

—Yo nte yo cãrã yo cjë dya, na s'oji. Nguéc'ua ga dyörüji c'ü pje ra jñandaji, ngue c'ua ra mbãrãji pje pjëtscö. Pero dya ra ch'unüji c'ü ra jñandaji. ³⁰ 'Ma mü o ma e Jonás a Nínive o ma zopjü c'o nte, o creo c'o nte na ngue e Jonás vi mbedye cja o ne c'e trajmõ nu ja ya vi dyo'o jñipa. Je xo rga cjazgö nu. Na ngue c'o ra tsjacüji 'ñe c'o rá c jagö, na puncjü yo nte yo cãrã yo cjë dya, ra 'ñejmezüji ra unüji ngüenda c'ü rvá ëcjö cja Mizhocjimi. Pero dya rá c jagö señal c'ü ra jñanda yo nte ja c'o nzi ga dyörüji.

³¹ C'e pa 'ma ra jñü ngüenda Mizhocjimi, ra bübü nu c'e ndixü c'ü mi manda a ma a Sur, xo 'ñejoyo nte yo cãrã yo cjë dya. Nu c'e ndixü vi ëjë ndeze nu ja tjorü ne xoñijõmü, o'ñe dyärä c'o mi mama e Salomón na ngue mi pë's'i na puncjü o pjeñe. Pero nu'tsc'ëji in cãrãji yo cjë dya, dya in ne rí dyärãji; maco zo'c'üji dya nu 'naja nu xenda pë's'i o pjeñe que na ngue e Salomón. Nguéc'ua ra jñün'c'üji ngüenda rí sufreji. ³² C'e pa 'ma ra jñü ngüenda Mizhocjimi, ra bübü nu c'o mi cãrã a Nínive, xo

'ñejyo nte yo cãrã yo cjë dya. E Jonás o ma a Nínive o ma zopjü c'o mi menzumü nu; nguec'ua va jyëziji c'o na s'o o nzhogüji cja Mizhocjimi. Pero nu'tsc'ëji in cãrãji yo cjë dya, dya nzhogü in mü'büji, maco zo'c'üji dya nu 'naja nu xenda pjëzhi na nojo que na ngue e Jonás. Nguec'ua ra jñün'c'üji ngüenda Mizhocjimi rí sufrejji.

La lámpara del cuerpo

³³Ma tjütüji 'na sivi, dya emejji nu ja tsjötü. Dya xo co'büji co 'na caja. Je ë's'ëji nu ja na ts'ijens'e, ngue c'ua ra sò ra jñanda c'o ri cjogü a mbo cja ngumü. ³⁴C'ü rgá jandagöji, ngue ín chöji. 'Ma na jo ín chöji, rí jandaji na jo e jya's'ü. Pero 'ma s'odü ín chöji, chjëntjui c'ü ri bübüji cja bëxömü 'ma. Je xo ga cjatsc'ëji nu. 'Ma na jo in mü'büji, dya tsot'ü in chöji. Nguec'ua in unüji na jo ngüenda c'ü rvá ëcjö cja Mizhocjimi. Pero 'ma na s'o in mü'büji, iyö 'ma. ³⁵Nguec'ua rí xi'tsc'öji rí pjötpügueji ngüenda rí jyëziji c'ü ra zi'ch'i in mü'bügueji o jya's'ü Mizhocjimi. 'Ma jiyö, ra bübüts'üji o bëxömü. ³⁶Pero 'ma rí unnc'ëji ngüenda c'o jña c'o rí xi'tsc'öji, 'ma rí jyëziji c'ü ra zi'ch'i in mün'c'ëji o jya's'ü Mizhocjimi, ra bübüts'üji na puncjü o jya's'ü 'ma. A cjanu rí pãrãgueji na jo 'ma, cjó nguetscö, 'ñe rí pãrãgueji ja rgui minc'ëji, eñe e Jesús.

Jesús acusa a los fariseos y a los maestros de la ley

³⁷Nuc'ua 'ma mü o nguarü e Jesús o ña c'o jña, o ëjë c'ua 'naja c'o fariseo o 'ñe xipji e Jesús ro mëvi nu ngumü ro ma ziji o xëdyi. O mëvi c'ua. 'Ma o zät'ãvi cja c'e ngumü o cjogüvi a mbo, o mimi e Jesús cja mexa. ³⁸Nuc'ua c'e fariseo o jñanda

c'ü dya go xindyë e Jesús ante c'ü ro zi o xëdyi. Nguéc'ua va nguijñitsjë c'ua: “¿Jenga dya go xindyë nu, maco je ga cjanu ín chjürügöjme?” ³⁹ O mama c'ua e Jesús c'ín Jmugöji:

—Bübü o nte c'o pe'ch'e a xes'e o mojmü 'ñe o xalo, pero dya xibi na jo a mbo. Nguéc'ua na s'o a mbo c'o mojmü 'ñe c'o xalo. Je xo ga cjatsc'ejí nu nu'tsc'ejí in fariseoji. In xindyëji in tjintsiji c'ü ni xes'ets'üji pero бүбү a mbo in mü'büji c'o na s'o; me in jodü ja rguí tsjapü in tsjacjeji c'o pë's'i yo nin minteji. ⁴⁰ Nu'tsc'ejí, dya in unnc'ejí ngüenda ja ga cja. O ngambgagöji Mizhocjimi. Ne angueze c'ü dya nguextjo c'ü ni xes'ets'üji c'ü ra 'nin'tsc'iji; ne c'ü xo ra 'nin'tsc'iji in mü'büji. ⁴¹ Rí dyötüji Mizhocjimi ra ndin'tsc'iji in mü'büji. Nu'ma, dya cja cjó pje rí jñünbüji. Y rí unüji co texe in mü'büji c'o pje ni jyodü. Nuc'ua rrã jo c'ü ni xes'ets'üji, xo 'ñe a mbo in mü'bügieji.

⁴² 'Nu'tsc'ejí in fariseoji, in mbeñeji Mizhocjimi in unüji o xits'ajna 'ñe o lota 'ñe c'o 'ñaja pjin'ño c'o cja'a cja in juajmaji. Na jo rí tsjaji a cjanu, dya rí jyëziji. Pero juentsc'ejí, ra castigaots'üji Mizhocjimi. Na ngue dya in cjaji ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi, y dya in neji angueze co texe in mü'büji. Nujyo, ngueje yo xenda mi jyodü rvi tsjagueji yo.

⁴³ 'Nu'tsc'ejí in fariseoji, juentsc'ejí ra castigaots'üji Mizhocjimi. Na ngue 'ma in pöcjeji cja nintsjimi, me in juajnüji o lugar c'o xenda na jo nu ja rí mimiji. Me xo in neji c'ü ra mbë'sc'iji t'ecjañö mü rgá zenguats'üji cja chöjmü.

⁴⁴ 'Ma dya jä'p'äji o panteón a xes'e nu ja t'ögü

o ańima, yo nte nzhodüji a xes'e na ngue dya pãrãji cjo je t'ögü nu 'na ańima. Nguec'ua mamaji contaminaoji. Je xo ga cjatsc'ejji nu, nu'tsc'ejji in xöpüteji 'ñetsc'ejji in fariseoji. In cjaþüji na jots'üji; nguec'ua yo nte nzhodüji co nu'tsc'ejji. Pero dya pãrãji c'ü bübü in mün'c'ejji c'o na s'o. Nguec'ua xo ra s'odü o mü'büji. Nguec'ua juentsc'ejji ra castigaots'üji Mizhocjimi, eñe e Jesús.

⁴⁵ O ndünrü c'ua 'naja c'o me mi pãrã o ley Mizhocjimi, o xipji e Jesús:

—Xöpüte, c'ü vi xipjigue yo fariseo, xo 'ñezgöjme xo i huenzhguigöjme.

⁴⁶ E Jesús o mama c'ua o xipji c'e bëzo:

—Nu'tsc'ejji in pãrãji o ley Mizhocjimi, juentsc'ejji xo ra castigaots'üji Mizhocjimi. Na ngue in xipjiji yo nte c'o ley c'o na s'ezhi c'o dya sö ra cupleji. Chjëntjui c'ü ri ätc'ejji o trapöjö c'o ri tütüji, c'o me na jyü rgá nduns'üji. Pero dya in ne rí pasp'üji ne ri 'naja in ñidyëgueji.

⁴⁷ 'Juentsc'ejji ra castigaots'üji Mizhocjimi. In jä'p'ãji o panteón c'ua ja t'ögü c'o profeta. Ngueje c'o in mboxpalegueji c'o o mbö't'ü c'o. ⁴⁸ C'o in mboxpalegueji o mbö't'üji c'o profeta; nu'tsc'ejji in jä'p'ãji o panteón c'ua ja t'ögü c'o profeta. A cjanu, ixi 'ñetse c'ü in mäji c'o vi tsja c'o in mboxpaleji.

⁴⁹ 'Mizhocjimi ix mi pãrã c'ü ro zädä a cjanu; nguec'ua va mama: “Rá juajnügö o profeta 'ñe o apóstole ra zopjüji c'o nte. Bübü c'o ra mbö't'üji; bübü c'o ra nu'uji na ü, ra tsjaþüji ra sufrejji.”
⁵⁰⁻⁵¹ Ndeze 'ma o jyas'ü ne xoñijömmü, ya mbö't'üji na puncjü o profeta. C'ü ot'ü o mbö't'üji, mi ngue e Abel. C'ü bëþja o mbö't'üji, ngue e Zacarías c'ü

o mbö't'üji a tji cja c'e lugar c'ü na sjũ, nu ja chäjui c'e arta nu ja päsp'äji o animale Mizhocjimi. Nu'tsc'ej*ij* in cārāji yo cjē dya, in c*ij*ñi*ij* ja c'o nzi ma nguijñi c'o in mboxpalegueji. Nguец'ua ra jñün'c'ej*ij* ngüenda Mizhocjimi c'ü xo ngue in s'ocügueji c'ü vi mbö't'üji ndeze e Abel hasta e Zacarías. Nu'tsc'ej*ij* in cārāji yo cjē dya, ngue'tsc'ej*ij* rí tsjöt'üji.

⁵² 'Mama o ley Mizhocjimi ra ējē 'naja c'ü ra 'ñe salvats'üji. Zö in pārāgueji na jo o ley, pero dya in unüji ngüenda c'ü nguetscö ró ējē. C'o cja ni unütjo ts'ē ngüenda cjó nguetscö, nan'ño gui xipjiji c'o. Nguец'ua, dya xo pārāji ja rgá sō ra salvaji. Juentsc'ej*ij*, ra castigaots'üji Mizhocjimi.

⁵³ 'Ma o nguarü e Jesús o mama c'o jña, nuc'ua c'o xöpüte 'ñe c'o fariseo me go sjëyaji o dyönüji na puncjü o t'önü e Jesús. ⁵⁴ Me mi te'beji pje ro mama e Jesús, nza cja yo nte 'ma te'beji 'na animale ra zürüji. Mi te'beji, xa'ma pje c'o ro mama e Jesús nguец'ua ro sō ro ngöt'üji cja c'o mero mi pjëzhi na nojo.

12

Jesús enseña contra la hipocresía

¹ Ma jmurü na puncjü o nte cja jmi e Jesús; dya 'mārā ja nzi mil mi cārā. Mi pötma chütüji. Nuc'ua o mbürü e Jesús o xipji c'o o discipulo:

—Pjötöpügueji na puncjü ngüenda c'ü dya rí tsjaji nza cja yo fariseo. Anguezeji c*ij*apüji na joji, pero bübü o mü'büji c'o na s'o, chjëntjui nza cja o c*ij*üjnü 'ma ya ixqui 'ma chjanbaji o c*ij*üjnü c'o dya ixqui.

² Yo fariseo, zö cādäji c'o na s'o c'o c*ij*aji 'ñe c'o c*ij*ijñi*ij*,

pero ra zädä 'ma ra jñetse c'o. Y zö cjaji para dya cjó ra mbãrã, pero ra zädä 'ma ra mbãrãji. ³ C'o jña c'o in ñatsjêji cja in nzumüji, ra zädä c'ü ra mbãrã texe yo cãrã cja in jñiñiji.

A quién se debe tener miedo

⁴ 'Nu'tsc'ëji rí dyocjöji, dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji. Dya rí sügueji yo nte. Zö ra mbö'tc'üji in cuerpoji, pero dya xe sö pje xe ra tsja'c'üji. ⁵ Rá xi'tsc'öji dya, cjó ngue c'ü rí sügueji. Sügueji Mizhocjimi c'ü sö ra mbö'tc'üji c'ü xo sö ra pantc'aji a linfiernu. Jã, ngue c'ü rí xi'tsc'öji rí sügueji c'ü.

⁶ 'Yo ts'ins'ü, maco ni muvitjo yeje centavo por tsi'ch'a, pero Mizhocjimi pjörü yo. ⁷ Xo 'ñe in ñixtegueji, zö dya ni muvi yo, pero Mizhocjimi pãrã ja nzi sö'ö yo. Mizhocjimi pjörü yo ts'ins'ü; xo ra mbö'c'ügueji. Na ngue xenda ni muvits'ügueji a jmi que na puncjü o ts'ins'ü. Nguец'ua dya rí sügueji pje ra tsja'c'üji yo nte.

Los que reconocen a Jesucristo delante de la gente

⁸ 'Rí xi'tsc'öji, nu c'ü ejmezü c'ü ra xipji yo nte c'ü rvá ëcjö cja Mizhocjimi, nutscö rá xipji c'o o anxe Mizhocjimi c'ü ngue ín ntegö c'ü. ⁹ Pero 'ma cjó c'o ra xipji yo nte c'ü dya ejmezü 'ñe dya pãcãgö, nu'ma, rá xipjigö c'o o anxe Mizhocjimi c'ü dya xo rí pãrãgö c'e nte c'ü.

¹⁰ 'Ma cjó c'o dya ra unü ngüenda c'ü rvá ëcjö cja Mizhocjimi; zö ra zangüji, pero ra sö ra perdonaoji c'o. 'Ma cjó c'o ra 'ñünbü o mü'bü o Espíritu Mizhocjimi nguec'ua ra mbãrã c'e nte pje pjëtscö, pero 'ma dya ra 'ñejmezü, chjëntjui c'ü ro zadü o

Espíritu Mizhocjimi. Nu'ma, dya ra perdonaoji 'ma c'ü.

¹¹ 'Nu'tsc'ejí in tenngueji co nutscö, ra zints'iji cja nintsjimí ra jñün'c'üji ngüenda c'o pje pjëzhi nu. O ra zints'iji cja o juesi, o c'o xenda pjëzhi na nojo. Pero dya rí tsijñiji ja rguí chjünrúji, 'ñe pje rí mangueji. ¹² Na ngue o Espíritu Mizhocjimi ra mböxc'üji c'e ndajme c'ü, ra jí'ts'iji c'ü rguí jyodü rí mamaji.

El peligro de las riquezas

¹³ O ña c'ua 'naja c'o nte o xipji e Jesús:

—Xipjigue nín cjuarma rá jyadübe c'o o zogü c'ü mi tatagöbe.

¹⁴ O ndünrú c'ua e Jesús o xipji:

—Nu'tsc'e in cjiñi c'o na s'o. Dya 'ñembgüegö Mizhocjimi rá cjägö juesi rá jyan'c'üvi c'o o zogü nin tatavi.

¹⁵ O sido o ña e Jesús o xipji texe c'o nte:

—Pjötöpügeji na puncjü ngüenda c'ü dya rí jyodüji ja rguí pë's'iji na puncjü o merio. Dya xo rí jyodüji ja rguí chjëji na puncjü o juajma, ni xo ri ngue o animale rí tsäji na puncjü. Zö ri pë's'i 'na nte na puncjü, pero dya ngue c'ü na cjuana rguí mäjä o mü'bü c'e nte.

¹⁶ Cjanu o xipjiji 'na ejemplo c'o nte, o mama:

—Mi bübü 'na bëzo c'ü mi pë's'i na puncjü. C'o o juajma o unü na puncjü o ndëxü. ¹⁷ Nguec'ua va mamatsjë c'ua: “¿Pje xe rá cjägö? Na ngue ojtjo ja xe rá üt'ü yo ndëxü, na ngue ya nizhi cja yo ín ch'ujmü.” ¹⁸ O mama c'ua: “C'ü rá cja'a, rá mandagö ra yätcäji yo ín ch'ujmü, cja rrü jyäpcäji c'o xenda rrã nojo. Nguec'ua je rá üt'ügö texe nu

c'o ín nzhëxü 'ñe texe c'o rí pë'sc'ö. ¹⁹ Rí pë'sc'ö na puncjü dya; ra mezhe na puncjü o cjë. Rá söyagö dya. Rá mägö dya, rga sigö o xëdyi, y pje c'o nde rá sigö”, eñe. ²⁰ O mama c'ua Mizhocjimi o xipji c'e bëzo: “Nu'tsc'e ín cjiñigue na s'o. Ixtí chũgue dya ne xö mü. Me í jyodü ja vi pë'sc'e na puncjü, pero dya ra sö rí chunügue yo”, eñe Mizhocjimi va xipji c'e bëzo.

²¹ O sido o ña e Jesús o xipji c'o nte:

—C'ua ja va tsjapü Mizhocjimi c'e bëzo, je xo rga cjanu rgá tsjapü texe c'o ra jyodü ja rgá mbë's'i na puncjü, y dya ra jyodüji Mizhocjimi para ra ch'unüji c'ü na cjuana ni muvi.

Dios cuida a sus hijos

²² E Jesús o xipji c'ua c'o o discípulo:

—Nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya rí tsjiñiji ja rguí chöt'üji c'ü rí siji. Dya xo rí tsjiñigueji c'ü pje rí jyeji. ²³ Mizhocjimi o ngampc'aji va. Nadya, ¿cjo dya xo ra dya'c'üji c'ü rí siji, 'ñe c'ü rí jyegueji? ²⁴ Tsjiñiji yo s'ü. Dya podüji o ndëxü, dya xo tagüji, dya pje xo üt'üji cja t'ujmü. Maco Mizhocjimi 'huiñi yo. Nu'tsc'eji, xenda ni muvits'ügueji que na ngue yo s'ü. Nguec'ua, ¿cjo dya xo ra 'huintsc'eji Mizhocjimi? ²⁵ Dya cjó bübüts'eji c'ü sö ra chäcä 'naja nde metro c'ü xe rrã ndã. ²⁶ Maco dya sö rí chäcäji 'na nde metro c'ü xe rrã ndäts'üji, ¿jenga ín cjiñiji ja rguí chöt'üji c'ü pje rí sigueji 'ñe c'ü pje rí jyeji?

²⁷ 'Unüji ngüenda ja ga te yo lirio. Dya pëpjiji, dya xo jench'eji o tjüjmü para ra dyät'äji o bituji. Pero me na zö yo. E Salomón mi pjëzhi na nojo, mi je o bitu c'o me ma zö. Pero xenda na zö yo

lirio. ²⁸ Yo pjin'ño cja'a cja juajma, pero ra xõrũ münũ ra ngant'aji cja hornu ra ndüt'üji yo; maco Mizhocjimi unũ c'ũ na zõ ɔ ndäjnã yo. Natsc'ejí, ¿cjo dya xo ra dya'c'üji Mizhocjimi c'ũ rí jyegueji? Nguec'ua, ¿jenga dya in junt'ũ in mü'bũji c'ũ ra dya'c'üji Mizhocjimi c'o ni jyodüts'üji? ²⁹ Nguec'ua, dya me rí tsjijñiji ja rgui chõt'üji c'ũ pje rí siji. ³⁰ Na ngue yo dya pãrã Mizhocjimi ngueje yo me jodũ ga cjanu yo. Pero nu'tsc'ejí in 'ñecjeji c'ũ nin Tataji c'ũ bũbũ a jens'e c'ũ pãrã c'ũ nde ni jyodüts'üji texe yo. ³¹ Nu'tsc'ejí ot'ũ rí jyodũji ja rgui tsjaji ja c'o nzi ga mandats'üji Mizhocjimi, na ngue in Jmugueji c'ũ. Nu 'ma rí tsjaji a cjanu, texe yo, nde ra dya'c'üji yo.

Riqueza en el cielo

³² 'In chjëntcjeji nza cja o ndënchjürũ. Y ja nz-itjots'üji. Pero dya rí sũgueji. Na ngue c'ũ in Tatagöji ne ra dya'c'üji c'ũ rgui bũbütjoji co angueze nu ja manda, na ngue ɔ ntets'üji dya. ³³ Pöji c'o in pẽ's'iji 'ñe rí unũji c'o pje ni jyodũ. 'Ma rí pẽ's'itjogueji in merioji, 'na ra ẽ o mbẽ ra 'ñe põnnc'üji. O 'ma jiyõ, ra s'odũ c'o. Pero 'ma rí unũgueji c'o pje ni jyodũ, rí pẽ'sc'ejí 'ma a jens'e c'o na cjuana ni muvi c'o dya ra s'odũ. Nujnu, dya sät'ã o mbẽ ra põnnc'üji c'o. Dya xo bũbũ o dyoxũ ra tsjapũ ra dya c'o. ³⁴ Nu 'ma rí pẽ's'igueji na puncjũ cja ne xoñijõmũ, je rgui mǎcjeji 'ma c'o ri pẽ's'iji cja ne xoñijõmũ. Pero 'ma ra bẽ'sc'iji na puncjũ a jens'e, je rgui mǎcjeji 'ma c'o ri pẽ's'iji a jens'e.

Hay que estar preparados

³⁵⁻³⁶ 'Ma ra ma 'na bẽzo cja chjüntũ, c'o ɔ mbẽpji ra nde'beji hasta 'ma cja ra nzhogũ. Ra xa'maji na jo, y ra ndütũji o sivi. Ra nde'beji ngue c'ua 'ma ra

nzhogü c'ü nu lamuji ra ma't'ü cja ngoxtji, jo rrũ xopcüji ra cjugü c'ua a mbo. Je xo rguí tsjagueji a cjanu rí chepqueji, na ngue rá êcjö na yeje. ³⁷ 'Ma ra nzhogü c'e lamu, 'ma ra chöt'ü rrã te'betjo c'o mbëpji, ra tsja c'e lamu ra mämpä c'o mbëpji. Na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji, c'e lamu ra xipji c'o mbëpji ra mimiji cja mexa. Nuc'ua ra ts'o's'ü c'ü mi tējē ra 'huiñi c'o mbëpji. ³⁸ Zö ya rguí ndexö mü 'ma ra säjä c'e lamu, o zö ya rguí 'ñetsajö mü, pero ni jyodü c'o mbëpji ra nde'beji, dya ra ñji. 'Ma ra 'ñe chöt'ü c'e lamu c'ü rrã te'betjo c'o mbëpji, ra tsja c'e lamu me ra mämpä c'o. ³⁹ 'Na bëzo c'ü ri xo'tp'üji o ngümü, nu 'ma ro mbãrã pje ma ndajme c'ü ro êjē c'e mbē, dya ro ñji, ro nde'betjo, dya ro jyēzi ro xo'tp'ü c'ü nu ngümü. ⁴⁰ Je xo rga cjatsc'ëji nu rí pjötpüji ngüenda, na ngue nutscö rá êcjö na yeje cja Mizhocjimi c'e ndajme c'ü dya ri tepcöji.

El siervo fiel y el siervo infiel

⁴¹ Nuc'ua e Pedro o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme. C'o jña c'o cja ñ mangue, ¿cjo nguetscöjme ñ xitscöjme c'o, o ngue texe yo nte?

⁴² O ndünrö c'ua e Jesús c'ín Jmugöji:

—Para rí pãrãgueji, rá xi'tsc'öji 'na ejemplo. 'Na lamu 'ñeje 'na mbëpji c'ü manda cja c'o nu mimbëpjiji. 'Ma cjacjuana c'e mbëpji, 'ñe 'ma pãrã ra pëpji na jo, ra tsja c'e lamu ra xipji c'e mbëpji ra 'huinbi c'o nu mimbëpjiji 'ma nzi ga zant'aji. Ra ma c'ua c'e lamu. ⁴³ Nuc'ua 'ma ra nzhogü c'e lamu, 'ma ra 'ñe chöt'ü c'e mbëpji rrã cja'a c'o vi xipji, me ra mämpä 'ma c'e mbëpji. ⁴⁴ Na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji, c'e lamu ra unü c'e mbëpji c'ü ra mbötpü texe c'o

ri pë's'i c'e lamu. ⁴⁵⁻⁴⁶ Pero 'ma ri s'ombëpji c'e mbëpji, 'ñe ra mamatsjë: "C'ín lamugö ra mezhjtjo c'ü", ra 'ñeñe, 'ñe 'ma ra yabü c'o nu mimbëpji zö bëzo zö ndixü, 'ñe me ra zi o xëdyi 'ñe ra zi c'o rguí tĩ, nuc'ua, ra ëjë c'ü o lamu c'e pa c'ü dya ri te'be, 'ñe c'e ndajme c'ü dya ri pãrã. Nuc'ua c'e lamu ra manda ra jyüt'üji na puncjü co chirrio c'e mbëpji, cja rrü pant'aji c'ua ja rva cã c'o vi tsja na s'o.

⁴⁷ 'C'o mbëpji c'o pãrã c'o ne c'o nu lamu, pero 'ma dya cjaji c'o, ni xo ri te'beji ra nzhogü c'o nu lamu, ra jyüt'üji na puncjü 'ma c'o. ⁴⁸ Bübü o mbëpji c'o dya nda pëpji na jo, na ngue dya nda pãrãji pje pjëzhi c'ü ne c'o nu lamu. Anguezeji mercedo xo ra jyüt'üji co chirrio. Pero dya nda ra jyüt'üji, na ngue dya nda pãrãji c'o ne c'o nu lamu. Nu c'o ch'unü ra mbãrã c'o ne Mizhocjimi ra tsjaji, ni jyodü ra tsjaji c'o. Nu c'o xenda ch'unü ra mbãrã, ngue c'o ni jyodü xenda ra tsjaji. 'Ma jiyö, xenda ra castigaoji 'ma c'o.

Jesús es causa de división

⁴⁹ 'Na ngue c'ü rvá ëcjö cja ne xoñijömmü, ra zädä 'ma ra bübü o chü cja ne xoñijömmü. Rí negö c'ü ya ri sädä. ⁵⁰ Pero ni jyodü ot'ü rá sufregö na puncjü. Me rí cijijñigö; me rí negö c'ü ya rva sufregö. ⁵¹ In pëzhgueji rvá ëcjö cja ne xoñijömmü ngue c'ua dya cja ra chü yo nte. Pero dya ngue c'ü rvá ëcjö c'ü. Na ngue c'ü rvá ëcjö, ra bübü o chü cja yo nte. ⁵² Ndeze nudya, ra bübü o chü. Cja 'na ngumü c'ü ri cãrã tsi'ch'a o nte, jñi c'o ra nu'u na ü c'o yeje, na ngue c'ü ri ätcävi ín jña. O 'ma jiyö, yeje c'o ra nu'u na ü c'o jñi. ⁵³ 'Na bëzo ra nu'u na ü c'ü nu t'i; o c'e t'i ra nu'u na ü c'ü nu tata. 'Na ndixü ra nu'u na ü c'ü

o xunt'i; o c'e xunt'i ra nu'u na ü c'ü nu nana. 'Na ndixũ ra nu'u na ü c'ü nu cjö'ö; o c'e cjö'ö ra nu'u na ü c'ü nu cö'ö.

Las señales de los tiempos

⁵⁴ E Jesús o sido o ña, o xipji c'ua c'o discípulo 'ñe c'o 'ñaja nte:

—'Ma *in* jandaji 'na trangõmü va cjins'i, ix *in* mangueji c'ua: “Ra 'ñeje o dyebe”, *in* eñeji. Y ra 'ñeje. ⁵⁵ 'Ma *in* unüji ngüenda vü'ü c'e ndajma c'ü je ni 'ñeje a ma a Sur, *in* mamaji c'ü me rrã pa. Y me rrã pa. ⁵⁶ *In* unüji ngüenda ja ga 'ñetse a jens'e ngue c'ua *in* pārãji ja ga cja yo jopa 'ñe yo ra 'ñeje o dyebe. Maco ya *i* dyärãji na puncjü c'o rvi pārãgueji c'ü rvã ëcjö cja Mizhocjimi, ¿jenga dya *in* ejmezüji?

Procura ponerte en paz con tu enemigo

⁵⁷ 'Nguec'ua rí õnnc'üji, ¿jenga dya *in* cjaji ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi? ⁵⁸ 'Na nte c'ü pje vi tsjapü c'ü 'na nte, 'ma ra zidyiji cja juesi, 'ma cja ri pëtjovi cja 'ñiji, na jo ra zopjü c'e nte c'ü pje vi tsjapü, ra ñavi ja rgá reglavi. 'Ma jiyö, ra zidyiji cja c'e juesi. Nuc'ua c'e juesi ra nzhö'ö cja c'e mböpjörü. Y c'e mböpjörü ra pant'a a pjörü c'ü. ⁵⁹ Dya ra mbedye nu, hasta 'ma cja ra ngõt'ü texe c'o tũ. Je xo rga cjatsc'eji nu, 'ma dya rí dyötüji Mizhocjimi ra perdonaots'üji c'o na s'o c'o *in* tunpüji, nu'ma, ra castigaots'üji 'ma c'ü.

13

Importancia de un cambio de actitud

¹ Mi cãrã nu c'o cja vi säjä. Nuc'ua cjanu o ñaji c'ua o xipjiji e Jesús ja va bö't'ü ja nzi nte c'o mi menzumü a Galilea. Nuc'o, vi möji cja c'e templo o

ma unüji c'o o animaleji ro mbäsp'äji Mizhocjimi. Nuc'ua e Pilato o manda c'o o tropa o ma mbö't'üji c'o nte. ² O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—C'o nte c'o o mbö't'üji, in pëzhgueji c'ü xenda mi cja c'o na s'o c'o, que na ngue c'o 'ñaja o menzumüji, nguec'ua va mbö't'üji c'o. ³ Pero rí xi'tsc'öji, dya je ga cjanu. Xo 'ñetsc'ejí xo rí chūgueji, 'ma dya rí jyëziji c'o na s'o, 'ma dya ra nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi. ⁴ In mbeñeji ja va tunü c'e torre c'ü xiji Siloé. O ndibi c'o nte, o ndüji dieciochoji. In pëzhgueji c'ü xenda mi cja c'o na s'o c'o, que na ngue c'o 'ñaja c'o cārã a Jerusalén. ⁵ Pero rí xi'tsc'öji, dya je ga cjanu. Xo 'ñetsc'ejí xo rí chūgueji 'ma dya rí jyëziji c'o na s'o, 'ma dya ra nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi.

El ejemplo de la higuera sin fruto

⁶ O sido o ña e Jesús o xipjiji 'na ejemplo, o mama:

—Mi bübü 'na bëzo c'ü mi pë's'i 'na huerta c'ü mi cja o uva. Nujnu, xo vi 'ñench'e nu 'na fruta c'ü ni chjū higo. 'Na nu pa, o ëjë c'e bëzo cja c'e huerta ro ë nu'u cjo mi quis'i o higo. Pero dya pje chöt'ü. ⁷ Nuc'ua cjanu o xipji c'ü o mbëpji c'ü mi pjörü c'o uva: “Ya sö jñi cjë c'ü rvá ë nu'u ne higo cjo quis'i, pero dya pje rí töt'ü. Ixtí dyëch'i. 'Ma jiyö, bëzhitjo tiempo ja 'ne'e.” ⁸ Nuc'ua o ndünrü c'e mbëpji o mama: “Nu'tsc'e ín lamuts'ügö, rí ö'tc'ügö xe rí jyëzi ne cjë dya nu, ndezc'e rá tsötpügö e jömmü y xo rá já'tp'ä o lama. ⁹ Nu 'ma ra nguis'i, dya rá ëch'iji 'ma. Nu 'ma jiyö, rá ëch'igö ja nzi gui xitsi.”

Jesús sana en día de descanso a una mujer jorobada

10 'Na nu pa c'ü mi söyaji, o ma e Jesús cja 'na nintsjimi. O ma xöpü c'o nte. 11 Mi bübü nu 'na ndixü c'ü mi sö'dyë. Ya vi mezhe dieciocho cjë vi zürü 'naja o s'ondajma e Satanás c'ü dya jo, mi cjavü ra zö'dyë mi mocü ma nzhodü. Dya mi sö ro xos'ü o xütjü ro böbü derecho. 12 E Jesús 'ma mü o ññanda c'e ndixü o ma't'ü o xipji:

—Chjä'dä a 'ñecjua.

Cjanu o xipji:

—Süngü, ra c'ueñe dya c'ü in sögue na ü, embe.

13 Cjanu o 'ñe's'e o dyë cja c'e ndixü. Nuc'ua c'e ndixü cjanu o xos'ü o xütjü o böbü derecho. Cjanu o unü 'na pöjö Mizhocjimi o mama:

—Me na jo Mizhocjimi o tsjacü o ndixqui.

14 C'ü mi xo'ñi cja c'e nintsjimi, dya go ne a cjanu. Na ngue mi xabaro 'ma mü o jocü e Jesús c'e ndixü; mi ngue c'e pa 'ma mi söyaji. Go üdü c'e bëzo o xipji c'o nte:

—In pãrãji 'ñanto pa nu ngo c'ü ni jyodü rá pëpjiji. Ngue c'o pa c'o na jo rí 'ñeji ngue c'ua ra ndixc'i in nzemeji. Dya rí 'ñecjeji dya, na ngue ngueje ne pa nu rí söyaji, embeji c'o nte.

15 O ndünrü c'ua e Jesús c'ín Jmugöji o xipji c'e bëzo, 'ñe c'o mi dyoji:

—¿Jenga in mangueji na s'o c'o rí cjavö rí jocü c'o sö'dyë ne pa 'ma rí söyagöji? Maco nu'tsc'eji in xäpcägueji c'o in nzhünüji 'ma xabaro, 'ñe c'o in burruji, cja rrí ma unüji o ndeje. 16 Nujne ndixü nu, je mboxbëche cja e Abraham. Ya vi zürü c'ü dya jo, chjëntjui c'ü ro ndün't'ü o tjujmü para dya ro nzhodü libre. Ya vi mezhe dieciocho cjë. Maco in xäpcägueji in animaleji, na ne ndixü, ¿cjo dya xo mi jyodü ro emegö libre nu?

¹⁷ C'o mi nu'u na ü e Jesús, 'ma mü o dyäräji c'o jña, o bēzhi o tseji c'ua, dya sō pje xe ro mamaji. Pero c'o 'ñaja nte, me go mäji na ngue c'o me ma nojo c'o mi cja e Jesús, 'ñe c'o me ma zō.

El ejemplo de la semilla de mostaza

¹⁸ Xe go ña e Jesús o xipjiji:

—Rá xi'tsc'ōji 'na jña ngue c'ua rí pārāji ja ga manda Mizhocjimi. ¹⁹ C'ü ni manda Mizhocjimi, chjëntjui nza cja 'naja ndömortasa c'ü o jñü 'na bēzo, cjanu o ma ndujmü cja o juajma. Nuc'ü, o mbes'e o nocü, o chjënjui 'naja za'a c'ü na ndã. O ējē c'ua o s'ü o 'ñe dyät'ä o t'oxüji nu.

El ejemplo de la levadura

²⁰ Xo mama c'ua na yeje e Jesús:

—Rá xi'tsc'ōji c'ü 'na jña ngue c'ua rí pārāji ja ga manda Mizhocjimi. ²¹ C'ü ni manda Mizhocjimi, chjëntji nza cja o ixcjüjnü c'ü o jñü 'naja ndixü o huanba jñi vola o jocjüjnü, hasta 'ma o ixqui texe c'e cjüjnü.

La puerta angosta

²² E Jesús sido mi mbeñe c'ü mi jyodü ro ma a Jerusalén. Pero mi sät'ä nzi 'na jñiñi, mi xöpü c'o nte. ²³ 'Na nte o dyönü e Jesús:

—Nu'tsc'e xöpüte, ¿cjo ja nzitjo c'o ra zät'ä nu ja bübü Mizhocjimi?

Nuc'ua e Jesús o ndünrö o xipji c'o nte:

²⁴ —Me rí jyodüji rí sät'äji nu ja manda Mizhocjimi. Na ngue c'ü rguí sätc'ejí nu, na s'ēzhi, chjëntjui c'ü ri cjogü 'na nte cja 'na ngoxtji c'ü me s'is'i. Rí xi'tsc'ōji, na puncjü c'o ra jyodü ja rgá cjogüji, pero dya ra sō ra cjogüji. ²⁵ Nu c'ü o cjaja

c'e ngumü, ra zädä 'ma ra ngot'ü c'e ngoxtji. 'Ma cja rí sät'äji 'ma ya rguí cjot'ü c'e ngoxtji, dya cja ra xocüts'üji. Zö rí bönc'ejí nu cja c'e ngoxtji rí püt'üji rí mamaji: “Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme, xocüzüme”, rí 'ñembeji, pero dya ra xocüts'üji. C'ü ra tsja ra xi'ts'iji: “Dya rí pã'c'öji, dya ngue ín ntetsc'öji”, ra 'ñents'ejí c'ü. ²⁶ Nuc'ua rí xipcjeji: “Maco nutscöjme ró sigöji o xëdyi, 'ñe 'ma mi jizhigue cja c'o 'ñiji cja c'o ín jñiñigöjme, xo ma bünc'öjme nu, mi äräjme.” ²⁷ Ra ndünrü c'ua angueze ra xi'ts'iji: “Ya ró xi'tsc'öji c'ü dya rí pã'c'öji. Nu'tsc'ejí ì tsjaji c'o na s'o. C'ueñeji cja ín jmigö ìn texeji.” ²⁸ Nuc'ua me rí huëgueji y me ra nguünxt'ü in s'ibi rguí sufreji. Na ngue ri jandagueji e Abraham, 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob 'ñe texe c'o profeta ri cãrãji co Mizhocjimi nu ja ri manda, pero nu'tsc'ejí dya ra xocüts'üji. ²⁹ Ra ëjë na puncjü o nte, ra 'ñe ngãrãji nu ja ri manda Mizhocjimi, me ra mäji cja o jmi. Rguí 'ñeji nu ja ni mbes'e e jyarü 'ñe nu ja ni nguibi. Xo rguí 'ñeji a ma a norte 'ñe a ma a sur. ³⁰ C'o cchapü cja na jo nguec'ua pëzhiji ra zät'äji nu ja manda Mizhocjimi, dya ra zät'ä c'o. C'o unü ngüenda c'ü dya ni muviji a jmi Mizhocjimi, ra zät'ä c'o.

Jesús llora sobre Jerusalén

³¹ C'e pa c'ü, o ëjë ja nzi o fariseo o 'ñe xipjiji e Jesús:

—Pedye va rí mague. Na ngue ne ra mbö'tc'ü e Herodes c'ü manda va.

³² O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Zö pë's'i na puncjü o pjeñe e Herodes c'ü ne ra mbö'tcügö c'ü, pero möji ma xipjiji c'ü ni jyodü rá pjongü o s'ondajma e Satanás c'ü dya jo, Rá jocü

c'o sō'dyë. Xipjigueji c'ü rá c jagö yo, hasta 'ma cja rá cjuatügö ne bēpji. ³³ Zö ne ra mbötcügö c'ü, pero rá sido rá c jagö ne bēpji hasta 'ma rá cjuatügö. Na ngue je ngueje a Jerusalén nu ja pö't'üji texe c'o ña o jña Mizhocjimi; dya ngue va. Nu'tsc'ejí rí xiqueji a cjanu e Herodes.

³⁴ O sido o ña e Jesús o mama:

—Nu'tsc'ejí in menzumüji a Jerusalén, in pö't'üji c'o profeta 'ñe in pjat'üji o ndojo c'o juajnü Mizhocjimi ra zo'c'üji. Ró juen'tsc'öji na puncjü. Mi negö ro jmu'tc'üji c'ua ja nzi ga tsja'na ngöñi juis'i c'o o ts'ingöñi a mbo cja o juaja, pero dya xo i ñeji ri dyätcäji in jña. ³⁵ Dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji. Xe järätjo a Jerusalén nu nin jñiñigueji, pero ya jyëts'iji dya Mizhocjimi. Rí xi'tsc'öji, ndeze ne ndajme dya, dya cja xe rí jñandgöji va hasta 'ma cja rí mamaji: “Me na jo nu va ējē nu o 'ñeme Mizhocjimi ra manda”, rí 'ñeñeji.

14

Jesús sana a un hombre con enfermedad de hinchazón

¹ O ējē 'na nu xabaro, e Jesús o ma cja o ngumü 'naja c'o fariseo c'ü mi xo'ñi cja 'naja nintsjimi, o ma ziji o xēdyi. C'o ma cã'ã nu, me mi jandaji e Jesús me mi äräji xa'ma ro mama o jña c'o dya mi jyodü. ² Nu a jmi e Jesús, mi bübü 'na bëzo c'ü mi sō'dyë, mi pjänt'ä texe o cuerpo. ³ Nuc'ua e Jesús o xipji c'o fariseo 'ñe c'o mi pãrã o ley Mizhocjimi:

—¿Pje mama o ley Mizhocjimi? ¿Cjo na jo rá jocüji yo sō'dyë 'ma xabaro? Maco ngue nu pa nu rí sōyaji.

⁴ Anguezeji dya ndünrüji. Nuc'ua e Jesús o 'ñe's'e c'ua o dyë c'e bëzo c'ü mi pjänt'ä, o jocü cjanu o xipji:

—Ma dya in nzumü, embe.

⁵ Cjanu o xipji c'o fariseo:

—'Ma ri 'ñegueji 'na burru o 'na ts'inzhünü, nu 'ma ro zo'o cja 'na pozo, ro zo'o c'ü xabaro c'ü ngue 'ma rí söyaji, ¿cjo dya ri ma tsjünc'ejji c'ü?

⁶ Anguezeji dya mi pārãji ja rvá ndünrüji.

Los invitados al casamiento

⁷ E Jesús o jñanda c'o nte c'o vi mbitaji ro ziji o xëdyi, me mi juajnüji c'o xenda na jo nu ja ro mimiji. Nguec'ua va mama e Jesús o xipjiji:

⁸ —'Ma cjo c'o ra mbitats'üji rí möji cja chjüntü, dya rí ma mimiji nu ja xenda na jo. 'Na ra ëjë 'naja c'ü vi mbitaji c'ü xenda ri pjëzhi na nojo que rá ngue'tsc'ejji. ⁹ Nuc'ua ra ëjë nu c'ü o mbitats'üji ra 'ñe xi'ts'ijji: “Chjench'e xe rí mimi a ma c'ua. Na ngue nu ja in junrügue, ra mimi ne bëzo”, ra 'ñents'ejji. Nuc'ua ix 'na tsetjo rguí ma minc'ejji cja squina. ¹⁰ C'ü rí tsjagueji 'ma ra mbitats'üji, rí minc'ejji a squina, ngue c'ua 'ma ra säjä in jmigueji nu c'ü o mbitats'üji, xa'ma ra xi'ts'ijji: “Nu'tsc'e rí jogövi na jo, je rguí 'ñe cjuã rí mimi nu ja xe na jo”, ra 'ñents'ejji. Nuc'ua c'o rrü jũ'ü cja mexa, ra unüji ngüenda c'ü me nets'ejji c'ü o mbitats'üji. ¹¹ C'ü ra tsjapütsjë na nojo, ra tsjapüji c'ü dya pje rguí muvi. C'ü ra unü ngüenda c'ü dya ni muvi, ra tsjapüji c'ü rguí muvi a jmi Mizhocjimi.

¹² O sido o ña e Jesús o xipji c'e bëzo c'ü vi mbita:

—'Ma in ät'ägue 'na jñõnü, in mbita c'o in negue, 'ñe c'o in cjuarma, 'ñe c'o 'ñaja in dyocjeji, 'ñe c'o

bëxtjo in cārãgueji c'o jün o t'opjü. Nuc'o, nguextjo c'o in mbitague c'o. Rí xi'tsc'ö c'ü dya cja rí tsjague a cjanu. Na ngue anguezeji xo ra mbitats'üji rí mague rí ma siji o xëdyi cja o ngumüji. A cjanu, ra ngõ'tc'ütjoji c'ü vi mbitague anguezeji, pero dya ra ngõ'tc'ü Mizhocjimi. ¹³ C'ü rí tsjague 'ma rí dyät'ä 'na jñõnü, xo rí mbitague c'o pöbre c'o dya pje pë's'i, c'o ch'odyë 'ñe c'o me'dye 'ñe c'o ngorö. ¹⁴ 'Ma rí tsjague a cjanu, me rí mäjãgue 'ma. Na ngue dya ra sö ra ngõ'tc'üji ra mbitats'üji c'ua ja nzi vi mbitague anguezeji. Nguec'ua 'ma ra bübü'tjo na yeje c'o vi tsja na jo, xo rí tegue ra ngõ'tc'ü Mizhocjimi.

El ejemplo de la gran cena

¹⁵ 'Naja c'o mi junrü cja mexa, 'ma mü o dyärä c'o vi mama e Jesús, o xipji:

—Me ra mäjã c'o ra mbita Mizhocjimi ra ma ziji o xëdyi nu ja manda angueze.

¹⁶ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Mi bübü 'na bëzo c'ü ro tsja 'na mbaxua ro dyät'ä o jñõnü. Na puncjü o nte c'o o mbita.

¹⁷ Nuc'ua 'ma o zädä c'e hora 'ma ro ziji o xëdyi, c'e bëzo o xipji c'ü o mbëpji: “Mague cja c'o ró mbita, ma xipjiji ra ëji dya, na ngue ya jogü texe”, eñe c'e bëzo. ¹⁸ Nuc'ua texeji o mbürü o mamaji ro perdonaoji na ngue dya mi sö ro möji. Nu ja ot'ü o zät'ä c'e mbëpji, o xipjiji a cjava: “Perdonaozü, dya sö rá ma sigö o xëdyi. Cja ró tömügö 'na juajma; ni jyodü rá ma nu'u.” ¹⁹ C'ü 'naja o mama:

“Perdonaozü, dya sö rá ma sigö o xëdyi. Cja ró tömügö tsi'ch'a yonda o nzhünü; ni jyodü rá ma nugö cjo na jo ga pëpji c'o.” ²⁰ C'ü 'naja o mama: “Cja ró chjüntü, nguec'ua dya ra sö rá ma sigö o

xëdyi.” ²¹ Cjanu o nzhogütjo c'ua c'e mbëpji o ma xipji c'ü nu lamu c'o vi mama c'o vi mbita. Nuc'ua c'e lamu go sjëya c'ua o xipji c'ua c'ü o mbëpji: “Mague dya cja yo 'ñiji. Ja c'o rí chjëji c'o pöbre, rí sigue c'o. Rí sigue c'o ch'odyë 'ñe c'o me'dye 'ñe c'o ngorö”, eñe. O ma c'ua c'e mbëpji. ²² Nuc'ua 'ma mü o nzhogü, o mama: “Nu'tsc'e ín lamuts'ügö, ró c jagö ja c'o nzi vi xitsi ró ma sigö o nte. Pero xe j yadütjo cja nin nzungue.” ²³ O ndünrö c'ua c'e lamu o xipji c'ü o mbëpji: “Pedyegue cja ne jñiñi, rí mague texe c'ua ja bübü o 'ñiji ja c'o cjogü o nte, rí sido rí xiqueji ra ëji, ngue c'ua ra ndüji cja ín nzungö. ²⁴ Rí xi'tsc'ö, nu c'o ot'ü ró mbitagö ro ëjë, nuc'o, dya ra zi yo jñönü yo ró ät'ägö ne ri 'naja c'o”, eñe.

Lo que cuesta seguir a Cristo

²⁵ Na puncjü o nte c'o mi pöji e Jesús. 'Na nu pa 'ma mi pöji cja 'ñiji, e Jesús o ñezhe c'ua o xipji c'o nte:

²⁶ —'Ma cjó c'o ne ra ndenngue co nuzgö, ni jyodü xenda ra nezegö que na ngue c'ü nu tata 'ñe c'ü nu nana. Ni jyodu xenda ra nezegö que na ngue c'ü nu su 'ñe c'o o t'i. Ni jyodü xenda ra nezegö que na ngue c'o nu cjuarma 'ñe c'o nu cjü. 'Ma jiyö, dya ra sö ra ndenngue co nuzgö. Ra tsja ja c'o nzi rgá negö; dya cja ra tsja ja c'o nzi ga netsjë. ²⁷ 'Ma cjó c'o ne ra ndenngue co nuzgö, ni jyodü ra bübü dispuesto ra sufreji o ra ndüji. 'Ma jiyö, dya ra sö ra ndenngue co nuzgö. ²⁸ 'Ma cjó c'o ne ra jyäbä 'na ngümü, ni jyodü ot'ü ra tsja ngüenda, cjo ra zäs'ä c'ü rguí cjuatü c'e ngümü. ²⁹ 'Ma jiyö, 'ma ya rguí ngü'p'ü c'e cimientu, pero 'ma dya ri sä's'ä c'ü rguí cjuatü c'e ngümü, texe c'o vi jñanda

c'e bëzo mi jäbä o ngümü, ra ndenbeji rgá tsjapüji burla. ³⁰ Ra mamaji: “Ne bëzo o mbürü o jyäbä 'na ngümü, pero dya zäs'ä c'ü rví cjuatü”, ra 'ñeñeji. ³¹ Xo rí tsjijñigueji ja ga cja ga tsja yo rey. 'Na rey c'ü ë'ë diez mil c'o o tropa, dya ixta ma chüvi c'ü 'na rey c'ü va ëjê va ë'ë veinte mil c'o o tropa. Ot'ü ra nguiñi cjo ra sö ra ndöpü c'o va ëjê. ³² 'Ma ra unü ngüenda c'ü dya ra sö, ra ndjäjä c'ua c'o ra ma ndünrü c'e rey 'ñe c'o o tropa 'ma xe na jê va ëtjoji, ra ma reglaji para dya ra chüji. ³³ Je xo ga cjatsc'ejí nu. Ante c'ü rí chenngueji co nuzgö, ni jyodü rí tsjijñiji na jo cjo sö rí sidoji. 'Ma dya in bübüji dispuesto rí sogüji texe c'o in pè's'iji, dya ra sö rí chenngueji co nuzgö 'ma.

Quando la sal deja de estar salada

³⁴ O sido o ña e Jesús o mama:

—Na jo o õ'õ. Pero 'ma ra bëzhi c'ü na õxü, ¿ja xe rgá sö xe ra õxcü? ³⁵ Zö ra huanbaji o lama cja rrü jyä'tpl'äji cja jömü, pero dya cja rguí muvi. Nguec'ua ra mbozüji. Nu'tsc'ejí in äräji yo jña, rí tsjapüji na puncjü ngüenda yo.

15

El ejemplo de la oveja perdida

¹ Ma ëjê cja e Jesús c'o mi cobra o contribución 'ñe c'o 'ñaja c'o mi nántji mi cja c'o na s'o. Ma ëji ro ë dyäräji c'o mi mama e Jesús. ² Nguec'ua c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi 'ñe c'o fariseo, mi tsjojnejí ma zo'büji e Jesús mi mamaji:

—Ne bëzo nu, me ne yo cja na s'o ra dyoji co angueze. Y me siji o xëdyi yo.

³ O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

4 —'Ma ri tsãgueji 'na cien o ndënchjürü, 'ma ri bēzhi 'naja, ri sogueji cja batjü c'o noventa y nueve, cja rrĩ möji c'ua ri ma jyodüji c'e ndënchjürü c'ü ri bēzhi. Ri jyodüji hasta 'ma cja ri chöt'üji, zö ri 'natjo ndënchjürü. 5 Nuc'ua 'ma ri chöt'üji, me ri mäjceji c'ua na puncjü, ri tsö's'üji in jyögueji. 6 Nuc'ua 'ma ri säcjeji in nzumüji, ri ma xipjiji c'o in dyocjeji 'ñe c'o bëxtjo in cãrãji: “Rí mbitats'ü rí ma cja in nzumü rá mäjji. Na ngue ya ró töt'ü c'ü in nzhënchjürü c'ü rvá bēzhi”, ri 'ñeñeji. 7 Rí xi'tsc'öji, je xo ga cjatjonu 'ma ra nzhogü o mü'bü 'na nte c'ü vi tsja c'o na s'o, me ra mäjji a jens'e. Xenda ra mápäji c'e nte que rá ngue c'o noventa y nueve nte c'o cjäpü cja na jo y dya unüji ngüenda c'ü ni jyodü ra nzhogü o mü'büji.

El ejemplo de la moneda perdida

8 'Na ndixü c'ü ri jün diez merio de plata, 'ma ro bēzhi 'naja, ro ndütü 'na sivi ro jyodü c'e merio. Ro paxü na jo cja c'e ngumü ro jyodü hasta 'ma cja ro chöt'ü. 9 Nuc'ua 'ma ro chöt'ü, ro xipji c'o o dyoji 'ñe c'o bëxtjo ri cãrãji: “Rí mbitats'ü rí mague cja in nzumü rá mäjji. Na ngue ya ró töt'ü c'e merio c'ü rvá bēzhigö”, ro 'ñeñe. 10 Rí xi'tsc'öji, je xo ga cjatjonu 'ma ra nzhogü o mü'bü 'na nte c'ü vi tsja c'o na s'o, me ra mäjä Mizhocjimi 'ñe c'o o anxe c'o cãrã a jmi.

El ejemplo del hijo pródigo

11 Xo mama c'ua:

—'Naja bëzo mi 'ñeje yeje t'i. 12 Nu c'e t'i c'ü mi sēbi o ma cja c'ü nu tata, o ma xipji: “Mi tatats'ügö, dyacö c'ü tocazü yo in pē'sc'e”, embe. Nuc'ua c'e bëzo o jyadü c'ua c'o mi pē's'i o unü nza yeje c'o o t'i. 13 Dya mezhe c'ua pa, c'e t'i c'ü mi sēbi o

jmutü texe c'o mi pë's'i, cjanu o ma c'ua o zät'ä cja 'na país c'ü ma jë. Nuc'ua o ndeze nu texe o merio va tsja c'o na s'o; dya mbörütsjê ja rvá mimi. ¹⁴ Nuc'ua 'ma mü o ndeze texe o merio, o ëjê c'ua 'naja tjiimi cja c'e país. Nuc'ua c'e t'i mi ojtjo pje ro zi. ¹⁵ Cjanu o ma c'ua cja 'naja bëzo cja c'e país, o ma xipji: “¿Cjo dya in pë's'i o bëpji rí dyacö?”, eñe. C'e bëzo, dya mi ne ro unü o bëpji, pero c'e t'i sido mi örü. Nguec'ua c'e bëzo, zö dya mi ne, pero o unü o bëpji, o ndäjä cja c'ü o hacienda ro ma ts'as'ü o cuchi. ¹⁶ C'e t'i, dya mi nijmi c'ü mi ch'unü ro zi. Nguec'ua me mi ne c'ü xo ro ch'unü c'o mi si c'o cuchi, ngue c'ua ro nijmi. Pero dya cjó mi unü. ¹⁷ O nzhogü o mü'bü c'ua c'o na s'o c'o vi tsja, o mama: “Mi tatagö tsãjä na puncjü o mbëpji. Anguezeji poncjütjo c'ü siji; nutscö rí sufregö va o tjiimi. ¹⁸ Ixtá magö dya cja mi tata, rá ma xipji: Mi tatats'ügö, 'ma ró xögö co nu'tsc'e, ró cja'c'ö c'o na s'o, 'ñe cja o jmi Mizhocjimi. ¹⁹ Dya ga jozgö c'ü xe rí xitsi in ch'izügö. Tsjacü rá cjagö 'naja in mbëpjizügö, rá embe.” ²⁰ Ixco ma c'ua cja c'ü nu tata.

'Ma xe ma jëtjo ma ëjê c'e t'i, c'e bëzo o jñanda c'ü o t'i. O juentse c'ua, o cjuan'di o ma ndünrü. Cjanu o ndaja, me go zü'tp'ü o jmi. ²¹ Nuc'ua c'e t'i o xipji: “Mi tatats'ügö, 'ma ró xögö co nu'tsc'e, ró cja'c'ö c'o na s'o, 'ñe cja o jmi Mizhocjimi. Dya ga jozgö c'ü xe rí xitsi in ch'izügö.” ²² Nuc'ua c'e bëzo o xipji c'o o mbëpji: “Ma tsãji c'e bitu c'e xenda na jo, rí jyecheji nu in ch'igö. Rí jñu'tp'üji 'na anilio cja o dyë. Rí chin'chp'iji o dyatsi a ngua. ²³ Ma siji c'e ts'inzhünü c'ü na pi, pö't'üji rá saji rá cjaji 'na mbaxua. ²⁴ Dya mi pãrãgö ja vi ma'a nu in ch'igö.

Mi pëzhgö 'na ya vi ndũ. Pero ya nzhogütjo, bübü dya”, eñe c'e bëzo va xipji c'o o mbëpji. O mbürü o tsjaji c'ua c'e mbaxua.

²⁵ C'e t'i c'ü mi nzhasë ma bübütjo cja juajma. Nuc'ua 'ma mü o nzhogü, 'ma ya mi ngue ro säjä cja c'e ngümü, o dyärä mi pjë'biji o bizhi 'ñe mi nemeji. ²⁶ O ma't'ü c'ua 'naja c'o mbëpji, cjanu o dyönü pje pjëzhi c'o mi cjaji. ²⁷ O ndünrü c'ua c'e mbëpji o xipji: “Ngue nin cjuarma c'ü ya nzhogü. O säjä na jo, dya pje tsja. Nguec'ua o manda nin tatague o mbö't'üji c'e ts'inzhünü c'ü ma pi.” ²⁸ Cjanu o üdü c'ua c'ü mi nzhasë, dya mi ne ro cjogü a mbo. O mbedye c'ua c'ü nu tata o xipji ro cjogü. ²⁹ O ndünrü c'ua c'e t'i o xipji c'ü nu tata: “Dyärä rá xi'ts'i. Nutscö na puncjü o cjë'e c'o ya ró pë'pc'i na zëzhi nza cja 'ma ri nguetscö in mbëpjigue. Nu c'ü in mandazü, nde rí cjagö texe. Pero dya nunca in dacügö 'na animale c'ü rga mägöjme c'o rí pácöjme. Ni ri 'naja ts'ichivo ri dacügö. ³⁰ Pero 'ma o säjä dya nu in ch'igue nu na s'o, i manda o mbö'tp'üji c'e ts'inzhünü c'ü ma pi; maco o nde'tsc'e in meriogüe ma dyoji c'o ndixü c'o na s'o, c'o nde ga dyonpütjo o bëzo.” ³¹ O ndünrü c'ua c'e bëzo o xipji c'ü nu t'i: “Nu'tsc'e ín ch'itsc'ö, rí bübütjogövi. Texe c'o ín tsjagö, ngue in tsjague. ³² Dya mi pãrãgö ja vi ma'a nu nin cjuarma; mi pëzhgö 'na ya vi ndũ. Pero ya nzhogütjo, bübü dya. Nguec'ua rá cjaji na jo mbaxua rá mäji.”

16

El ejemplo del mayordomo que abusó de confianza

¹ E Jesús xo xipji c'o o discípulo:

—Mi bübü 'na bëzo c'ü mi rico c'ü mi 'ñeje 'na mbëpji c'ü mi pjötpü texe c'o mi pë's'i c'ü nu lamu. C'e mbëpji mi s'onbü c'o mi pë's'i c'ü o lamu. Nguec'ua mi bübü c'o o ma cja c'e lamu o ma cösteji. ²Nuc'ua c'e lamu o zojnü c'ü o mbëpji. 'Ma mü o ëjë c'e mbëpji, o mama c'ua c'e lamu o xipji: “¿Jenga vi tsjacügö a cjanu yo rí ärägö? Mague ma chjënquigö c'o xiscö mü c'o juns'ü ja nzi o merio c'ü tuncügö yo nte. Nuc'ua, dya cja xe rí pëpquigö”, eñe c'e lamu va xipji c'e bëzo. ³Nuc'ua c'e mbëpji cjanu o ma c'ua o mamatsjë c'ua: “Nu c'ü ín lamugö ya ra pjongüzü c'ü dya cja rá pëpigö c'ü. ¿Ja rga cjazgö dya? Dya zëtsi rá cjägö bëpji c'o na jyü, y dya sö rá örü pje rá sigö, na ngue rí tsegö. ⁴Ya ró mbeñegö dya c'ü rá cjägö, ngue c'ua 'ma ra zädä c'ü dya cja rá pëpigö c'ín lamugö, ra recibidozü yo nte cja o ngümüji”, eñe. ⁵Cjanu o zojnü c'ua texe c'o mi tunpü o merio c'ü nu lamu, cjanu o ñatsjëvi c'ua nzi 'naji. O mama c'e bëzo va dyönü c'ü ot'ü o säjä: “¿Ja nzi in tunpügue c'ü ín lamugö?” ⁶O mama c'ua c'e nte: “Rí tunpü 'na ciento barri o aceite.” O mama c'ua c'e mbëpji: “Bübü dya c'ua nin vale rí xü't'ü. Ixtí dyät'ä c'ü 'na vale rí jñu's'ütjo cincuenta, cja rrí jñu's'ü in chjügue.” ⁷Nuc'ua cja ndo nu ëjë c'ua c'ü ndo 'naja. Cjanu o mama c'e mbëpji o xipji: “¿Ja nzi in tügüe?” Angueze o mama: “Rí tunpü 'na ciento mape o ndëxü.” O mama c'ua c'e mbëpji: “Bübü dya c'ua nin vale rí xü't'ü. Ixtí dyät'ä c'ü 'na vale rí jñu's'ütjo ochenta”, eñe. Je ga cjanu va tsja c'e mbëpji o jñu's'ütjo menu c'o mi tñ c'o nte. Cjanu o ma c'ua cja c'ü nu lamu o ndëmbi c'o xiscö mü c'o mi ngue c'o vale c'o cja vi dyät'ä. ⁸O

mezhe ts'ë, nuc'ua c'e lamu cja mbârã c'o na s'o c'o vi tsja c'e mbëpji, cjanu o mama: “¿Ja va ndõcügö c'e s'ombëpji? Me pë's'i na puncjü o pjeñe”, eñe. C'ua ja nzi va tsja c'e mbëpji, je xo ga cjatjonu c'o nte c'o dya pârã Mizhocjimi, me pë's'iji na puncjü o pjeñe ja ga tsjaji na jonteji cja yo nu minteji, que na ngue yo nte c'o bübü o mü'bü o jya's'ü Mizhocjimi.

⁹ O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Yo nte cjaji na s'o co o merioji; nu'tsc'ejí rí tsjaji na jontets'üji co in merioji. Rí unüji yo nte c'o pje ni jyodü; rí gastoji in merioji ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi. Nguec'ua 'ma rí chüji, 'ma rí sät'äji a jens'e, Mizhocjimi me ra mä'c'äji ra xi'ts'iji na jo vi tsjagueji.

¹⁰ 'C'o ra tsja c'o na jo co o merioji, xo ra tsjaji na jo c'o o bëpji Mizhocjimi c'o nda ni muvi que na ngue o merio. Pero c'o dya ra tsja c'o na jo co o merioji, dya xo ra tsjaji na jo c'o o bëpji Mizhocjimi.

¹¹ Zö cja c'o na s'o yo nte co o merioji, pero nu'tsc'ejí ni jyodü rí tsjaji rrã jontets'üji. 'Ma dya rí tsjaji na jo co in merioji, dya xo ra dya'c'üji o bëpji Mizhocjimi c'ü nda ni muvi. ¹² 'Ma dya rí tsjaji na jo co o merio c'ü tjeze, ¿ja rgá sö ra dya'c'üji Mizhocjimi c'o dya ra tjeze rí tsjapüji in tsjacjeji?

¹³ 'Ma cjó c'o ra mbëpi yeje lamu, dya ra sö ra dyätävi nza yejui. Na ngueje c'ü 'naja ri nu'uji na ü, ra tsja c'e mbëpji; c'ü 'naja ri ne. O 'ma jiyö, 'naja c'ü ri ätä; 'naja c'ü ri cjäpü dya rguí muvi. Je xo ga cjatsc'ejí nu, 'ma rí jyodüji ja rguí pë's'iji na puncjü cja ne xoñijö mü, nu'ma, dya rí pëpqueji 'ma Mizhocjimi co texe in mü'büji.

14 C'o fariseo c'o mi cãrã nu, 'ma mü o dyärã c'o jña c'o mi mama e Jesús, o tsjaji c'ua burla. Na ngue anguezeji me mi neji o merio. 15 O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji in cjaþüji me na jots'üji cja yo nte, pero Mizhocjimi pã'tc'ã in mü'büji. C'o in cjaji c'o mama yo nte na jo, Mizhocjimi mama na s'o c'o.

La ley y el reino de Dios

16 'Texe c'o o jña Mizhocjimi c'o xiji ley 'ñe profeta, mamaji c'ü ro ëjẽ c'e pa 'ma ro manda Mizhocjimi. Pero 'ma o mbürü e Juan o zopjü yo nte, ya ma sädã c'e pa. Ndeze c'o pa c'o, hasta nudya, bübü c'o zopjü yo nte, xipjiji c'ü ya ëjẽ c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda. Nguec'ua bübü o nte c'o me jodü ja rgã ndeñeji angueze.

17 'Zö ra manda dya, nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi, pero xo na cjuana texe c'o mama o ley Mizhocjimi. Zö ra nguins'i e jens'e 'ñe ne xoñijõmü, pero dya ra cjogü o ley Mizhocjimi. C'o mama o ley Mizhocjimi na s'o c'o in cjaji, ix na cjuana na s'o c'o.

Jesús enseña sobre el divorcio

18 "Ma cjó c'o ra mbëzi nu su, cja rrü chjüntüvi c'ü xe 'na ndixü, nu'ma, cja c'o na s'o chjëntjui 'ma ri tsãjã o ndixü. Y c'e bëzo c'ü ra chjüntüvi c'e ndixü c'ü vi bëzi, xo cja na s'o c'ü chjëntjui c'ü ri tsãjã o ndixü.

El hombre rico y Lázaro

19 O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Mi bübü 'naja bëzo c'ü mi rico. Mi je'e o bitu c'o me ma jo, nza cja o bitu c'o je'e o rey. Pama me mi mäji c'o o dyoji mi cjaji o mbaxua. 20 Cja

ngoxtji c'ü o ngumü c'e bëzo, vi 'ñemeji 'na bëzo c'ü mi pöbre c'ü mi dya o ts'ingue texe cja o cuerpo. Nuc'ü, mi chjü e Lázaro. ²¹ Mi sant'a na puncjü. Nguec'ua me mi ne xa'ma ro ch'unü pje ro zi'i, zö ri nguextjo c'o mëxëdyi 'ñe c'o jñõnü c'o mi jãbã a jõmü cja c'ü o mexa c'e bëzo c'ü mi rico. C'o dyo, mi jösp'üji cja o cuerpo c'ü mi s'odü. ²² O ã 'na nu pa, o ndü c'e bëzo c'ü mi pöbre. Nuc'ua c'o o anxe Mizhocjimi o zidyiji a jens'e nu ja bübü e Abraham. 'Ma mü o ndü c'e bëzo c'ü mi rico, o dyögüji na jo. ²³ Nuc'ua 'ma me mi sofre a linfiernu c'e bëzo, o nä's'ä o jñanda e Abraham mi bübü a jens'e. Xo jñanda mi bübü nu e Lázaro a jmi e Abraham. ²⁴ O mapjü c'ua na jens'e o mama: “Nu'tsc'e Abraham, mi mboxpalets'ügö, juentsquegö. Xipji e Lázaro ra ëjê ra 'ñe popjü o ñidyë cja ndeje ra jötcü ín ts'ijñi. Na ngueje rrã sufregö na puncjü cja ne sivi.” ²⁵ O ndünrü c'ua e Abraham o xipji: “Nu'tsc'e ín mboxbëchets'ügö, mbeñegue. 'Ma mi bübügue a xoñijõmü, mi pë's'igue texe c'o mi negue y me mi mápägue c'o; maco e Lázaro mi bëzhi pje ro zi 'ñe pje ro jye. Pero nudya, mäjã, dya cja sofre dya. Nu'tsc'e ín sufregue c'ua. ²⁶ Dya nguextjo nu; xo bübü 'na cõt'ü c'ü na jë a ndetsc'e 'ñezgöbe. Nguec'ua yo cãrã a 'ñecjua, dya sö ra mbes'e a ma c'ua ja ín bunc'ëji. Ni xo ri ngueje c'o cãrã a ma c'ua, dya sö ra mbes'ëji a 'ñecjua.” ²⁷ Cjanu o mama c'ua c'ü mi rico: “Mi mboxpalets'ügö, rí ö'tc'ü na puncjü rí xipji e Lázaro ra ma cja o ngumü mi tata. ²⁸ Na ngueje rí 'ñeje tsi'ch'a ín cjuarma. Rí chãjä e Lázaro ra ma zopjü c'o mi cjuarma, ra xipjiji ra nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi. Xa'ma dya ra

ẽjẽ anguezeji va ja rí sufregö.” ²⁹ O ndünrü c'ua e Abraham o xipji: “Anguezeji tjëji c'ü o dyopjü e Moisés 'ñe c'o o dyopjü c'o profeta. 'Ma ra dyätäji c'o, dya ra zät'äji nu ja na bünc'e.” ³⁰ O ndünrü c'ua c'ü mi rico o mama: “Iyö, dya ra tsjapüji ngüenda c'o. Pero 'ma cjó c'o ra te'e yo ya ndü ra ma'a nu ja cãrã c'o ín cjuarma, ra nzhogü o mü'büji 'ma.” ³¹ O ndünrü c'ua e Abraham o xipji: “Nu 'ma dya c'apüji ngüenda c'o o dyopjü e Moisés 'ñe c'o o dyopjü c'o profeta, dya xo ra creoji zö ra tetjo 'naja yo ya ndü.”

17

El peligro de caer en pecado

¹ O sido o ña e Jesús o xipji c'o discípulo:

—Siempre bübü o nte c'o c'apü ra tsja c'o na s'o yo nu minteji. Juejme c'o c'apü a cjanu yo nu minteji; Mizhocjimi ra tsjapü me ra sufreji.

² Xenda rvá jo 'ma ro 'nutpü 'na travacjüjnü o dyizi c'e nte c'ü, cja rrü pant'aji cja trazapjü nu ja na jẽ'ẽ, que na ngueje c'ü ro tsjapü ro tsja na s'o a cjanu 'naja c'o dya pje pjëzhi c'o ejmezü. ³ Nguec'ua rí pjötpüji ngüenda.

'Ma pje ra tsja c'üji yo nin cjuarmaji, rí zopjüji. Y 'ma ra nzhogü o mü'büji, rí perdonaogueji 'ma.

⁴ Zö siete vez nu pa c'ü pje ra tsja c'üji 'ñe siete vez ra 'ñe xi'ts'iji: “Perdonaözügö, ró cja c'ügö c'o na s'o”, ra 'ñents'ëji, pero ni jyodü rí perdonaogueji c'ü.

El poder de la fe

⁵ Nuc'ua c'o apóstole o xipjiji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme, pjöxcüjme xenda rá creojme Mizhocjimi ngue c'ua rá perdonaojme c'ua ja nzi gui xitsijme.

⁶ E Jesús c'ín Jmugöji o xipjiji c'ua:

—Zö ts'ëtjo gui 'ñejmeji Mizhocjimi, pero 'ma rí jñunt'ü in mü'büji c'ü ra dyä'tc'äji Mizhocjimi c'ü rí dyötqueji, ra sö rí xipjiji ne za'a nu 'ne nu: “Ts'üs'ü va, ma 'ne'e cja ne trazapjü”, rí 'ñembeji. Ra tsja c'ua.

El deber del que sirve

⁷ O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Tsjijñiji ja ga tsja 'na bëzo c'ü 'ñeje o mbëpji. Ra ma c'e mbëpji ra ma huajma, o ra ma ts'as'ü o nzhünü. 'Ma ra nzhogü c'e mbëpji, dya ra mama c'e lamu: “Ixtí tsjogü rí sigue o xëdyi”, ra 'ñeñe, iyö. ⁸ C'ü ra mama: “Ma dyät'ä c'ü rá sigö ne nzhä. Nuc'ua rí xa'ma rí sirvezü c'ü rá sigö hasta 'ma cja rá cjuarü rá si. Cja rí sigue o xëdyi”, ra 'ñeñe. ⁹ Zö ra tsja c'e mbëpji ja c'o nzi va xipji, pero c'e lamu, dya ra unü 'na pöjö c'e mbëpji. ¹⁰ Je xo rga cjatsc'ej nu. Zö rí tsjaji texe c'o ra xi'ts'iji Mizhocjimi, pero dya rí mangueji c'ü ni jyodü ra ngö'tc'üji c'ü. Na ngue c'o rí tsjaji ngue c'o ni jyodü rí tsjaji, eñe e Jesús.

Jesús sana a diez leprosos

¹¹ E Jesús 'ma mi ma a Jerusalén, mi nzhodü cja c'e 'ñiji nu ja mi chäjui a Samaria 'ñe a Galilea. ¹² 'Ma ya ma sät'ä cja 'naja ts'ijñiñi, o chjëji dyëch'a bëzo c'o mi sö 'na ngueme c'ü ni chjü lepra. Pero dya chëzhiji cja o jmi, o böbütjoji na jë. ¹³ Cjanu o mapjüji c'ua o mamaji:

—Jesús ín xöpütegue, juentsquegöjme.

14 Nuc'ua e Jesús 'ma mü o jñanda c'o bëzo, o xipjiji c'o:

—Möji cja c'o mböcjimi ra nu'c'üji c'ü ya jogüts'üji dya, embeji c'o.

O möji c'ua. 'Ma ya mi möji, ixco ndis'iji na jo c'e ngueme. 15 Nuc'ua 'naja anguezeji, 'ma mü o nu'u c'ü ya vi jogü, o nzhogü o mapjü c'ua na jens'e va unü 'na pöjö Mizhocjimi. 16 Cjanu o ndüne a jömmü cja o ngua e Jesús, o unü 'na pöjö. C'e bëzo mi menzumü a Samaria c'ü. 17 O mama c'ua e Jesús:

—Maco nza dyëch'a c'o mi sö c'e ngueme ró jocü, ¿jenga dya nzhogü c'o nueve ro ã unüji 'na pöjö Mizhocjimi? 18 Nguextjo ne bëzo nu dya ín menzumügöji nu o nzhogü o ã unü 'na pöjö Mizhocjimi.

19 Cjanu o xipji c'ua c'e bëzo:

—Böbü rí mague. Ya jogüts'ü na ngue i creozügö.

Cómo llegará el reino de Dios

20 Nuc'ua c'o fariseo o dyönüji e Jesús:

—¿Jinguã ra mbürü ra manda nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi?

O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Zö cjó c'o me ra jñanda c'o seña, pero dya ra sö ra mbârãji jinguã ra mbürü Mizhocjimi ra manda.

21 Zö ra mamaji: “Je bübü a 'ñecjua nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda”, ra 'ñeñeji, zö ra mamaji: “Je bübü a manu nu”, pero dya rrü cjuana. Na ngue ya manda Mizhocjimi a ndetsc'ejí.

22 O sido o ña e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Nutsco rvá ëcjö cja Mizhocjimi y rá ëcjö na yeje. Pero ante que rá ëcjö, ra zädä o pa 'ma me rí sufregueji. Nguec'ua me rí ñeji rá ëcjö rá cãrãgöji va, zö ri 'natjo pa c'ü ri neji rí söyagueji c'ü dya rí

sufregueji. Pero dya be ri sädä. ²³ Ri bübü o xöpüte c'o dya cjuana ra xi'ts'iji: “Chjä'dä co nuzgøjme, na ngue bübü a 'ñecjua c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda.” O ra xi'ts'iji: “Je bübü a manu c'ü”, ra 'ñents'eji. Dya rí cheñeji anguezeji, dya rí creoji c'o. ²⁴ Ma go juë's'i e dyebe, ixi 'ñetse texetjo. Je xo rga cjatjonu 'ma rá ěcjö na yeje, ra jñandgagöji texe cja ne xoñijö mü. ²⁵ Pero ot'ü ni jyodü rá sufregö na puncjü. Na ngue yo nte yo ín menzumügöji, dya ra 'ñejmezüji. ²⁶ C'ua ja nzi ma cja c'o cjë 'ma mi bübü e Noé, je xo rga cjatjonu 'ma rá ěcjö na yeje cja Mizhocjimi. ²⁷ C'o cjë 'ma mi bübü e Noé, 'ma dya be mi ějë c'e tradyebe, mi ñöñüji 'ñe pje nde mi si'iji. Mi chjüntüji, xo mi chjüntpüji hasta 'ma cja zädä c'e pa 'ma mü o cjogü e Noé a mbo cja c'e bü. Dya creoji cjo ro 'ñeje c'e tradyebe hasta 'ma cja 'ñeje, go chjorüji c'ua texeji. ²⁸ C'ua ja xo nzi ma cja c'o cjë 'ma mi bübü e Lot, je xo rga cjatjonu 'ma rá ěcjö na yeje. Mi siji o xëdyi. Y pje c'o nde mi pa tömüji y pje c'o nde mi pöji. Mi podüji o ndëxü. Mi jäbäji o ngumüji. ²⁹ Pero c'e pa 'ma mü o mbedye e Lot a Sodoma, o jyäbä o sivi a jens'e, 'ñe o asufre; o chjotüji texeji. ³⁰ Je xo rga cjanu c'e pa 'ma rá ěcjö na yeje, 'ma ra jñandgöji texeji cjö nguetscö.

³¹ 'C'e pa c'ü, c'o ri bübü cja azotea a xes'e cja c'o o ngumüji, dya ra dagüji pje c'o ra ma pjongüji a mbo. C'o ri bübü cja juajma, dya ra nzhogüji cja o ngumüji. ³² Rí mbeñegueji ja va tsjapüji c'ü o su e Lot. ³³ Nu c'o dya ra ndenngue co nuzgö, c'o ra tsjatsjë c'o netsjëji rgá mäpäji yo bübü cja ne xoñijö mü, dya ra bübü co Mizhocjimi c'o. Nu c'o ra ndenngue co nuzgö, zö ra mbö't'üji c'o, pero ra ma

ngārãji co Mizhocjimi c'o.

³⁴ 'Ma ri xõmü 'ma rá ěcjõ, ri bübü yeje c'o 'natjo c'ua ri orüvi. 'Naja c'ü rá sidyi, 'naja c'ü rá sogü.

³⁵ O 'ma ri ndempa 'ma rá ěcjõ, yeje ndixü c'o rrã cüjnüvi. 'Naja c'ü rá sidyi, 'naja c'ü rá sogü. ³⁶ Yeje c'o ri bübü cja juajma. 'Naja c'ü rá sidyi, 'naja c'ü rá sogü.

³⁷ O ndünrü c'ua c'o apóstole o mamaji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügõjme, ¿ja ngue c'ua rí ts-jague a cjanu?

O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu ja 'mana 'na animale c'ü ya ni ndü c'ü ya na xĩ, je nguejnu jmurü o ndopare nu. Je xo ga cjatjonu, nu ja cja'a yo nte c'o me na s'o c'o rá cchapü ra sufre, je ngue nu rá xõcügõ a cjanu yo.

18

El ejemplo de la viuda y el juez

¹ Nuc'ua e Jesús o mama 'na jña, ngue c'ua ro unüji ngüenda mi jyodü ro sido ro dyötüji Mizhocjimi, dya ro tõgü o mü'büji. ² O xipjiji:

—Cja 'naja jñiñi mi bübü 'na juesi c'ü dya mi sũ Mizhocjimi, dya xo mi respetao yo nte. ³ Nu cja c'e jñiñi xo mi bübü 'na ndixü c'ü vi ndü nu xĩra. Mi pa cja c'e juesi mi pa xipji: “Rvá ějẽ rvá 'ne xi'tsi 'na nte c'ü o ndënngui ín juajma. Rí zojnügüe rí castigao”, eñe. ⁴⁻⁵ O mezhe ja nzi pa, c'e juesi dya mi cchapü ngüenda c'e ndixü c'ü mi ötü. Xe go mezhtjo, cjanu o mamatsjê: “Dya rí sũgõ Mizhocjimi, ne xo ri ngue yo nte. Pero ne ndixü, me xichazü na ngue sido va ějẽ. Rá cjangõ

ja c'o nzi ga dyötcü, ngue c'ua dya cja ra ëjë ra ë molestaozû”, eñe.

⁶ O mama e Jesús c'ü ín Jmugöji:

—Tsijñiji na jo c'ü o mama c'e juesi. ⁷ Zö ma s'o c'e juesi, pero o mbös'ü c'e ndixü. Nguéc'ua rí xi'tsc'öji, c'o o nte Mizhocjimi, 'ma ra dyötüji Mizhocjimi xö mü ndempa, Mizhocjimi ra mbös'ü c'o. Zö bübü 'ma ra mezhe, pero ra zädä 'ma ra dyätä c'o o nte ja c'o nzi ga dyötüji. ⁸ Rí xi'tsc'öji, 'ma ra zädä c'e pa, ixta mbös'ü c'o o nte. Nutscö 'ma rá ëcjö na yeje cja Mizhocjimi rá 'ñe manda, ja nzitjo nte c'o ri bübü c'o ri tepquegö 'ñe ri ejmezü, eñe e Jesús.

El ejemplo del fariseo y el cobrador de impuestos

⁹⁻¹⁰ Ma cãã nu ja nzi c'o mi cjäpü me na joji, 'ñe mi cjäpüji menu c'o 'ñaja nte. Nguéc'ua e Jesús o mama 'na ejemplo o xipjiji:

—O nguins'i yeje bëzo a ma cja c'e templo, ro ma dyötüvi Mizhocjimi. C'ü 'naja mi fariseo. C'ü 'naja mi cobra o contribución. ¹¹ C'e fariseo o böbüjtjo mi cjäpü na nojo cja jmi Mizhocjimi o mama: “Mizhocjimi, rí da'c'ü 'na pöjö na ngueje dya nza cjäzgö c'o 'ñaja nte. Na mbëji, na s'o cjaji, tsäji o ndixü. Dya xo nza cjäzgö ne bëzo nu cobra o contribución. ¹² Yendgá mbempje nu ngo. Y rí da'c'ü ín diezmo texe c'o rí tögö”, eñe. ¹³ Nu c'ü mi cobra o contribución mi jyadüvi na jë; dya mi ne ro nä's'ä a jens'e. Mi ya'bü o tijmi mi mama: “Mizhocjimi, me na s'o c'o rí cjägö; rí tügö na puncjü ín nzhubü. Rí ö'tc'ü rí juentsque rí perdonaozû”, eñe. ¹⁴ Nuc'ua o nzhogüvi o mëvi o ngümüvi. Rí xi'tsc'öji, Mizhocjimi o perdonao c'e

nte c'ü mi cobra o contribución. Pero c'e fariseo, dya perdonaoji c'ü. C'ü ra tsjapütsjē na nojo, ra tsjapüji c'ü dya pje rguí muvi. C'ü ra unü ngüenda c'ü dya ni muvi, ra tsjapüji c'ü rguí muvi a jmi Mizhocjimi.

Jesús bendice a los niños

¹⁵ Ma ējē c'o nte ma siji c'o o ts'it'iji cja o jmi e Jesús, ngue c'ua e Jesús ro 'ñe's'e o dyē anguezeji ro dyötpüji Mizhocjimi. Nuc'ua c'o discípulo 'ma mü o jñandaji c'o, o huēnch'iji c'ua c'o ma siji c'o ts'it'i. ¹⁶ Pero e Jesús o xipji c'o nte, na jo ro siji c'o ts'it'i. Cjanu o xipji c'o o discípulo:

—Jyēziji yo ts'it'i ra ēji cja ín jmigö; dya rí ts'asp'üji. Na ngue c'o va ējē co nuzgö nza cja yo ts'it'i, ngueje c'o cjavü Mizhocjimi o Jmu. ¹⁷ Dyäräji na jo c'ü na cjuana c'ü rá xi'tsc'öji. 'Ma cjó c'o dya ra ējē co nuzgö c'ua ja nzi ga 'ñeje yo ts'it'i, dya ra sö ra tsjapüji Mizhocjimi o Jmuji, eñe e Jesús va xipji c'o o discípulo.

Un joven rico habla con Jesús

¹⁸ O mama c'ua 'naja c'ü mi xo'ñi cja 'na nintsjimi o xipji:

—Nu'tsc'e xöpüte, me na jots'ügue. ¿Pje ni mbē c'ü rá cjavö ngue c'ua ra ch'acü c'ü rga bübütjo co Mizhocjimi para siempre?

¹⁹ E Jesús o xipji:

—¿Pje ni xitsi na jozü? Dya cjó bübü c'ü na jo; nguextjo Mizhocjimi. ²⁰ In pārāgue c'o o mandamiento Mizhocjimi c'o o dya'c'üji: “Dya rí pö't'üteji. Dya rí tsäji o ndixü. Dya pje rí pönüji. Dya rí pezheji o bēchjine. Rí respetaoji nin tataji

'ñe nin nanaji.” Xo 'ñe c'o 'ñaja mandamiento, xo in pãrãgue c'o, eñe e Jesús.

²¹ O ndünrũ c'ua c'e bëzo:

—Texe yo, ya nde ró cjagö yo ndeze 'ma mi ts'iquëgö.

²² Nuc'ua e Jesús 'ma mü o dyärä c'o, o xipji:

—Xe bëzhtjo 'naja c'ü rí tsjague. Ma pögue texe c'o in pë's'i, rí unü c'o dya pje pë's'i. A cjanu rí pë's'igue a jens'e c'o me ni muvi. Cja rrĩ chenngue co nuzgö rá më.

²³ Nuc'ua 'ma mü o dyärä c'e bëzo c'o o mama e Jesús, me co ndumü c'ua, na ngue mi pë's'i na puncjü. ²⁴ E Jesús 'ma mü o jñanda me go ndumü c'e bëzo cjanu o mama c'ua:

—Nu c'o pë's'i na puncjü, me na s'ëzhi para ra unü o mü'büji Mizhocjimi ra tsjapüji o Jmuji.

²⁵ 'Naja camello, dya sö ra cjogü cja o xãgö 'na dyepjadü. Pero rí xi'tsc'öji, xenda sö ra cjogü a cjanu 'na camello, que na ngue 'na nte c'ü pë's'i na puncjü ra unü o mü'bü Mizhocjimi ngue c'ua Mizhocjimi ra tsjapü o nte.

²⁶ C'o mi ärä, o mamaji:

—'Ma ga cjanu, ¿ja rgá sö cjó ra salva 'ma?

²⁷ O ndünrũ c'ua e Jesús o mama:

—C'ü dya sö yo nte ra tsja, Mizhocjimi sö ra tsja.

²⁸ Nuc'ua e Pedro o mama:

—Nutscöjme ró sogüjme texe c'o mi pë's'ijme ró tennc'öjme co nu'tsc'e.

²⁹ O ndünrũ c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dyäräji na jo c'ü na cjuana c'ü rá xi'tsc'öji. Cãrã c'o ra unü o mü'bü Mizhocjimi ra tsjapüji o Jmuji. Nguec'ua ra zogü o ngumüji, o nu tataji 'ñe nu nanaji, o nu cjuarmaji, o nu cjüji, o nu suji, o nu

t'iji, ngue c'ua ra tsjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi.
³⁰ C'o ra tsja a cjanu, ra ch'unüji c'ü rrã puncjü que na ngue c'ü mi pë's'iji 'ma ot'ü. Y 'ma ya rguí nguins'i ne jens'e 'ñe ne xoñijõmü, ra bübütjoi co Mizhocjimi.

Nuevamente Jesús anuncia su muerte

³¹ 'Na nu pa e Jesús o xõcü c'o doce o discípulo, o ñatsjëji o xipjiji:

—Ya rrã mö a ma a Jerusalén. Ra zädä texe c'o o dyopjü c'o profeta c'ü rá sufregö nutscö rvá êjë cja Mizhocjimi. ³² Ra nzhögügöji cja o dyë c'o dya menzumü a Israel, me ra tsjacüji burla ra zoxcüji. Y pje c'o me nde ra tsjacüji. ³³ Ra mbärüzüji ra mbötcüji. Nuc'ua c'ü na jñi nu pa, rá tetcjö rá bübütjo na yeje, eñe e Jesús.

³⁴ C'o doce discípulo, dya mbärãji c'o jña. Dya mi unüji ngüenda c'ü ja rvá zädä c'ü ro sufre e Jesús. Dya be mi ch'unü ro mbärãji.

Jesús sana a un ciego de Jericó

³⁵ E Jesús 'ma ya mi ngue ro zät'äji a Jericó c'o o discípulo, nu cja c'e 'ñiji mi junrü 'na bëzo c'ü mi gorö. Mi örü o merio. ³⁶ 'Ma mü o dyärä mi cjogü na puncjü o nte, o tsja t'õnü pje mi cja c'o nte c'o mi cjogü. ³⁷ O xipjiji:

—Cjogü e Jesús nu menzumü a Nazaret, embeji c'ü.

³⁸ Nuc'ua c'e bëzo o ña c'ua na jens'e o mama:

—Nu'tsc'e Jesús o mboxbëchets'ü e David, juentsquegö.

³⁹ C'o nte c'o mi ot'ü a xo'ñi o huënc'h'iji c'ua c'e bëzo o xipjiji c'ü ro ngo't'ü o ne. Pero nuc'ü, xenda go mapjü na jens'e:

—Nu'tsc'e o mboxbëchets'ü e David, juentsquegö.

⁴⁰ Nuc'ua e Jesús o böbü c'ua o mama:

—Siji ga 'ñecjua ne bëzo.

Nuc'ua 'ma mü o zät'ä, o dyönü e Jesús o xipji c'e bëzo:

⁴¹ —¿Pje in ne rá cja'c'ü?

O ndünrü c'e bëzo o mama:

—Nu'tsc'e in Jmuts'ügö, rí ne c'ü rí xocüzü in chö rá janda.

⁴² E Jesús o xipji c'ua:

—Jñandague. Ró jocüts'ü na ngue i creozü.

⁴³ Jo ni zätä c'ua o ndö o jñanda. Cjanu o möji c'ua e Jesús. Y o unü 'na pöjö Mizhocjimi. C'o nte 'ma mü o jñandaji o jogü c'e bëzo, o mamaji:

—Me na jo Mizhocjimi, eñeji.

19

Jesús y Zaqueo

¹ E Jesús 'ñe c'o mi pöji, o zät'äji a Jericó o cjogüji cja c'e jñiñi. ² Mi bübü nu 'na bëzo c'ü mi chjü Zaqueo c'ü mi jefe cja c'o mi cobra o contribución. Nuc'ü, mi rico c'ü. ³ E Zaqueo, 'ma mü o dyärä o cjogü e Jesús cja c'e jñiñi, mi jodü ja rvá jñanda. Pero dya mi sö, na ngue mi pöji e Jesús na puncjü o nte, 'ñe dya ma ndã e Zaqueo. ⁴ Nuc'ua o ot'ü a xo'ñi o ma ndes'e cja 'na za'a c'ü mi chjü sicómoro. O ndes'e nu, ngue c'ua ro jñanda e Jesús. Na ngue je ro cjogü nu e Jesús 'ñe c'o mi pöji. ⁵ Nuc'ua 'ma mü o cjogü e Jesús a ngua c'e za'a, o nä's'ä c'ua o xipji:
—Zaqueo, dyagü na zëzhi. Na ngue rá oxü cja in nzungue dya, eñe.

⁶ Nuc'ua e Zaqueo ixco dagü c'ua. Me co mäjä va mēvi e Jesús cja ngumü. ⁷ C'o nte 'ma mü o jñandaji c'o, me mi tsjojne ma zo'büji e Jesús mi mamaji c'ü vi ma oxü e Jesús cja ngumü 'na bëzo c'ü ma s'o. ⁸ 'Ma mi cārāji cja c'e ngumü, o böbü e Zaqueo o xipji e Jesús c'ü ín Jmugöji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, bübü c'ü ni jyodü rá xi'tsc'ö. C'o rí pē's'i, rá unügö nde, yo dya pje pē's'i. 'Ma ró cjopcö rvá cobra, rá nzhopcö xe 'na nziyo c'ü ró cjopcö.

⁹ O mama c'ua e Jesús:

—Nudya o jogü o mü'bü ne bëzo 'ñe yo cārā o ngumü. Ixna cjuana mboxbëche dya nu, cja e Abraham. ¹⁰ C'ü rvá ěcjö cja Mizhocjimi, ngue c'ü rá jodü c'o cja na s'o, ngue c'ua rá emeji libre cja c'o na s'o. 'Ma jiyö, ra bëzhiji.

El ejemplo de las diez monedas

¹¹ C'o nte xe mi cjiññiji c'o jña c'o vi xipjiji e Zaqueo. Mi unüji ts'ë ngüenda e Jesús mi ngueje c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi ro 'ñe manda. Na ngue c'ü ya mi ngue ro zät'äji a Jerusalén, mi pëzhiji c'ü ya mi ngue ro manda e Jesús. Nguéc'ua e Jesús xe go ña o xipjiji 'na jña c'ü rví unüji o ngüenda c'ü dya be ro manda. ¹² O mama:

—'Naja rey mi 'ñeje 'na t'i. C'e t'i ya mi ngue ro ma cja 'na país c'ü ma jē, je ro ch'unü nu c'e poder c'ü ro manda. Jo rrñ nzhogü ro ē manda.

¹³ Ante c'ü ro ma, o ma't'ü diez c'o o mbëpji, cjanu o unüji 'na merio c'ü me ni muvi nzi 'naji. Cjanu o xipjiji: “Rí pëpji co yo merio, ngue c'ua 'ma rá nzhogö, ya rguí ndöjō”, embeji c'o mbëpji. Cjanu o ma c'ua. ¹⁴ C'o o menzumü c'e t'i, mi nuji na ü c'ü.

Nguec'ua va ndäji c'o xo ro ma'a nu ja ro ma c'e t'i, ro mamaji: “Dya rí negöjme ra mandazüjme nu”, ro 'ñeñe c'o ro ma zogü 'na jña. ¹⁵ Pero o ch'unü poder c'e t'i ro manda. Nuc'ua 'ma mü o nzhogü, o manda o zojnüji c'ua c'o mbëpji c'o vi unü o merio, ngue c'ua ro mbârã ja nzi vi ndõ nzi 'na c'o. ¹⁶ O ëjê c'ua 'naja mbëpji o mama: “Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, i socüzü 'na merio c'ü me mi muvi. Xo va êcjuã yo xe 'na dyëch'a merio yo ró tōcjö”, eñe. ¹⁷ Angueze o xipji: “Me na jo ga mbëpjits'ü. I tsjacjuana i tsjague na jo c'o ts'ëtjo c'o ró socüts'ügö. Nudya rá da'c'ü rí mandague cja dyëch'a jñiñi”, eñe c'e t'i c'ü ya mi rey. ¹⁸ O ëjê c'ü 'naja mbëpji o mama: “Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, i socüzü 'na merio c'ü me mi muvi. Nudya xo va êcjuã yo xe 'na tsi'ch'a merio yo ró tōgö”, eñe. ¹⁹ O ndünrú c'ua c'e rey o xipji: “Nu'tsc'e rá da'c'ü rí mandague tsi'ch'a jñiñi.” ²⁰ O ëjê c'ua c'ü 'naja mbëpji o mama: “Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, bübü c'ua nu in merio. Ró pös'ü cja 'na ts'imbayo ró pë's'i na jo. ²¹ Ró sūgö ró mama, zö rá pëpcjö na zëzhi, pero pje ra dyeje c'o, ró eñegö. Na ngue nu'tsc'e in dacüjme o bëpji c'o na jyü. Zö rí pë'pc'ijme, ngue'tsc'e in cjapü in tsjacje yo rí tōgöjme. Zö nguetscöjme rí podüjme c'o in nzhëxügue 'ñe rí cjaime texe, ngue in ch'ujmügue nu ja üt'üji c'o ndëxü”, eñe c'e mbëpji. ²² O ndünrú c'ua c'e rey o xipji: “Na s'o ga mbëpjits'ügue. Na ngue c'o in mangue, ixi 'ñetsetjo c'ü na s'o ga mbëpjits'ügue. Nu'tsc'e in pârãgue c'ü rí da'c'öji o bëpji c'o na jyü, 'ñe rí cjapü ín tsjacjö c'o in pëpjigueji, 'ñe je ngue ín ch'ujmügö nu ja üt'üji c'o ndëxü c'o in podügueji cja ín juancjö. ²³ Maco in

pārāgue yo, ¿jenga dya i mague cja banco ri ma sogü nu, nu ín meriogō? 'Ma rva cjanu, 'ma ro ěcǰō, ro dyacōji ne merio, 'ñe c'o ya rví ndōjō nu”, embe. ²⁴ O sido o ña c'e rey o xipji c'o mi cārā nu: “Jñünbüji ne merio ne bēzo, unüji nu o ndōjō 'na dyĕch'a merio.” ²⁵ Anguezeji o xipjiji: “Nu'tsc'e ín Jmuts'ügōjme, maco ya jün dyĕch'a merio.” ²⁶ O mama c'ua c'e rey: “Rí xi'tsc'ōji, c'o ch'unü pje rguí pĕpjiji, 'ma ra ndōji, xe ra ch'unü 'ma c'o. Pero 'ma dya ra pĕpjiji c'o vi ch'unüji ra ndōji, nu'ma, ra jñünbüji 'ma c'o vi ch'unüji. ²⁷ C'o nte c'o nugü na ü, c'o dya go ne c'ü ro mandagō anguezeji, ma siji a 'ñecjua c'o, rí pō't'üji cja ín jmigō c'o”, eñe c'e rey.

Jesús entra en Jerusalén

²⁸ Nuc'ua e Jesús 'ma mü o nguarü o mama c'o jña, go sido go ndĕpi c'e 'ñiji c'ü mi ma a Jerusalén, mi pōji co c'o o discípulo. ²⁹ 'Ma ya mi ngue ro zāt'äji a Betfagé 'ñeje a Betania cja c'e t'eje c'ü ni chjũ Olivos, o ma't'ü c'ua yeje c'o o discípulo. ³⁰ Cjanu o xipjivi:

—Mĕvi cja ne jñiñi nu bübü a ma a xo'ñi. 'Ma rí sāt'ävi nu, rí chót'üvi 'na ts'iburru c'ü 'nünt'ü, nu c'ü dya cjó be chägä. Rí xäpcävi, cja rrĩ sijivi. ³¹ 'Ma cjó c'o ra dyönnc'üvi: “¿Jenga in xäpcävi ne burru?”, ra 'ñents'evi, nu'ma, rí xipjivi a cjava: “Ngue c'ü ín Jmugōji c'ü ni jyodü”, rí 'ñembevi c'o.

³² O ma c'ua c'o yeje o ma chót'üvi ja c'o nzi va mama e Jesús. ³³ 'Ma ma xäpcävi c'e ts'iburru, cjanu o mama c'ua c'o mi ngue o cjaja c'e ts'iburru o xipjivi:

—¿Jenga in xäpcävi ne ts'iburru?

³⁴ Anguezevi o mamavi:

—Ngueje c'ü ín Jmugöji c'ü ni jyodü.

³⁵ Nuc'ua 'ma mü o nguarü o xäpcävi, cjanu o sinpivi c'ua e Jesús. Cjanu o ts'o's'üvi c'o mi tējēvi, cjanu o ngāsp'āvi c'e ts'iburru. Cjanu o 'ñes'evi c'ua e Jesús. ³⁶ Nu ja mi pa e Jesús, c'o nte xo mi c'o's'üji c'o mi tēji, cja ma xī'p'īji cja c'e 'ñiji. ³⁷ 'Ma ya mi ngue ro zāt'āji cja c'e t'eje c'ü ni chjū Olivos, nza texe c'o nte c'o mi pōji e Jesús o māji o mapjūji c'ua na jens'e o mamaji:

—Me na jo Mizhocjimi, me na nojo yo o dyacöji ró jandaji. ³⁸ Me na jo nu va ējē nu o 'ñeme Mizhocjimi ra manda. Ya dyacöji Mizhocjimi c'ü rá pötca mǎpāji angueze, dya pje rá mbeñeji; me na nojo Mizhocjimi, eñe c'o nte.

³⁹ Nuc'ua c'o ja nzi fariseo c'o mi dyoji c'o nte, o mamaji o xipjiji e Jesús:

—Xöpüte, huēnch'i yo nte yo in pöcjeji, xipji ra ngo't'ü o neji.

⁴⁰ O ndünrū c'ua e Jesús o xipjiji:

—Rí xi'tsc'öji, 'ma dya ra mapjü yo, ra mapjü yo ndojo.

⁴¹ Nuc'ua 'ma ya mi ngue ro zāt'āji, 'ma mü o jñanda e Jesús c'e jñiñi a Jerusalén, o huë'ë na ngue ja ma cja c'o mi menzumü nu. ⁴² O mama:

—Quera ri unnc'ejji ngüenda c'o mi xi'tsc'öji. Nu'ma, ri salvagueji 'ma. Pero ya tsot'ü in chögueji. ⁴³ Ngue c'ua ra zädä c'o pa 'ma ra ējē c'o nuc'üji na ü ra 'ñe dyö'büji o sanja ra mundoji c'e jömü, ra ngārāji texe lado cja in jñiñigueji. Nguец'ua dya ra sö rí pedyeji, dya xo ra sö cjó ra cjogü ra 'ñe mböxc'üji. ⁴⁴ Ra yä'tc'āji nin jñiñigueji; dya ra nguejme ne ri 'na ndojo a xes'e cja c'ü nín mindojovi. Y

ra mbö'tc'üji. Na ngue dya i tsjapüji ngüenda nu nu o 'ñeme Mizhocjimi ro ë 'ñempc'ejí libre.

Jesús purifica el templo

⁴⁵ Nuc'ua cjanu o cjogü a mbo cja c'e templo. Cjanu o pjongü c'o pje mi pö'ö cja c'e templo, 'ñe c'o pje mi tömü. ⁴⁶ O xipjiji:

—Ya t'opjü a cjava: “Nín nzungö ngue 'na ngumü c'ua ja ra dyötüji Mizhocjimi”, eñe o jña Mizhocjimi. Nu'tsc'ejí na cjapcütjoji nín nzungö nza cja 'ma ri ngue o ngumü o mbë'ë c'ua ja tsjõji, embeji c'o.

⁴⁷ Nuc'ua pama mi pa cja c'e templo mi xöpü c'o nte. C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi, 'ñe c'o 'ñaja c'o mi pjëzhi na nojo, mi jodü ja rvá mbö't'üji e Jesús. ⁴⁸ Dya mi tö't'üji ja rvá tsjapüji, na ngue texe c'o nte me mi mä ma dyäräji c'o jña c'o mi mama e Jesús.

20

La autoridad de Jesús

¹ 'Na nu pa, e Jesús mi xöpü c'o nte nu cja c'e templo mi xipjiji c'ü mi jyodü ro unü o mü'büji Mizhocjimi na ngue ngueje c'ü manda. O säjä c'ua c'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi 'ñe c'o 'ñaja c'o mi pjëzhi na nojo. ² O dyönüji e Jesús:

—Nu'tsc'e rí xitscöjme pje pjë'tsc'e c'ü in cjague yo. ¿Cjó ngue c'ü o 'ñempc'e rí tsjague yo?

³ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Xo rá önnc'ügöji 'na t'önü c'ü rí xitscöji dya.

⁴ ¿Cjó 'ñeme e Juan ro jichi yo nte? ¿Cjo ngueje Mizhocjimi c'ü o 'ñeme, o ngueje yo nte?, embeji.

⁵ Anguezeji pötü va mamatsjëji c'ua:

—'Ma rá mamaji ngueje Mizhocjimi c'ü o 'ñeme, ra xitscöji: “¿Jenga dya ñ creoji 'ma c'ü mi xi'ts'iji e Juan?”, ra 'ñenzgöji. ⁶'Ma rá mamaji c'ü ngueje yo nte c'o o 'ñeme, ra pjacüji o ndojo yo nte. Na ngue c'apüji c'ü mi profeta e Juan, eñeji.

⁷ Cjanu o ndünrüji c'ua o mamaji c'ü dya mi pãrãji cjó ngue c'ü vi 'ñeme e Juan. ⁸ Nuc'ua e Jesús o mama o xipjiji:

—Dya xo rá xi'tsc'öji pje pjëtscö nguec'ua rí c'agö yo.

El ejemplo de los trabajadores malvados

⁹ Nuc'ua e Jesús cjanu o zopjü c'o nte, o xipjiji 'na ejemplo:

—Bübü 'na bëzo c'ü tjë 'na juajma. O ngant'a o uva cja c'ü o juajma. Cjanu o unü c'ua media c'o ro mbëpi c'o uva. Cjanu o ma c'ua na jë; o mezhe c'ua. ¹⁰ Nuc'ua 'ma ya mi ngue ro jogü c'o uva, cjanu o tsja c'e lamu o ndäjä 'naja o mbëpji o ma'a ja c'o ma cja'a c'o uva, ngue c'ua ro unüji c'o uva c'o mi toca. Nu c'o pëpi c'o uva, o mbäräji na puncjü c'e mbëpji c'ü cja vi säjä, cjanu o pjongüji, dya pje unüji. ¹¹ Nuc'ua c'e lamu o ndäjä c'ua c'ü 'naja o mbëpji. 'Ma o zät'ä nu ja pëpji c'o uva, xo mbäräji c'ü, me go mbätäji. Cjanu o pjongüji, dya pje unüji. ¹² Nuc'ua c'e lamu cjanu o ndäjä c'ua c'ü 'naja o mbëpji. Nuc'ü, o xo'tp'üji o cji, cjanu o pjongüji.

¹³ Nuc'ua c'ü o cjaja c'o uva o mama: “¿Ja rga c'apügö dya? C'ü rá c'agö, rá täjä nu ín ch'igö nu me rí negö. Xa'ma ra respetaoji nu”, eñe. ¹⁴ C'o pëpi c'o uva, 'ma mü o jñandaji ma ëjë c'e t'i, o pötü va mamaji c'ua: “Nujnu, ngueje nu ra zopcüji ne huerta ra tsjapü o cjaja. Mö rá pö't'üji ngue c'ua

rá cjacpöji ín tsjacjöji ne huerta”, eñeji. ¹⁵ Nuc'ua cjanu o ma pjongüji c'e t'i cja c'e huerta, cjanu o mbö't'üji. Ya nguarü ne ejemplo. ¿Cjo in pārãgueji pje ra tsja dya c'e lamu? ¿Pje ra tsjapü c'o pëpi c'o uva? ¹⁶ C'ü ra tsja, ra ëjê ra ë mbö't'ü c'o pëpi c'o uva. Nuc'ua cja rrü unü o media c'o 'ñaja nte ra mbëpi c'o uva.

C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xopü o ley Mizhocjimi 'ñe c'o 'ñaja c'o mi pjëzhi na nojo, 'ma mü o dyäräji, o mamaji:

—Dya ra jyëzi Mizhocjimi ra zädä c'ua ja nzi vi mangue.

¹⁷ Nuc'ua e Jesús o jñandbaji na jo o jmiji, o xipjiji:

—¿Jenga in mangueji c'ü dya ra zädä? Maco xo t'opjü cja o jña Mizhocjimi c'ü mama a cjava:

Nu c'e ndojo c'ü dya go ne c'o mi jübä c'e ngümü, ngue c'ü ot'ü ya jñumüji dya a squina c'ü, eñe.

¹⁸ C'o ra pjeñe cja c'e ndojo, ixta 'huagü na jo c'o. Y 'ma ra ëjê c'e ndojo ra 'ñe zë'bi 'na nte, ixta nzhench'e 'ma c'e nte, embeji c'o.

El asunto de los impuestos

¹⁹ C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi, mi jodüji ja rvá sô ro zürüji e Jesús. Na ngue 'ma mü o mama e Jesús c'e jña, o mbäräji c'ü mi nguetsjë anguezeji vi jyëtsiji c'o mi pëpi c'o uva. Pero dya zürüji na ngue mi sÿji c'o nte. ²⁰ C'ü o tsjaji, o xipjiji ja nzi c'o o dyoji ro ma chëzhiji cja c'o nte c'o mi xöpü e Jesús, ro ma tsjapüji t'önü e Jesús. Xa'ma pje c'o ro mama angueze, ngue c'ua ro sô ro ngöt'üji cja c'e gobernador. Pero ro tsjapüji c'ü mi

ne ro mbârãji. ²¹ O mama c'ua anguezeji o xipjiji e Jesús:

—Nu'tsc'e xöpüte, rí pârãgöjme c'ü in mamague c'o na jo, 'ñe in xöpügue na jo yo nte. In xipji c'ü na cjuana yo nte, zö pjëzhiji zö dya pje pjëzhiji. Xo rí pârãgöjme c'ü in xöpügue c'ü na cjuana ja ga cja o 'ñiji Mizhocjimi. ²² Xitscöjme pje mama o ley Mizhocjimi. ¿Cjo na jo rá cjöt'üji o contribución c'ü örü e rey César o jiyö?, eñeji.

²³ E Jesús mi pârã c'o na s'o c'o mi cijñiji; nguec'ua va xipjiji:

—¿Jenga chaque va 'ñe önnüji? ²⁴ Jítsiji 'na merio.

O jíchiji c'ua 'na merio. O mama c'ua e Jesús:

—¿Cjó o ñi nu cuat'ü ne merio 'ñe cjó o tjü nu juns'ü?

O ndünrüji c'ua o mamaji:

—Ngueje e César.

²⁵ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—C'ü toca e César, rí unüji e César. C'ü toca Mizhocjimi, rí unüji Mizhocjimi, eñe e Jesús.

²⁶ Na jo va ndünrü e Jesús, y vi dyärä c'o nte c'o ma puncjü. Nguec'ua c'o ndamböcjimi 'ñe c'o xöpüte, dya sö pje ro chö'tp'üji angueze. O unüji ngüenda c'ü me na jo va ndünrü. O nguiñiji c'ua:

—Nunca rí ärägöji c'ü ri ña a cjanu 'na nte, eñeji.

Y dya cja pje dyönüji.

La pregunta sobre la resurrección

²⁷ C'e partido c'ü mi xiji saduceo mi mamaji c'ü dya ra sö ra te yo añima. O säjä c'ua ja nzi anguezeji cja e Jesús o xipjiji:

28 —Xöpüte, e Moisés o dyopjü cja ín leygöji, 'ma cjó c'o ra ndũ, 'ma dya be 'ñejui t'i c'ü nu su, nu'ma, c'ü nu su ra chjüntüvi 'ma c'ü 'naja o cjuarma c'e bëzo c'ü ya ndũ. Nuc'ua c'e bëzo c'ü vi ndũ, je ngue o tjũ c'ü ra jñusp'üvi c'e t'i c'ü ot'ü ra jmus'ü. 29 Nuzgöjme, mi bübüzgöjme siete bëzo c'o mi cjuarmaji. 'Naja anguezeji o chjüntü pero o ndũ, dya 'ñejui t'i c'ü nu su. 30 Nuc'ua c'ü na yeje o cjuarma xo chjüntüvi c'e ndixũ. Xo ndütjo, dya 'ñejui t'i. 31 Je xo va cjatjonu c'ü na jñi, hasta o llega nza sieteji. O chjüntüvi c'e ndixũ nza texeji. Y o ndũji, dya 'ñeji t'i. 32 Cjanu o ndũ c'ua c'e ndixũ. 33 'Ma ra te c'o añima ja c'o nzi gui mangue, ¿cjó ngue c'ü ra tsjapü nu su c'e ndixũ? Na ngue nza sieteji nde go tsjapü o suji, eñe c'o saduceo.

34 O ndünrũ c'ua e Jesús o xipjiji:

—Yo nte cja ne xoñijõmũ chjüntüji. Xo 'ñe c'o o t'iji chjüntpüji. 35 Yo nte, dya texeji ra teji ra ma ngârâji a jens'e; nguextjo c'o ya rguí jogü cja jmi Mizhocjimi. 'Ma ra te c'o, dya ra chjüntüji, dya cjó xo ra chjüntpüji. 36 Na ngue dya cja ra ndũji. Nguec'ua ri chjëntjui c'o o anxe Mizhocjimi c'o dya chjüntü ni ri tũ. Y ri chjëntjui nza cja Mizhocjimi, na ngue ya rguí tetjoji ya rguí bübütjoji na yeje. 37 Ixi 'ñetsetjo cja o jña Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés, c'ü ra te c'o añima. Ngue cja c'e pasaje nu ja mama c'ü mi tjë c'e bidyi. O dyopjü ja va mama Mizhocjimi. O mama a cjava: “Ngue o Mizhocjimizü e Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob”, eñe Mizhocjimi cja c'o o dyopjü e Moisés. 38 Mizhocjimi dya ngue o Mizhocjimi c'o añima, ngue o Mizhocjimi c'o bübütjo. Ngue c'ua ixi

'ñetsetjo, zö ya ndũ e Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob, pero bübütjoji y ra tetjoji, eñe e Jesús.

³⁹ Nuc'ua ja nzi c'o fariseo o xipjiji c'ua e Jesús:
—Xöpüte, me na jo gui mangue, embeji.

⁴⁰ Dya cjó cja rezga pje xe ro dyönü e Jesús.

¿De quién es hijo el Cristo?

⁴¹ O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—C'o xöpü o ley Mizhocjimi mamaji e Cristo ri mboxbëche cja e David. ⁴² Maco nguetsjë e David o dyopjü a cjava cja Salmo:

Mizhocjimi o zopjü c'ü ín Jmugö o xipji:

“Mimi cja ín jodyëgö.

⁴³ Rí da'c'ü rí mandague hasta 'ma cja rí chöpü yo nuc'ü na ü”, eñe Mizhocjimi cja c'o o dyopjü e David.

⁴⁴ E David o nädä e Cristo o mama: “Ngue ín Jmugö”, eñe. ¿Pje ne ra mama c'ü ri mboxbëche e Cristo cja e David 'ñe c'ü xo ri ngue o Jmu?, eñe e Jesús va xipji c'o nte.

Jesús acusa a los maestros de la ley

⁴⁵ Nuc'ua e Jesús o zopjü c'o o discípulo; ma dyärä c'o nte. ⁴⁶ O xipjiji:

—Rí pjötpüji ngüenda cja yo xöpü o ley Mizhocjimi. Anguezeji cjäpüji na noji ga nzhodüji na maja o bituji. Me xo neji cjó ra mbësp'iji t'ecjañömmü rgá zenguaji cja o chöjmü. 'Ma pöji cja nintsjimi, me juajnüji o lugar c'o na jo ja ra mimiji, ngue c'ua yo nte ra jñandaji anguezeji ra mamaji me na joji. Y 'ma go tsjaji o mbaxua, me xo juajnüji o lugar c'o me na jo. ⁴⁷ Anguezeji jünbüji c'o pë's'i yo ndixü yo ya ndũ nu xïra. Pero me cjäpüji na joji; me mezhe ga dyötüji Mizhocjimi.

Na ngue c'ü ni tsjaji c'o na s'o, Mizhocjimi ra tsjapü xenda ra sufreji que na ngue 'ma dya ri xöpüteji.

21

La ofrenda de la viuda pobre

¹ Nuc'ua e Jesús o jñanda c'o rico mi junt'ü o merioji cja c'e caja nu ja mi mbeñeji Mizhocjimi.

² Xo jñanda o ëjë 'na ndixü c'ü mi pöbre c'ü ya vi ndü nu xīra, o 'ñe jñunt'ü yeje merio c'o dya nda mi muvi. ³ O mama c'ua e Jesús:

—Dyäräji na jo c'ü rá xi'tsc'öji. C'o yeje merio c'o o jñunt'ü ne ndixü nu pöbre, xenda ni muvi a jmi Mizhocjimi que na ngue c'o o jñunt'ü yo 'ñaja. ⁴ Yo rico o mbeñeji Mizhocjimi o unüji c'o vi mboncjü. Nu ne ndixü o unü texe c'o mi jün c'o rví ma ndö mü c'ü ro zi, eñe.

Jesús dice que el templo será destruido

⁵ Mi bübü ja nzi c'o o mama ja ma cja c'e templo. O mamaji c'ü me ma zö c'o ndojo c'o vi dyät'äji c'ü; me xo ma zö c'o mi dornao c'e templo c'o vi unü c'o nte. O mama c'ua e Jesús:

⁶—Nujyo in jandaji, ra zädä c'o pa 'ma dya cja ra jyäns'ä yeje ndojo c'o dya ra yät'ä.

Señales antes del fin

⁷ O mamaji c'ua:

—Xöpüte, ¿jinguã ra zädä yo? ¿Pje ma señal c'ü rá jandajme ngue c'ua rá pārājme 'ma ya ri ngue ra zädä yo?

⁸ O ndünrü c'ua e Jesús:

—Pjötöpüji ngüenda c'ü dya rí creogueji c'o ra 'ñe dyon'c'üji. Ra ëjë na puncjü c'o ra jñüncügö ín chjü,

ra mamaji ngueje Cristo anguezeji. Y bübü c'o ra mama c'ü ya ra nguins'i e jens'e 'ñe ne xoñijõmü. Dya rí cheñeji anguezeji. ⁹ Y rí dyäräji ri cjaji o chũ. Xo ra mbezheji ya ri cjaji o chũ. Dya rí sügueji, na ngue ni jyodü ra zädä a cjanu. Pero dya be ra nguins'i ne xoñijõmü.

¹⁰ O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Yo país ra chũji co yo 'ñaja país. C'o rey ra chũji co c'o 'ñaja rey. ¹¹ Ra mbi na zëzhi ne xoñijõmü. Y na puncjü o jñiñi ja c'o ra sufreji o tjiimi 'ñe na puncjü o jñiñi c'o ra nzhodü o ngueme c'o me na s'ëzhi. Ra jñandaji a jens'e c'o nunca jandaji nguec'ua me ra zũji.

¹² 'Ante c'ü ra zädä yo, ra zü'c'üji yo nte ra tsja'c'üji c'ü rí sufregueji. Ra zints'iji cja yo nintsjimi ra jñün'c'üji ngüenda ra pantc'aji a pjörü. Y ra zints'iji cja yo rey 'ñe yo gobernador. Nujoyo, ra tsja'c'üji yo, na ngue c'ü ri ejmezüji y ri nänngäji ín chjügö. ¹³ 'Ma ra zints'iji a cjanu cja c'o pje pjëzhi, ra sö rí xipjiji ja ga czazgö. ¹⁴ Ixtí jñunt'ü ín mü'büji c'ü dya ni jyodü rí tsijñiji ja rgui chjünrüji, ante c'ü ra jñün'c'üji ngüenda. ¹⁵ Na ngue nutscö rá da'c'üji o jña c'ü rí mangueji, 'ñe o pjeñe. Nguec'ua c'o nuc'üji na ü, dya ra sö pje ra xi'ts'iji. Dya xo ra sö ra xi'ts'iji: “Dya cjuana c'ü ín mangueji”, ra 'ñents'ejí. ¹⁶ Bübü 'ma ri ngue nin tataji 'ñe nin nanaji ra zints'iji cja c'o pje pjëzhi. Bübü 'ma ri ngue nin cjuarmaji o ngue 'na ín dyocjeji, o ngue 'na c'ü ín jogueji. Bübüts'üji c'o ra mbö't'üji. ¹⁷ Texeji ra nuc'üji na ü, na ngue nu'tsc'ejí ri ejmezüji y ri nänngäji. ¹⁸ Pero dya ra sö pje ra tsja'c'üji, 'ma dya ra ne Mizhocjimi, ni ri ngue 'naja ín ñixteji ra ndö'tc'üji. ¹⁹ Zö ra

tsja'c'üji yo, pero 'ma rí sido rí ñejmeji Mizhocjimi, rí bübüjtogueji 'ma.

²⁰'Ma rí jñandaji c'ü ya ri cãrã o tropa texe lado a Jerusalén, ngue 'ma rí pãrãgueji 'ma c'ü ya ra zädã ra yã't'ãji. ²¹'Ma rí jñandaji a cjanu, nu'tsc'ejji ri cãrãji a Judea rí c'ueñe rí möji cja t'eje. Nu'tsc'ejji ri cãrãji mero a Jerusalén, rí pedye rí möji. Nu'tsc'ejji ri cãrãji cja in juancjeji ri pëpjiji, dya cja rí nzhogüji a Jerusalén; ixti möji. ²²C'o pa c'o, yo nte ra sufreji na ngue c'o na s'o c'o vi tsjaji. Ra zädã c'o t'opjü o jña Mizhocjimi. ²³Juejme c'o ri ndunte ñe c'o ri jötü o lëlë c'o pa c'o. Me ra sufreji va a Judea texeji; Mizhocjimi ra castigao yo nte. ²⁴Cãrã c'o ra mbö't'üji co tjëdyi. Cãrã c'o ra dyëdyiji cja c'o nan'ño país. C'o dya menzumü a Jerusalén, ngueje c'o ra manda nu, hasta 'ma ra zädã c'ü ya mama Mizhocjimi c'ü dya cja ra mandaji.

Cómo vendrá el Hijo del Hombre

²⁵'Ra jñandaji c'o nunca jandaji, na ngue nan'ño rgá jñetse e jyarü 'ñe e zana 'ñe yo seje. Y cja ne xoñijömmü me ra yu'u na jens'e yo mar rgá pjö's'ü e ndeje. Nguец'ua yo nte, me ra züji, dya ra mbãrãji pje ra tsjaji. ²⁶Me ra jyoji na ngue c'ü me ri sÿji c'o xe ra zädã. Na ngue yo bübü a jens'e ra pötü c'ü dya ri nza cja 'ma ot'ü. ²⁷Nuc'ua ra jñandgagöji rva êcjö cja ngömmü, ra jñandgöji c'ü me rrã zëtsi 'ñe rrã zözü. ²⁸'Ma ra mbürü ra zädã yo, me rí mäji rguí chepquegöji. Na ngue dya cja ra mezhe rá 'ñe empc'öji libre c'o ri sufregueji.

²⁹O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Tsjiññiji ja ga cja c'e za'a c'ü ni chjũ higo, 'ñe yo pje nde ma za'a. ³⁰'Ma in jandaji ya peje o xi, in

pārāji ya ra ējē c'o pa 'ma ra paja ne xoñijōmū. ³¹ Je xo rga cjatjonu, 'ma rí jñandaji c'ü ya ra zädä yo rí xi'tsc'öji, rí pārāgueji 'ma c'ü ya rá mandagö nutscö o 'ñevguegö Mizhocjimi.

³² 'Dyäräji na jo c'ü rá xi'tsc'öji dya. C'o ri cārā c'o pa c'o, dya ra ndū texe c'o, hasta 'ma cja ra zädä texe yo rí xi'tsc'öji. ³³ Ra nguarü e jens'e 'ñe ne xoñijōmū, pero nín jñagö nunca ra nguarü nu.

³⁴ 'Pjötöpüji na puncjü ngüenda c'ü dya rí mápäji yo bübü cja ne xoñijōmū, nza cja c'o si o t'apjü cja na tñji. Dya xo rí mamaji ja rguí chöt'üji pje rí siji 'ñe pje rí jyeji. 'Ma rí tsjaji a cjanu, ra meze in mü'büji. Nguec'ua 'ma ra zädä c'e pa 'ma rá ēcjö na yeje, dya ri tepqueji. ³⁵ 'Ma ra ējē c'e pa, ra sufre texe yo cārā cja ne xoñijōmū c'o dya ri tepque. ³⁶ Nu'tsc'ejí rí chepqueji. Rí sido rí dyötüji Mizhocjimi ra dya'c'üji rí zēzhgueji, ngue c'ua dya rí sufreji c'o ra zädä. Y ngue c'ua 'ma rá ēcjö na yeje cja Mizhocjimi, 'ma rá jün'c'üji ngüenda, dya pje rá töt'c'üji.

³⁷ 'Ma ndempa e Jesús mi xöpü cja c'e templo. 'Ma xōmū mi pedye mi pa oxü cja c'e t'eje c'ü ni chjū Olivos. ³⁸ 'Ma xōrū, ts'i mi 'ñeje c'o nte cja c'e templo, ma ē ätpäji o jña.

22

Conspiración para prender a Jesús

¹ Ya mi ngue ro zädä c'e mbaxua c'ü mi chjū Pascua, 'ma mi siji o tjōmēch' i c'o dya mi bāns'ä. ² C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi mi ne ixto mbö't'üji e Jesús. Pero mi sūji c'o nte. Nguec'ua me mi jodü ja rvá sö ro mbö't'üji.

³ C'ü dya jo mi dyojui e Judas Iscariote c'ü mi ngue 'naja c'o doce o discipulo e Jesús. O ñünbü o mü'bü e Judas. ⁴ Nuc'ua e Judas o dyätä c'ü dya jo, o ma cja c'o ndamböcjimi 'ñe c'o comandante cja c'e templo, o ma ñaji ja rvá tsja e Judas ngue c'ua anguezeji ro sö ro zürüji e Jesús. ⁵ Anguezeji me co mäji c'ua, o mamaji c'ü ro ngõ't'üji e Judas. ⁶ Nuc'ua e Judas o mama c'ü ro tsja ja c'o nzi va xipjiji. Nuc'ua mi jodü ja rvá zidyi anguezeji nu ja c'o ma bübü e Jesús, ngue c'ua ro sö ro zürüji e Jesús 'ma dya ri cãrã c'o nte.

La Cena del Señor

⁷ O zädä c'ua c'e pa 'ma mi jyodü ro mbõ't'üji 'na ts'imë c'ü ro zaji c'ü rví pjongüji c'e mbaxua. Xo ro ziji o tjõmëch'i c'o dya mi bãns'ä. Tsjë'ma mi cjaji a cjanu. ⁸ Nuc'ua e Jesús o ma't'ü e Pedro 'ñe e Juan o xipjivi:

—Mëvi ma dyät'ävi o jñõnü ngue c'ua rá sũpcõji ne mbaxua.

⁹ O ndünrũ c'ua anguezevi o dyõnüvi:

—¿Ja ngue c'ua ñ ne rá sigõji, ngue c'ua rá ma ät'äbe?

¹⁰ O ndünrũ c'ua e Jesús o xipjivi:

—Dyärävi c'ü rí xi'ts'ivi. 'Ma rí sät'ävi cja c'e jñiñi, rí chjëji 'na bëzo c'ü ri tunü 'na xäjnä o ndeje. Rí möji angueze, xo rí tsjogüvi cja c'e ngümü nu ja ra cjogü angueze. ¹¹ Rí xipjivi c'ua c'e bëzo c'ü menzumü nu: “C'ü rvá ëcjõbe, mama c'e xõpüte rá ë xi'ts'ibe, ¿ja bübü c'e cuarto nu ja ra mimi co c'o o discipulo ra ziji c'ü rguí zũpüji ne mbaxua?” Je rga cjanu rgui xipjivi c'e menzumü. ¹² Nuc'ua angueze ra jí'ts'ivi 'na jyäxcumü c'ü na nojo c'ü ya bübü texe

c'o ni jyodü. Ngueje nu rí dyät'ävi o jñõnü nu, eñe e Jesús.

¹³ Anguezevi o mëvi c'ua, o ma chõt'üvi c'ua ja nzi va xipjivi. O dyät'ävi c'ua o jñõnü c'o ro ziji rvá züpüji c'e mbaxua.

¹⁴ Nuc'ua 'ma mü o zädä c'e hora c'ü ro ziji c'e jñõnü, o mimi c'ua e Jesús cja c'e mexa. Xo 'ñe c'o o discípulo. ¹⁵ O mama c'ua e Jesús:

—Me rí negö c'ü 'natjo c'ua rá siji c'ü rga sũpcöji ne mbaxua ante c'ü rá sufregö. ¹⁶ Rí xi'tsc'öji, dya cja rá sigö c'ü rga sũpcö ne mbaxua; ya ra mbötcüji ja c'o nzi ga mböt'üji o ts'imë c'o ni züpüji ne mbaxua. Nuc'ua, ngueje nu ja manda Mizhocjimi cja rá sigöji na yeje 'ma.

¹⁷ O ndü c'ua 'na vaso, cjanu o unü 'na pöjö Mizhocjimi. O mama c'ua:

—Chüji nu, rí siji in texeji. ¹⁸ Rí xi'tsc'öji, dya cja rá sigö o ndeje o uva hasta 'ma ra zädä c'ü rá mandagö nutscö o 'ñevguegö Mizhocjimi, embeji c'o discípulo.

¹⁹ Cjanu o jñü c'ua 'na tjõmëch'i o unü 'na pöjö Mizhocjimi. Cjanu o xënbi c'ua c'o o discípulo, o xipjiji:

—Nujnu ngue ín cuerpogö nu. Co nín cuerpogö, rá päjtc'ägöji c'ü rvi chüji. Nu na cjagueji dya, dya rí jyombeñe rí tsjagueji nu, ngue c'ua rí mbenzgöji, eñe.

²⁰ Nuc'ua 'ma ya vi nguarü vi ziji c'e tjõmëch'i, e Jesús xo ndü c'e vaso. O yepe o unü 'na pöjö ja c'o nzi va jñü c'e tjõmëch'i. Cjanu o xipji c'o o discípulo:

—Nujnu ngue ín tsjigö nu. C'ü rga pjödü ín tsji rá tügö, ngue c'ü rgui pārãgueji c'ü ra perdonaots'üji Mizhocjimi ja c'o nzi va mama.

21 'Tsjijñiji c'ü rá xi'tsc'öji. Nu c'ü ra nzhögügö cja o dyë yo nte ngue c'ua ra mbötcüji, ngueje 'naja yo rrã sigöji o xëdyi. 22 C'ü rvá êcjö cja Mizhocjimi, ngue c'ü ra mbötcüji ja c'o nzi va mama Mizhocjimi. Pero juejme ne bëzo nu ra nzhögügö. Ra tsjapü Mizhocjimi me ra sufre nu.

23 Nuc'ua anguezeji pötü va dyönüji cjó mi ngue anguezeji c'ü ro tsja a cjanu ro nzhö e Jesús.

Se discute quién sería el más importante

24 C'e xömü, c'o discípulo o zöji o jña cjó mi ngue anguezeji c'ü ro tsja xo'ñi. 25 Nuc'ua o mama e Jesús o xipjiji:

—C'o o rey c'o nte c'o dya ma't'ü Mizhocjimi, me mandaji yo nte. Me xipjiji c'ü pje ra tsja yo nte, maco ne c'o rey c'ü ra xiji me na jonteji. 26 Nu'tsc'ëji, dya je rga cjatsc'ëji nu. Bübüts'üji c'o ra ch'unü ra mbëzhiji na nojo, pero ni jyodü ra pjösteji nza cja 'na t'i c'ü xe sëbi. Zö bübütsc'ëji c'o ra mandatsc'ëji, pero ni jyodü ra mböxc'üji nza cja 'ma ri ngue 'na mbëpji. 27 ¿Ja ngue c'ü mamaji c'ü xenda na nojo? ¿Cjo ngue c'ü mimi cja mexa ga zi o xëdyi, o ngue c'ü sirve o jñõnü? Ngueje c'ü mimi cja mexa. Maco rí pjöstegö a ndetsc'ëji.

28 'Zö dya ätcägö yo nte, zö me nugüji na ü, pero nu'tsc'ëji sido in nzhodüji co nuzgö. 29 Nguec'ua rí da'c'ü rí mandaji, ja c'o nzi va dyacügö mi Tatagö. 30 'Ma rá mandagö, nu'tsc'ëji rí mimiji co nuzgö rá siji o xëdyi. Y rí tsjaji juesi rí jñünpüji ngüenda c'o ín menzumüji a Israel c'o tsja cja c'o doce estado.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

31 Xo mama c'ua e Jesús c'ín Jmugöji:

—Nu'tsc'e Simón, dyärä na jo c'ü rí xi'tsc'ö. E Satanás c'ü dya jo, o ch'unü sjëtsi ra zöc'üji in texeji. Ne angueze rí xögueji co nuzgö rí pjöt'üji, nza cja ga mböt'ü o paxa 'ma pitsiji o ndëxü. ³² Nu'tsc'e Simón, rí pârãgö ra mezhe 'na ndajme ra ndö'c'ü c'ü dya jo. Pero ró ö'tc'ü Mizhocjimi c'ü rí sido rí creozügö. 'Ma ra nzhogü in mü'bügue, rí pjös'ü yo nin cjuarma xo ra zëzhiji.

³³ O ndünrú c'ua e Simón Pedro o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, rí bübü dispuesto rá mägövi, zö ra pantcavi a pjörü. Xo rí bübü dispuesto rá tügö co nu'tsc'e.

³⁴ E Jesús o xipji:

—Nu'tsc'e Pedro, rí xi'ts'i, ante c'ü ra huë o tare, ya na jñi rguí mamague c'ü dya in pãcãgö.

Se acerca la hora de prueba

³⁵ O sido o ña e Jesús o xipji c'o discípulo:

—'Ma i möcjeji i ma zopjüji yo nte, ró xi'tsc'öji c'ü dya i tsanaji o mape, ni xo i jñünüji o merio. Xo ró xi'tsc'öji c'ü dya i tsidyiji c'o ri chin'ch'iji. ¿Cjo pje c'o o bë'ts'iji 'ma?

O ndünrú c'ua anguezeji o mamaji:

—Iyö, dya pje bëtsijme.

³⁶ O ndünrú c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nudya, c'o cãjãts'üji mape ra ngana c'o. Xo rí jñünüji o merio. Na ngue dya cja ra recibidots'üji nza cja 'ma ot'ü. C'o dya jün o tjëdyi, ra mböji c'ü tëji ra ndömüji. ³⁷ Na ngue rí xi'ts'iji c'ü ni jyodü ra zädä o jña Mizhocjimi c'ü mama a cjava rá sufregö: “Yo nte ra mamaji c'ü me na s'o c'ü”, eñe. Jã, ni jyodü ra zädä texe c'ü ya t'opjü ja rga sufregö.

³⁸ O mama c'ua c'o discípulo:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme, bübü va yeje tjëdyi.
 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:
 —Na jotjo co nujoyo.

Jesús ora en Getsemaní

³⁹ Cjanu o mbedye c'ua e Jesús o ma cja c'e t'eje c'ü ni chjü Olivos, o ma'a ja c'o nzi ma cja o tjürü. Xo möji co c'o o discípulo. ⁴⁰ Ma mü o zät'äji cja c'e t'eje, o mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dyötüji Mizhocjimi c'ü dya rí dyätäji c'ü dya jo 'ma ra zöc'üji, embeji c'o.

⁴¹ Nuc'ua cjanu o xögü co anguezeji, o ma c'ua na ts'ijë, nza cja 'ma ja c'o sobü 'na ndojo 'ma cjó c'o pana. O ndüñijömmü c'ua va dyötü Mizhocjimi.

⁴² O mama:

—Mi Tatats'ügö. 'Ma rí ñegue, rí ts'a's'ü c'ü dya ra zädä c'ü rá sufregö. Pero dya rí tsjague c'ua ja rgá negö; tsjague c'ua ja nzi gui ñegue, eñe.

⁴³ O 'ñetse c'ua 'na anxe c'ü vi 'ñeje a jens'e cja Mizhocjimi, o 'ñe tsjapü o zëzhi e Jesús. ⁴⁴ Me ma sufre e Jesús. Xe ma ötü Mizhocjimi co texe o mü'bü. O jenzhe, me ma puncjü ma mbibi a jömmü nza cja o cji.

⁴⁵ Nuc'ua 'ma mü o nguarü o dyötü Mizhocjimi, o böbü. Cjanu o ma c'ua nu ja mi bübü c'o o discípulo. O chöt'üji ma ñji, na ngue c'o mi cjiñji ro sufre e Jesús. ⁴⁶ O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—¿Jenga in ñcjeji? Rí ñangaji rí dyötüji Mizhocjimi, ngue c'ua dya rí dyätäji c'ü dya jo, 'ma ra zöc'üji.

Llevan preso a Jesús

⁴⁷ 'Ma xe ma ña e Jesús, o säjä c'ua na puncjü o nte. Mi ot'ü a xo'ñi c'ü mi chjü e Judas c'ü mi ngueje

'naja c'o doce discípulo. Cjanu o chëzhi c'ua cja e Jesús cjanu o zü'tp'ü o jmi. ⁴⁸ Nuc'ua e Jesús o xipji:

—Nu'tsc'e Judas. Rvá ěcjö cja Mizhocjimi. Maco va ě sütcü ín jmi ngue c'ua yo va dyocjeji ra mbãcöji nguetscö e Jesús, ngue c'ua ra zinzgöji.

⁴⁹ C'o mi dyoji e Jesús, 'ma mü o jñandaji c'ü ya ro zidyiji e Jesús, o xipjiji c'ua:

—¿Cjo na jo rá ya'büjme co tjëdyi yo?

⁵⁰ Cjanu o tsja c'ua 'na c'o discípulo o ya'bü 'na tjëdyi 'naja c'o o mbëpji c'ü mi mero ndamböcjimi, o jñüpcü o ngö cja o jodyë. ⁵¹ O ndünrö c'ua e Jesús o mama:

—Iyö. Jyëziji ra tsjacüji c'ua ja c'o nzi ga neji, embeji c'o discípulo.

Nuc'ua e Jesús o jopcü c'ua c'ü o ngö c'e mbëpji.

⁵² Nuc'ua e Jesús cjanu o zopjü c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o comandante cja c'e templo, 'ñe c'o 'ñaja c'o pje mi pjëzhi c'o vi 'ñe zidyi e Jesús, o xipjiji:

—¿Jenga in cjagueji a cjanu? I pedyeji cja c'in jñiñiji va ě sücöji nza cja 'ma ri nguezgö 'na mbë, va jünji in chjëdyiji 'ñe in ngarroteji. ⁵³ Pama mi bünc'öji co nu'tsc'eji cja c'e templo, maco dya mi sücügöji 'ma. Pero nudya, ngue ne hora nu ya ch'a'c'üji rí tsjacöji yo. Ngue ne hora nu ya ch'unü e Satanás c'ü dya jo, ra tsja ja c'o nzi ga ne.

Pedro niega conocer a Jesús

⁵⁴ Nuc'ua anguezeji o pënc'h'iji e Jesús, cjanu o zidyiji cja o ngümü c'ü mi mero ndamböcjimi. 'Ma ya mi möji, e Pedro mi bëpjatjo na jë cja e Jesús.

⁵⁵ 'Ma mü o zät'äji, o 'ñörüji c'ua 'na sivi a nde cja c'e tji, o mimiji c'ua o pa't'üji. E Pedro xo mimi co anguezeji. ⁵⁶ 'Na ndixü c'ü mi mbëpите nu, o

jñandaji e Pedro mi junrü cja o jya's'ü c'e sivi. O nguin'chp'i c'ua o jmi, cjanu o mama:

—Nujnu, nde mi dyoji e Jesús.

⁵⁷ O ngädä c'ua e Pedro o mama:

—Dya rí pãrãgö nu.

⁵⁸ Dya mezhe c'ua, c'ü 'naja nte o jñanda mi junrü nu e Pedro, cjanu o xipji:

—Xo ngue'tsc'e 'naja c'o nde mi dyoji e Jesús.

O mama c'ua e Pedro:

—Nu'tsc'e bëzo, dya nguetscö.

⁵⁹ O mezhe c'ua 'na hora, cjanu o mama c'ua c'ü 'naja:

—Na cjuana rí pãrãgö, ne bëzo nu, nde mi dyoji e Jesús. Xo menzumü a Galilea nu.

⁶⁰ O mama c'ua e Pedro:

—Nu'tsc'e bëzo, dya rí pãrãgö c'ü in mangue.

Nuc'ua 'ma mi ña e Pedro, cjanu o huë c'ua 'na tare. ⁶¹ Nuc'ua e Jesús c'ü in Jmugöji o jñandaji e Pedro. Nuc'ua e Pedro o mbeñe c'o jña c'o vi xipji c'in Jmugöji: “Ante c'ü ra huë o tare, ya na jñi rguí mamague c'ü dya in pãcãgö”, vi 'ñeñe. ⁶² Nuc'ua e Pedro o mbedye a tji, me go huë co texe o mü'bü.

Se burlan de Jesús

⁶³ C'o bëzo c'o mi pjörü e Jesús, me mi cjaþüji burla e Jesús, y mi päräji. ⁶⁴ Cjanu o ngo'tp'üji o ndö co 'na ts'imbayo. Cjanu o ya'büji o jmi, o xipjiji:

—'Ma o 'ñempc'e Mizhocjimi, mamague cjó ngue c'ü o mbäräts'ü, embeji.

⁶⁵ Y pje c'o nde mi xipjiji ma zadüji.

Jesús delante de la Junta Suprema

⁶⁶ Nuc'ua 'ma ya mü o jyans'ü, o jmurü c'ua c'o tita c'o pje mi pjëzhi cja c'e jñiñi, 'ñe c'o

ndamböcjimi, 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi. O zidyiji c'ua e Jesús nu ja ro jñünpüji ngüenda. O jñünpüji c'ua ngüenda o xipjiji:

⁶⁷ —¿Cjo ngue'tsc'e e Cristo? Xitsijme.

O ndünrö c'ua angueze o xipjiji:

—Zö ro xi'ts'iji, pero dya in creozüji. ⁶⁸ Nu 'ma xo ro önnc'ügöji, dya xo ri chjünrügueji. Dya xo ri xäcüzüji. ⁶⁹ Nutscö rvá ěcjö cja Mizhocjimi, dya ra mezhe rá ma mimi cja o jodyë Mizhocjimi c'ü me na zëzhi.

⁷⁰ Texeji o mamaji c'ua:

—¿Cjo ngue'tsc'e o T'its'ü Mizhocjimi 'ma?

O ndünrö c'ua e Jesús o xipjiji:

—Jã, nguezgö c'ua ja vi mangueji.

⁷¹ Anguezeji o mamaji c'ua:

—¿Pje xe ni jyodü o testigo? Nuzgötsjëji ró äräji c'o o mama.

23

Jesús ante Pilato

¹ Cjanu o böbüji c'ua texeji, cjanu o zidyiji c'ua e Jesús cja e Pilato. ² O mbürü o xipjiji e Pilato c'ü vi tsja na s'o e Jesús, o mamaji:

—Nu ne bëzo nu, ró tö'tp'üjme mi onpü yo ín menzumügöjme, mi xipjiji c'ü dya cja ra dyätäji c'ü in gobiernogue. Mama c'ü dya rá cjö't'üjme o contribución e César. Xo mama c'ü nguetsjë angueze e Cristo c'ü te'be yo nte ra manda.

³ O mama c'ua e Pilato o xipji e Jesús:

—¿Cjo in reygue cja yo menzumü a Israel?

O ndünrö c'ua e Jesús o xipji:

—Jã, nguetscö c'ua ja vi mangue.

⁴ Nuc'ua e Pilato, o xipji c'o ndamböcjimi 'ñe c'o nte:

—Dya pje rí tö'tp'ügö c'o na s'o ne bëzo nu.

⁵ C'o ndamböcjimi 'ñe c'o nte, sido mi xipjiji e Pilato c'ü vi tsja na s'o e Jesús, o mamaji:

—Nujne bëzo nu, xöpü yo nte texe cja yo ín jñiñigöjme. O mbürü a ma a Galilea. Nuc'ua ma êjê ma xöpü texe cja yo jñiñi hasta 'ma cja mü o säjä a 'ñeva a Jerusalén, xo xöpü va. Nguéc'ua yo nte ne ra tsjaji o chü, dya cja ra dyätäji in gobiernogue, mi eñeji ma ngöt'üji e Jesús.

Jesús ante Herodes

⁶ Nuc'ua e Pilato 'ma mü o dyärä c'o vi mamaji, cjanu o tsja c'ua t'önü:

—¿Cjo menzumü a Galilea ne bëzo?

⁷ Nuc'ua e Pilato, 'ma mü o mbärä c'ü je mi menzumü e Jesús a Galilea, o manda c'ua ro zidyiji e Jesús cja e rey Herodes c'ü mi бүbü a Jerusalén c'o pa c'o. Na ngue ngueje e Herodes c'ü mi manda a Galilea. ⁸ Nuc'ua e Herodes, 'ma mü o jñanda e Jesús, me co mäjä na puncjü. Na ngue ya vi mezhe mi ne ro jñanda, na ngue mi ärä c'ü me mi nántji e Jesús. Mi te'be c'ü ro tsja e Jesús o señal c'o me na nojo, ngue c'ua ro jñanda. ⁹ Nguéc'ua va tsjapü na puncjü t'önü e Jesús. Pero dya go ndünrü. ¹⁰ Xo mi cärä nu c'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi. Me mi ñaji ma ngöt'üji e Jesús. ¹¹ E Herodes 'ñe c'o o tropa, me mi mbäxtjoji e Jesús mi cjapüji menu. Cjanu o jyecheji c'ua 'na bitu c'ü me mi muvi, c'ü mi nza cja c'o je'e o rey. Nuc'ua cjanu o manda o zidyiji na yeje cja e Pilato. ¹² E Pilato 'ñe e Herodes ot'ü mi üvi. Pero c'e pa c'ü, o jovi.

Jesús es sentenciado a muerte

¹³ Nuc'ua e Pilato o zojnü texe c'o ndamböcjimi 'ñe c'o 'ñaja c'o mi pjëzhi na nojo 'ñe c'o nte. ¹⁴ O xipjiji:

—Nu'tsc'eji i sinquigöji ne bëzo nu, i xitsiji c'ü onpü yo nte ngue c'ua ga ne ra tsjaji revolución. Pero dyäräji na jo c'ü rá xi'tsc'öji. Ró önügö na jo ne bëzo; i dyäräji in texeji. Dya pje ró tö'tp'ügö c'o in mangueji. ¹⁵ Ni xo ri ngue e Herodes, dya pje xo chö'tp'ü nu. Nguec'ua va manda i sigueji na yeje a 'ñeva. Dyäräji na jo. Dya pje tsja c'o na s'o ne bëzo, c'o rga pö't'üji. ¹⁶ Pero ante c'ü rá eme libre, rá manda ra jyüt'üji o chirrio, eñe e Pilato.

¹⁷ Tsjë'ma mi cjaji c'e mbaxua c'ü mi chjü Pascua, y tsjë'ma mi cja c'o nte mi ötüji e Pilato ro 'ñeme libre 'na bëzo c'ü ma o'o a pjörü. Nuc'ua e Pilato mi eme c'ua libre c'e nte. ¹⁸ C'o ndamböcjimi 'ñe c'o nte, dya neji c'ü ro 'ñemeji libre e Jesús. Nguec'ua va mapjüji texeji o mamaji:

—Pö't'ü ne bëzo. Rí negöjme rí 'ñeme libre e Barrabás, eñe c'o.

¹⁹ E Barrabás vi pant'aji a pjörü na ngue vi pjütü 'na chü a Jerusalén, vi chüji c'e gobierno, y mi pö't'ü o nte. ²⁰ E Pilato ndo zopjütjo na yeje c'o nte, na ngue mi ne ro 'ñeme libre e Jesús. ²¹ Pero anguezeji o mapjüji c'ua na jens'e o mamaji:

—Chät'äji cja ngronsi, chät'äji cja ngronsi.

²² Nuc'ua c'ü na jñi, o mama c'ua e Pilato o xipjiji:

—¿Pje ni mbë c'ü o tsja c'ü na s'o? Dya pje rí tö'tp'ügö c'o na s'o c'ü rga pö't'üji. Pero ante c'ü rá eme libre, rá manda ra jyüt'üji o chirrio, eñe.

23 Pero c'o ndamböcjimi 'ñe c'o nte sido mi mapjüji na jens'e, sido mi mamaji c'ü mi jyodü ro ndät'äji e Jesús cja ngronsi. O ndõji na ngue sido mi mapjüji. 24 Nguec'ua e Pilato o mama c'ü ro tsja ja c'o nzi ma dyörü anguezeji. 25 O 'ñeme c'ua libre c'e bëzo ja c'o nzi ma dyörüji; maco vi tsja c'o na s'o. C'ü vi pant'aji a pjörü, ngue c'ü vi pjütü 'na chũ 'ñe mi pöt't'ü o nte. E Pilato xo manda c'ü ro ndät'äji e Jesús ja c'o nzi ma neji.

La crucifixión

26 'Ma ya mi sidyiji e Jesús ro ma ndät'äji cja ngronsi, o pënch'iji 'na bëzo c'ü mi menzumü a Cirene c'ü vi 'ñeje cja juajma. Nuc'ü, mi chjü Simón c'ü. O tsjapüji e Simón ro nduns'ü c'e ngronsi ro bëpja cja e Jesús.

27 Mi bëpja ma möji na puncjü o nte. Na puncjü c'o ndixü me mi ndumüji ma huëpiji e Jesús. 28 E Jesús o jñanda c'o ndixü o xipjiji:

—Nu'tsc'eji ndixü in menzumüji a Jerusalén, dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji. Dya rí huëji por nutscö; huëtsjègueji 'ñe rí huëpiji in ch'igueji. 29 Na ngue ra zädä c'o pa 'ma me rí sufregueji. Nguec'ua ra mamaji: “Xenda rvá jo 'ma dya ro muxt'i yo ndixü 'ñe 'ma dya ro ndunteji 'ñe 'ma dya ro jötüji o lëlë”, ra 'ñeñeji. Na ngue ra sufreji na puncjü. 30 Nuc'ua ra mama c'o nte: “Quera ro yëbi yo t'eje 'ñe yo ts'it'eje ro ndivguiji. Xe na jo que na ngue c'ü rá sufregöji yo na s'ëzhi”, ra 'ñeñeji. 31 Nutscö, zö dya pje ró cjägö, pero rá sufregö na puncjü. Nadya yo menzumü va yo tuns'ü na puncjü o nzhübü, ¿pje ra tsjapüji yo?, eñe e Jesús.

³² 'Ma mü o zidyiji e Jesús, xo mi sidyiji yeje bëzo c'o xo ro ndät'äji cja ngronsi. Nuc'o, vi tsja na s'o c'o. ³³ Nuc'ua 'ma mü o zät'äji nu ja mi chjü T'ejeñinte, o ndät'äji cja ngronsi nu, e Jesús 'ñe c'o vi tsja na s'o. 'Naja c'ü o ndät'äji cja ngronsi cja a lado o jodyë e Jesús; 'naja c'ü o ndät'äji c'ü 'nanguarü.

³⁴ O mama c'ua e Jesús:

—Mi Tatats'ü in bübü a jens'e, rí ö'tc'ü rí perdonaogue yo. Na ngue dya pãrãji c'ü cjacü yo, eñe.

Nuc'ua c'o tropa o eñeji cjó ngue c'ü ro tsjapü o cjaja c'o o bitu e Jesús. ³⁵ C'o nte mi böbü mi jandaji e Jesús. Anguezeji 'ñe c'o pje mi pjëzhi, me mi cjapüji burla e Jesús mi mamaji:

—Maco mamaji o mbös'ü na puncjü o nte nu, maco dya sö ra 'ñemetsjë ra dagü cja ne ngronsi. Maco mi mama ngueje nu o juajnü Mizhocjimi ra manda, maco dya dagü dya cja ne ngronsi, eñeji.

³⁶ C'o tropa xo mi cjapüji burla e Jesús. Mi chëzhiji cja o jmi e Jesús, mi unüji ro zi o vino c'o dya nda ma jo. ³⁷ Mi xipjiji:

—Nu 'ma ngue'tsc'e o rey yo menzumü a Israel, ts'ügütsjë dya, dyagü cja ne ngronsi.

³⁸ A xes'e cja o ñi c'e ngronsi, mi cuat'ü 'na xiscömü c'ü mi t'opjü o letra c'e jña griego, 'ñe o latín 'ñe hebreo. Mi t'opjü a cjava: “Nujnu, o Rey yo menzumü a Israel nu.”

³⁹ Nuc'ua 'naja c'o vi tsja na s'o c'ü xo mi dät'ä nu, o zadü e Jesús o xipji:

—Nu 'ma ngue'tsc'e e Cristo, 'ñemetsjë dya, dyagü cja ne ngronsi. Xo rí 'ñevgüegöbe libre.

⁴⁰ O ndünrü c'ua c'ü 'naja c'ü mi dät'ä nu, o huëñch'i o xipji:

—Nu'tsc'e, dya in sũgue Mizhocjimi. ¿Jenga in sadũgue ne bẽzo? Nujnu, xo na sufre yo rrã sufregõvi. ⁴¹ Nutscõvi, rí mercedovi rá sufregõvi yo, na ngue ró cjavi c'o me na s'o. Pero ne bẽzo, dya pje tsja nu.

⁴² O sido o ña c'ua c'e bẽzo o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ũgõ, rí õ'tc'ũ c'ũ rí mbenzegõ 'ma rí nzhogue na ye rí ã mandague, eñe.

⁴³ O ndünrũ c'ua e Jesús o xipji:

—Dyärä na jo c'ũ rá xi'tsc'õ. Ne pa dya, rí bũbügue co nutscõ a jens'e nu ja me na zõ.

Muerte de Jesús

⁴⁴ Nuc'ua 'ma mü o zünũ jñisiarũ, o bẽxõmũ c'ua texe cja ne xoñijõmũ hasta 'ma mü o zünũ jñi c'ũ nzhã. ⁴⁵ O bẽxõmũ e jyarũ. Y o chõdũ a nde c'e manta c'ũ mi cjot'ũ a mbo cja c'e templo nu ja me ma sjũ. ⁴⁶ Nuc'ua e Jesús o mapjũ na jens'e o mama:

—Nu'tsc'e mi Tatats'ũgõ, sinngui dya ín aljma.

Nuc'ua 'ma mü o nguarũ o mama c'o, cjanu o ndũ c'ua.

⁴⁷ Nuc'ua c'ũ mi manda c'o tropa, 'ma mü o jñanda c'o me na nojo, o ma't'ũ Mizhocjimi o mama:

—Ne bẽzo, na cjuana c'ũ dya tsja c'o na s'o.

⁴⁸ Na puncjũ o nte c'o vi ma jñanda pje ro tsjapũji e Jesús. 'Ma mü o jñandaji ja va ndũ, o nzhogũji mi ya'bũji o tijmiji. Na ngue me mi sũji 'na pje ro zädã.

⁴⁹ C'o mi dyoji e Jesús, ma bõbütjoji na jẽ, xo jñandaji. Xo 'ñe c'o ndixũ c'o mi põji e Jesús ndeze 'ma mü o mbürũ o xõpũ c'o nte a Galilea.

Jesús es sepultado

⁵⁰ Mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjü José. Mi menzumü a Arimatea c'ü mi tsja cja c'e estado de Israel. Ma jonte c'e bëzo, y mi cja ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi. Mi ngue 'na c'o mi pjèzhi na nojo c'o mi jün ngüenda. ⁵¹ Pero dya go ne c'o vi tsja c'o 'ñaja, 'ma mü o mamaji mi jyodü ro mbö't'üji e Jesús. Mi te'be c'ü ro ã manda nu c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi. ⁵² Nuc'ü, o ma c'ua cja e Pilato o ma dyötü c'ü o cuerpo e Jesús. ⁵³ Cjanu o ma ts'üpcü c'ü o cuerpo cja c'e ngronsi. Cjanu o mböch'ü 'na bitü. Cjanu o ma ngöt'ü cja 'na cueva c'ü vi dyöt'üji cja peña, c'ü dya cjó be mi cöt'üji. ⁵⁴ Nu c'e pa c'ü, ngue 'ma mi preparao c'o menzumü a Israel, na ngue c'ü na jyas'ü mi ngue c'e pa 'ma söyaji. Ya mi ngue ro nguibi e jyarü, ya mi ngue ro mbürü c'e xabaro.

⁵⁵ C'o ndixü c'o mi pöji e Jesús ndeze 'ma mü o mbürü o xöpü c'o nte a Galilea, xo möji e José. O ma nuji c'e cueva ja ngöt'üji o cuerpo e Jesús. ⁵⁶ Cjanu o nzhogüji a Jerusalén, o dyät'äji o perfume 'ñe o unguento, ngue c'ua ro ma ngosp'üji o cuerpo e Jesús. Nuc'ua c'ü na ye nu pa, 'ma mi söya yo menzumü a Israel, o söya c'ua c'o ndixü ja c'o nzi ma mama cja c'o o mandamiento Mizhocjimi.

24

La resurrección de Jesús

¹ Nuc'ua c'ü ot'ü pa nu ngo'o 'ma ya ma jya's'ü, o ma c'o ndixü cja c'e cueva, o ndunüji c'o perfume c'o vi dyät'äji. Xo möji c'o 'ñaja ndixü. ² 'Ma mü o zät'äji cja c'e cueva, o chöt'üji ya vi chjen'chp'ëji c'e tralaja c'ü mi c'ot'ü c'e cueva. ³ Pero 'ma mü o cjogüji a mbo, dya chöt'üji c'ü o cuerpo e Jesús

c'ín Jmugöji. ⁴Go zũji c'ua, dya mi pãrã pje ro tsjaji. 'Nango jñetse c'ua yeje anxe c'o mi 'ñetse nza cja o bëzo, mi böbüvi o jmiji, me mi juëns'i o bituvi. ⁵Me go pizhi c'ua c'o ndixũ o ñücüji a jõmũ. O mama c'ua c'o anxe o xipjiji:

—¿Jenga in jodüji a nde cja yo aña nu c'ü bübüjtjo? ⁶Dya bübü va c'ü; ya tetjo. Mbeñeji na jo c'o o xi'tsc'ejí e Jesús 'ma mi bübü a Galilea. ⁷O xi'tsc'ejí c'ü vi 'ñeje cja Mizhocjimi pero mi jyodü ro nzhöji angueze cja c'o nte c'o cja na s'o, ro ndät'äji cja ngronsi. Nuc'ua c'ü na jñi nu pa, ro tetjo ro bübüjtjo na yeje, eñe c'o anxe va xipjivi c'o ndixũ.

⁸O mbeñe c'ua c'o ndixũ c'o vi mama e Jesús. ⁹Cjanu o mbedyeji nu, o möji c'ua nu ja mi cãrã c'o once apóstole 'ñe c'o 'ñaja, o ma xipjiji c'o vi mama c'o anxe. ¹⁰C'o o ma xipji c'o apóstole, mi ngueje e María Magdalena 'ñeje e Juana 'ñe e María c'ü nu nana e Jacobo. Xo mi ngue c'o 'ñaja ndixũ c'o mi dyoji. ¹¹C'o apóstole o nguijñiji c'ü mi jyo c'o ndixũ. Nguec'ua dya go creoji c'o o xipjiji.

¹²Pero e Pedro ixco cjuan'di go ma cja c'e cueva. 'Ma mü o zät'ä nu, o dãnã o jñanda a mbo. C'ü o jñanda, nguextjo c'e manta c'ü vi mböch'üji o cuerpo e Jesús. Cjanu o ma c'ua, me mi cijjñi pje mi ne ro mama c'o vi jñanda.

En el camino a Emaús

¹³C'e pa c'ü, yeje anguezeji mi mëvi cja 'na ts'ijñiñi c'ü ni chjũ Emaús. C'e jñiñi mi jyadüvi once kilómetro a Jerusalén. ¹⁴'Ma mi pëvi, mi pötma mamavi ja va ndät'äji e Jesús cja ngronsi 'ñe ja va ngöt'üji cja cueva. Xo mi mamavi ja ga cja c'o vi

mama c'o ndixũ c'ü vi te e Jesús. ¹⁵ 'Ma mi ñavi 'ñe mi pötma dyönüvi, nuc'ua e Jesús o chëzhi ts'ë c'ua, cjanu o möji c'ua. ¹⁶ Anguezevi o jñandavi e Jesús, pero dya mbârãvi c'ü mi ngue e Jesús. ¹⁷ O mama c'ua e Jesús o xipjivi:

—¿Pje ni mbë c'o pötqui mamavi gui mëvi, nguec'ua me ññ ndumüvi?, eñe e Jesús.

¹⁸ 'Naja c'o bëzo mi chjũ e Cleofas. O ndünrũ c'ua o xipji e Jesús:

—¿Cjo dya ññ bübügue va a Jerusalén? Maco texe yo nte pârãji c'o o zädä va yo pa yo.

¹⁹ O ndünrũ c'ua e Jesús o dyönüvi:

—¿Pje ni mbë c'o o zädä?

O ndünrüvi c'ua o xipjivi:

—Ngueje c'o o tsjapüji e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret. Mizhocjimi o 'ñeme ro zopjü yo nte. Mi cja ja c'o nzi ma ne Mizhocjimi; mi ña na jo o jña Mizhocjimi y mi cja c'o me na nojo. Nguec'ua yo nte me mi nântji c'ü, me mi mamaji c'ü me ma jo c'ü. ²⁰ C'o ndamböcjimi 'ñe c'o 'ñaja ín menzumüji c'o pjëzhi na nojo, o zidyiji e Jesús nu ja jñünpüji ngüenda. Y o mbö't'üji cja ngronsi. ²¹ Nutscöjme mi dyocjömje e Jesús, mi pëzhgömje mi ngue angueze c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi ro salvazüji nutscöji rí menzumüji a Israel, ro 'ñevgueji libre cja c'o nugüji na ü. Pero ya pa jñi pa ndeze 'ma mü o ndü. ²²⁻²³ Mi xörü, ts'i vi mbedye ja nzi ndixũ c'o ín dyocjömje o möji cja c'e cueva nu ja ngöt'üji e Jesús. Dya chöt'üji c'ü o cuerpo pero 'ma mü o nzhogüji, o xitsijme c'ü o jñetse yeje anxe c'o o xipjiji c'ü ya te e Jesús ya bübütjo na yeje. Nguec'ua ró sügömje ró mamajme: “Xa'ma ya te e Jesús. Pero, ¿pârã cjo na

cjuana?”), ró mamajme a cjanu. ²⁴ Nguec'ua bübü ja nzi c'o ín dyocjójme c'o o ma cja c'e cueva o ma nuji. O chöt'üji ja c'o nzi va mama c'o ndixü, dya cja mi o'o e Jesús a mbo cja c'e cueva. Pero dya jñandaji c'ü. Nguec'ua, ¿pãrã cjo ya tetjo?

²⁵ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjivi:

—Nu'tsc'evi, dya in pãrãvi na jo c'o o dyopjü c'o profeta. Dya i jyëzi ro zi'ch'i in mü'büvi c'o jña. Nguec'ua dya in creovi texe c'o o dyopjüji. ²⁶ Mi jyodü e Cristo me ro sufre rvá ndü, cja rrü ma c'ua a jens'e nu ja ra manda, eñe e Jesús.

²⁷ Nuc'ua e Jesús o xipjivi pje mi ne ro mama c'o o jña Mizhocjimi c'o vi dyopjü e Moisés 'ñe c'o vi dyopjü texe c'o profeta. Nde vi dyopjüji ja rvá cja e Cristo.

²⁸ Ya mi ngue ro zät'ãji cja c'e ts'ijñiñi nu ja mi möji. E Jesús mi cjavü c'ü ro cjogütjo xe ro ma c'ü 'na jñiñi. ²⁹ Nuc'ua anguezevi o züjmüvi c'ua o xipjivi:

—Oxque co nutscöbe na ngue ya nzhã, dya ra mezhe ra xömü, eñevi.

Nguec'ua o cjogüji a mbo cja c'e ngumü ro oxüji.

³⁰ Nuc'ua 'ma ya ma jüji cja mexa, e Jesús o jñü c'ua 'na tjõmëch'i, cjanu o unü 'na pøjö Mizhocjimi, cjanu o xënbivi c'ua. ³¹ Nuc'ua ixco xogü o ndövi, cja mbãrãvi c'ua c'ü mi ngue e Jesús c'ü mi ñaji. Nuc'ua 'nangua ojtjo c'ua e Jesús; dya cja jñandavi.

³² Nuc'ua o pötü va mamavi:

—'Ma ró ñaji e Jesús cja 'ñiji, 'ma o xitsivi pje ne ra mama c'o o jña Mizhocjimi, me go zi'ch'i ín mü'büvi y me ró mäcjövi, eñevi.

³³ Ixco nzhogüvi o mëvi c'ua a Jerusalén. 'Ma mü o zät'ãvi, o chöt'üvi ya vi jmurü c'o once apóstole 'ñe

c'o mi dyoji. ³⁴ O mama c'ua anguezeji o xipjiji c'o yeje c'o cja vi säjä:

—Ya tetjo c'ü ín Jmugöji. E Pedro o jñanda c'ü bübütjo c'ü, embeji c'o yeje.

³⁵ Anguezevi o mamavi c'ua c'ü vi chjëji e Jesús cja 'ñiji pero dya mi pârâvi cjo mi ngue c'ü. Cja mbârâvi 'ma mü o xënbivi c'e tjômëch'i cjanu o unüvi.

Jesús aparece a los discípulos

³⁶ 'Ma mi mamaji c'o, jo ni 'ñetse c'ua e Jesús a nde anguezeji o zenguaji.

³⁷ Nuc'ua anguezeji me go züji. Mi pëzhiji mi ngue 'na espíritu c'ü mi 'ñetse nza cja 'na nte.

³⁸ Nuc'ua e Jesús o mama c'ua:

—Dya rí sÿji; dya rí tsjijñiji. ³⁹ Jñandgaji c'ü nguetscö e Jesús. Chjönngüji ngue c'ua rí pârãgueji c'ü dya nguezgö 'na espíritu. Na ngue bübü ín ts'ingue 'ñe ín nzho'dyë.

⁴⁰ 'Ma mü o mama a cjanu, cjanu o jíchiji o dyë 'ñe o ngua. ⁴¹ Anguezeji me co mäji c'ua na puncjü. Pero o nguijñiji: “Pârã, ¿cjo na cjuana yo rí jandagöji 'ñe yo rí ârâji”, eñeji. Nguéc'ua dya nda mi creoji cjo vi te e Jesús. O mama c'ua e Jesús:

—¿Cjo bübü pje rá sigö?

⁴² Nuc'ua o unüji 'na përaso o jmö c'ü vi jñaxaji, cja na 'ñe 'na përaso o panal c'ü mi po'o o miel. ⁴³ O jñü c'ua e Jesús c'e jmö 'ñe c'e panal, cjanu o zi c'ua; anguezeji o jñandaji. ⁴⁴ O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—'Ma ot'ü mi bübügö co nu'tsc'eji, ró xi'tsc'öji c'ü mi jyodü ro zädä c'o t'opjü cja c'o ley c'o o dyopjü

e Moisés, 'ñe c'o o dyopjü c'o profeta, 'ñe c'o t'opjü cja yo salmo. C'o ró xi'tsc'öji, ngueje yo ya zädä.

⁴⁵ Nuc'ua e Jesús o zopjüji, nguec'ua va mbārāji pje mi ne ro mama c'o mi t'opjü cja o jña Mizhocjimi. ⁴⁶ Cjanu o xipjiji:

—C'ua ja nzi ga t'opjü o jña Mizhocjimi, mi jyodü ro tūgö nuzgö e Cristo, cja rrũ tetcjö c'ü na jñi nu pa. ⁴⁷ Xo ni jyodü ra zopjüji yo nte ra xipjiji ra 'ñench'ezüji o mü'büji ra jyëziji c'o na s'o. A cjanu ra perdonaoji c'o na s'o c'o vi tsjaji. Ot'ü ra zopjüji yo cārã a Jerusalén, cja rrũ ma zopjüji yo cārã texe cja ne xoñijö mü. ⁴⁸ Ngue'tsc'eji i jñandgueji yo o zädä, ngue'tsc'eji rí zopjüji yo nte. ⁴⁹ Rá täjä o Espiritu Mizhocjimi ra ëjë ra ë bübü cja in mü'büji ja c'o nzi va mama Mizhocjimi. Rí che'beji va a Jerusalén hasta 'ma cja ra ëjë a jens'e, ra 'ñe dya'c'üji o poder ja rgui zopjüji yo nte.

Jesús sube a los cielos

⁵⁰ Na nu pa, e Jesús o möji c'o apóstole o zät'äji c'ü 'nanguarü a Betania. Nuc'ua e Jesús o c'ua's'ã c'ua o dyë o dyötpü Mizhocjimi c'o o apóstole. ⁵¹ Ma mi ötpüji Mizhocjimi, ixco ma c'ua e Jesús go zidyi Mizhocjimi a jens'e. ⁵² Anguezeji o ndüñijö müji o ma't'üji c'ua e Jesús. Cjanu o nzhogüji a Jerusalén, me mi mäji. ⁵³ Sido mi pöji cja c'e templo mi unüji 'na pöjö Mizhocjimi. Je va cjanu, amén.

**Nu o jña mizhocjimi nu mama ja ga cja e
Jesucristo
New Testament in Mazahua, Central
(MX:maz:Mazahua, Central)**

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazahua, Central

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mazahua [maz], Mexico

Copyright Information

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazahua, Central

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Sep 2022 from source files
dated 13 Jul 2022

2dd34152-63bb-5bf7-9ec4-df11c81ab2fc